DE WOORDAFLEIDENDE SUFFIXEN VAN HET BASKISCH.

Eene bijdrage tot de kennis der Baskische woordvorming

VAN

C. C. UHLENBECK.

Verhandelingen der Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam.

AFDEELING LETTERKUNDE.

NIEUWE REEKS.

Deel VI. N°. 3.

AMSTERDAM,

JOHANNES MÜLLER.

1905.

DE WOORDAFLEIDENDE SUFFIXEN VAN HET BASKISCH.

EENE BIJDRAGE TOT DE KENNIS DER BASKISCHE WOORDVORMING

VAN

C. C. UHLENBECK.

Terwijl het Baskisch in de conjugatie, evenals het Semitisch, zoowel van praefixen als van suffixen gebruik maakt, is de declinatie geheel suffigeerend. Wat de vorming der nomina betreft, is er wel een enkel praefix aan te wijzen, maar in 't algemeen draagt de Baskische woordvorming hetzelfde suffigeerende karakter als de Uralaltaische en de Indogermaansche. De achtervoegsels, waarmede nomina van andere nomina of van verba worden afgeleid, zijn in het Baskisch in den regel uit afzonderlijke woorden ontstaan en in sommige gevallen kunnen wij dit nog duidelijk zien. Trouwens ook in andere taalstammen is het een gewoon verschijnsel, dat een woord, indien het bijna uitsluitend als tweede lid van determinatieve samenstellingen gebruikt wordt, neiging heeft de volle kracht van zijn beteekenis te verliezen en allengs tot een afleidend suffix gedegradeerd te worden. Over de nominale samenstelling in het Baskisch, die hier gelijk in veel andere talen de grond is, waarop de afleiding door middel van suffixen kon ontkiemen en voortwoekeren, heb ik elders (Idg. forschungen 17, 436 sqq.) het een en ander medegedeeld, vooral met de bedoeling om er op te wijzen, dat de Basken in de compositie vrij wel dezelfde wegen hebben ingeslagen als de Indogermanen. Voor 't oogenblik wil ik een overzicht geven van de woordafleidende suffixen, zonder evenwel op

volledigheid aanspraak te maken. Ik geef slechts datgene, wat ik bij mijn lectuur heb opgeteekend, maar aangezien mijne verzameling van voorbeelden tot vrij grooten omvang is aangegroeid, meen ik toch, dat de publicatie daarvan aan de beoefenaars der algemeene taalwetenschap niet onwelkom zal zijn. Ik ga derhalve over tot eene alphabetische opsomming en bespreking der suffixen, waarbij ik mij zooveel mogelijk van onzekere vermoedens zal onthouden.

-ADA.

zie *-kada.*

-AGA.

De met dit suffix gevormde afleidsels duiden de plaats aan, waar iets veelvuldig voorkomt. De meeste woorden op *-aga* zijn van boomnamen afgeleid. Eene zelfstandige verzameling van voorbeelden heb ik niet, zoodat ik mij kan beperken tot eene verwijzing naar Campion 154 en Azkue 63 (vgl. b.v. *altzaga* 'alisal': *altz* 'aliso', *lizarraga* 'fresnal': *lizar* 'fresno').

-ALDE.

Het ook buiten samenstelling gewone *alde* 'zijde, kant, nabijheid', dat getuige *sukalde* eenmaal een *k* aan het begin moet hebben gehad (zie Lautl. 85 sqq.), is als tweede lid van samenstellingen bijna tot een suffix geworden.

aintzinalde 'voorzijde' (Guide 123).

aralde 'rij, menigte' (Liz. Lc. 1, 4. 12, 7. Lab. Mc. 5, 9. 5, 13. Lab. Lc. 8, 5 sqq. 8, 30). Vgl. van Eys, Dict. 22.

arratsalde 'avond' (vgl. Dech. Doct. Chr. Liz. Mt. 14, 15. Oih. 519. Oih. Suppl. 611. D'Urte, Gen. 8, 11. 19, 1. 24, 11. Guide 2. 30).

art(h)alde 'kudde (schapen)' (vgl. Liz. Mt. 26, 31. Lc. 2, 8. D'Urte, Gen. 1, 24. sq. C. V. II, 2, 30. III, 68 sqq.). Vgl. *ardi* 'schaap'.

atzekoalde 'achterzijde' (vgl. C. V. I, 2, 83).

(h)azialde 'een deel van het zaad' (Lab. Mc. 4, 4).

bazterralde 'een plaats of een streek in den omtrek' (Lab. Mc. 16, 12).

bertzalde 'andere kant', als adv. gebruikt (b.v. Guide 47 = d'ailleurs).

borthalde 'plaats voor de deur' (Liz. Jh. 18, 16).

(h)egoalde 'zuiden', eigl. 'streek van den zuidenwind' (Guide 147).

(h)errialde 'landstreek' (Lab. Mc. 1, 28).
eskualde 'handelwijze', eigl. 'hand-zijde' (Guide 41).
gendalde 'menigte' (Liz. Mt. 12, 15).
gibelalde 'achterzijde' (vgl. Oih. Suppl. 700. Guide 83).
goizalde 'ochtend' (C. V. II, 4, 37).
Gomorralde 'streek van Gomorra' (D'Urte, Gen. 10, 19).
ibiltalde-lekua 'de wandelplaats' (*Kolonen ibiltalde lekua* = Paseo de Colon te Irun).
iguzkialde 'oosten', eigl. 'streek van de zon' (Guide 147).
ipharalde 'noorden', eigl. 'streek van den noordenwind' (Guide 147).
itsasalde 'nabijheid der zee' (Liz. Mt. 4, 13. 4, 18. Mc. 2, 13).
Judealde 'Judaea' (Lab. Mc. 1, 5).
karrikalde 'nabijheid der straat' (*karricaldean* = au prez du grand chemin Oih. Suppl. 579).
mendealalde 'westen' (Guide 147).
mendialde 'nabijheid van een berg of van bergen' (vgl. Liz. Mc. 5, 11. D'Urte, Gen. 12, 8).
sukalde 'haard, keuken' (vgl. Oih. 413. Oih. Suppl. 620. Michel 302).
urdalde 'kudde zwijnen' (vgl. Liz. Mt. 8, 30 sqq. Lc. 8, 32 sq. Lab. Mc. 5, 11).
zakhuralde 'troep honden' (Guide 52).

-ALDI.

Buiten samenstelling gebruikelijk in de beteekenissen 'maal, tijdruimte, stemming', als tweede lid van composita tot suffix geworden. Vgl. Azkue 61. 350. Ik heb nog het volgende genoteerd:
ahapaldi 'vervloeking' (Lab. Mc. 7, 10). Vgl. van Eys, Dict. 19.
aspaldi 'tijdruimte, poos' (vgl. Dech. Am. gel. Lab. Lc. 8, 27. 8, 29. Michel 300). Ook als adv. (vgl. Liz. Mt. 11, 21. Lc. 10, 13).
bertzaldi 'andere keer' (Guide 54).
bihurrialdi 'tijd van oproer (omwenteling)' (Lab. Mc. 15, 7).
chahualdi 'reiniging' (Lab. Jh. 2, 6).
eguraldi 'weder' (vgl. Dech. Doct. Chr. Garibay 14. Oih. 199). Over de *r* van *eguraldi* vgl. Lautl. 49.
gizaldi 'generatie' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 172. C. V. II, 2, 76. III, 314). Lab. Mc. 8, 12 heeft *gizalde* (vgl. het vorige suffix).
sabelaldi 'ventrée' (vgl. Voltoire 8 *cabelaldy*, waarvoor *çabelaldy* te lezen is).
ugeraldi 'windstilte' (vgl. Lab. Lc. 8, 24).
ukaldi 'slag' (vgl. Liz. Mt. 26, 67. Mc. 12, 4. 14, 65. Oih. 247. Michel 415).

-ANDA.

Er zijn enkele woorden, die ons op het denkbeeld zouden kunnen brengen, dat er een suffix *-anda* of *-ande* bestaat. Zoo is er ongetwijfeld verband tusschen *ollanda* 'vetgemeste jonge kip' (b. v. C. V. I, 4, 25. II, 4, 79) en *ollo* 'kip', *ollar* 'haan', maar het is niet duidelijk, hoe wij ons dat verband moeten voorstellen. Vgl. verder *lepande* 'halsband' (C. V. III, 64): *lep(h)o* 'nek'. In *igande* 'hemelvaart, zondag' is echter alleen *-de* suffixaal. Mij volkomen duister is *chircande* = dedo menique Refr. 1596. Alles wel beschouwd, zijn er geen voldoende gegevens om het bestaan van een suffix *-anda* (*-ande*) te bewijzen.

-ANTZA.

Een eigenlijk suffix *-antza* schijnt er niet te wezen, maar onder den invloed van Romaansche indringers als *akhabantza* 'einde', *laborantza* 'arbeid' enz. vinden wij somtijds den uitgang *-antza* achter echt-Baskische woorden geplaatst. B. v. *adiskidantza* 'vriendschap' (Guide 105), *edantza* 'drank' (Guide 119), *idurikantza* 'gelijkenis' (Lab. Jh. 10, 6). Vgl. ook *eskudantza* (zie van Eys, Dict. 1, 27 en vgl. Lab. Mc. 1, 27 *eskudantziarekin* 'met gezag') en *ardanza* 'wijnstok': *ardo* 'wijn'. Er zijn ook Baskische woorden op *-antz* (b. v. *ar(h)antz* 'doorn', *azantz* 'gedruisch'), maar hunne etymologie is mij niet bekend.

-AR, -TAR.

In *katar* 'kater' (vgl. C. V. III, 124): *katu* 'kat' en *ollar* 'haan' (vgl. Liz. Mt. 26, 34. 26, 74. 26, 75. Refr. 1596. Oih. 356. C. V. I, 3, 26): *ollo* 'kip' dient *-ar* om den naam van mannelijke dieren te vormen, hetgeen niet te verwonderen is, daar *ar* als zelfstandig woord de beteekenis van 'mannelijk' heeft (vgl. van Eys, Dict. 20). Zeer talrijk zijn de woorden op *-ar* of *-tar* (*-dar*), die personen naar hunne herkomst aanduiden (hiertoe behoort niet *ainchinatar* 'anciano' C. V. III, 240, dat er als eene volksetymologische vervorming van het Spaansche woord uitziet: *aitzin*, *aintzin*).

Voorbeelden:

Bardoztar: *Bardos* (Michel 346).

baserritar 'iemand van het platteland, landman' (vgl. Eusc. -err. olgueeta &c. 112. C. V. III, 128 sqq.).

basotar 'uit de wildernis, wild' (vgl. C. V. III. 92).

Hebrear 'Hebraeer' (D'Urte, Gen. 39, 14. Ex. 2, 6 en vaak elders).
Ejiptuar 'Egyptenaar' (D'Urte, Gen. 39, 5. Ex. 1, 19. 2, 11 enz.).
eremutar 'kluizenaar' (C. V. III, 98).
Herodestar: *Herodes* (Lab. Mc. 3, 6).
(*h*)*erritar* 'landgenoot' (Michel 247. C. V. III, 324).
Erromatar (Ax. 10. C. V. II, 2, 62), *Erromar* (Lab. Jh. 11, 48) 'Romein'.
Españatar 'Spanjaard' (C. V. III, 286).
Galileendar (Perl. col. Apost. 1, 11), *Galilear* (Lab. Mc. 14, 70) 'Galilaeer'.
Garaztar 'habitant du Pays de Cize' (Michel 341).
Getariatar: *Getari* (Guéthary) (C. V. III, 286).
(*h*)*iritar* 'stedeling' (vgl. Michel 360. Lab. Lc. 19, 14. C. V. III, 186).
Ismaelitar 'Ismaeliet' (D'Urte, Gen. 37, 25 sqq.).
Israeltar (D'Urte, Ex. 14, 25. 15, 22 enz.), *Israeldar* (Lab. Jh. 1, 47) 'Israeliet'.
itsastar 'zeeman'.
Jerusalemetar (Liz. Mt. 15, 1. Jh. 7, 25), *Jerusalemdar* (Lab. Mc. 1, 5): *Jerusalem*.
Judutar 'Jood' (Michel 423).
Kananear (vgl. D'Urte, Gen. 10, 18. 50, 11), *Kanaandar* (Lab. Mc. 3, 18) 'Kanaaniet'.
Cartagotar 'Carthager' (Ax. 10).
Landibartar: *Landibarre* (C. V. I, 3, 27).
Laphurtar: Labourd (Michel 247. 397).
lurtar 'aardsch' (C. V. II, 4, 102).
Mahometar 'Mahomedaan' (Michel 77).
menditar 'bergbewoner' (Guide 133).
mundutar 'wereldsch, wereldling' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 21. C. V. II, 4, 37).
Nafartar: Navarre (Michel 246).
Nazarethar 'Nazarener' (Lab. Mc. 1, 24).
orientar 'oosterling' (D'Urte, Gen. 29, 1).
Pharisaundar 'Farizeeër' (Perl. col. Jh. 3, 1).
Philistindar 'Philistijn' (D'Urte, Gen. 26, 8. 26, 14).
Samariar 'Samaritaan' (Lab. Jh. 4, 9).
Suberotar 'Souletin' (Michel passim).

Er is nog een geheel ander suffix *-ar*, welks beteekenis zich niet laat bepalen. Vgl. *abar* (*-kabar*) 'tak': (*h*)*abe* 'balk', *hatsar* 'begin' (vgl. Oih. Suppl. 581. Michel 398. 447): (*h*)*as* 'beginnen', *eihar* (*eihera* Oih. 128. 129) 'molen': *e*(*h*)*o*, *e*(*h*)*a* 'malen', *mehar* 'mager' (D'Urte, Gen. 41, 6. sq.): *mehe* 'mager, dun, nietig',

(*h*)*ondar* 'uiterst(e), diepst(e), bodem' (vgl. Dech. Iud. gen. Liz. Mt. 18, 6. Oih. 320. Oih. Suppl. 581): *ondo* 'uiterste, uiteinde, bodem'. Het is trouwens alles behalve zeker, dat al deze gevallen op dezelfde wijze beoordeeld moeten worden.

-ARI, -KARI enz.

Het suffix *-ari* of *-kari*, met de varianten *-tari* (*-dari*), *-lari*, *-zari* dient in den regel tot het vormen van woorden, die personen aanduiden, betrekking hebbende op de zaak of zich bezig houdende met de handeling, door het grondwoord uitgedrukt. De oorspronkelijke vorm van het suffix schijnt *-kari* te wezen, waaruit met verlies van intervocalische *k* de vorm *-ari* ontstond. Hoe *-zari* te verklaren is, laat ik in het midden (misschien is de *-z* in *-zari* niets anders dan de *-z* van den ablatief), maar omtrent *-lari* en *-tari* mogen wij vermoeden, dat zij onder den analogischen invloed van uit het Romaansch ontleende en zich bij de nomina agentis op *-ari* aansluitende woorden als *jokalari* en *mandatari* naast *-ari* zijn opgekomen. Het suffix *-ari* (*-kari*) wordt door van Eys (Dict. 26) met het verbum (*h*)*ari* 'bezig zijn' in verband gebracht. Maar in elk geval heeft het Romaansche suffix, dat in zijn Latijnschen vorm *-arius* luidt, aandeel gehad aan de voortwoekering der Baskische woorden op *-ari*. Voorbeelden van *-ari* enz.:

aharrari 'twistzoeker' (Guide 163): *ahar* 'twist', *aharratu* 'twisten'.

agintari 'bevelhebber' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 149. C. V. III, 94. 294): *agin* 'bevelen'.

aitzindari 'overste' (vgl. Perl. col. Mt. 16, 21. Jh. 18, 35. Lab. Mc. 6, 21. 10, 42. Lab. Lc. 8, 41): *aitzin* 'voorkant'.

ayutari 'helper' (vgl. Dech. Orac.): *ayuta* 'hulp' (uit het Romaansch).

akusari 'aanklager' (vgl. Dech. Iud. gen.): *akusatu* 'aanklagen' (uit het Romaansch).

arrainkari 'visscher' (vgl. Oih. 183). In de Refr. 1596 vindt men *arrancari* = trucha. Van *arrantza* 'vischvangst' afgeleid is *arrantzari* 'visscher' (Lab. Mc. 1, 16. C. V. III, 72).

harrapari 'roover' (vgl. Liz. Mt. 7, 15. Lc. 18, 11): *harrapatu* 'rooven' (uit het Romaansch).

asmari 'verzinner' (vgl. C. V. III, 90): *asmatu*: *asma* (vgl. Schuchardt, Museum 10, 400).

barreyari 'verkwister' (vgl. Oih. 15): *barreyatu* (vgl. Schuchardt, Museum 10, 398).

bekatari 'zondaar' (vgl. Dech. Doct. Chr. Cap. 5. Eusc.-err. olgueeta &c. 25). Naar het Romaansch.

berantari 'talmer, traag' (vgl. Lab. Lc. 24, 25): *berant* 'laat, talmen'.

bersola(r)i 'verzenmaker' (vgl. C. V. III, 248).

dantza(a)ri 'danser' (vgl. Oih. 409. Eusc.-err. olgueeta &c. 158. 160).

dendari 'kleermaker, naaister' (b. v. in het bekende liedje *Iru damacho Donostiaco Errenterian dendari*), ongetwijfeld van Romaanschen oorsprong (vgl. van Eys, Dict. 88), maar gewijzigd onder den invloed van het suffix *-ari*.

ebildari (Oih. 358), *ibiltari* (C. V. III, 88), nomen agentis bij *ibilli* 'gaan'.

hegaltari 'vogel' (C. V. I, 4, 65): *hegal* 'vleugel'.

egurkari 'houtwerker, timmerman' (vgl. Oih. 64): *egur* 'hout'.

eiztari (C. V. III, 52. 54. 86. 88), *ezari* (C. V. III, 84), *ihiztari* (D'Urte, Gen. 10, 9. Michel 370 sqq.), *ihizlari* (Michel 390) 'jager': *eiz*, *ihizi* 'jacht'.

ehuntari 'centurio' (Lab. Mc. 15, 39. 15, 44): *ehun* 'honderd'.

elhatari 'prater' (Oih. 291): *elhe* 'woord, gesprek'.

enganalari 'bedrieger' (D'Urte, Gen. 27, 12): *enganatu*.

gaztigari 'kastijder' (Dech. Cant.): *gaztigatu*.

gelari 'kamerdienaar, kamermeisje' (vgl. Oih. 168. 336): *gela* 'kamer'.

gerlari 'krijgsman' (vgl. D'Urte, Ex. 15, 3): *gerla* 'oorlog'.

gezurtari 'leugenaar' (vgl. Michel 376): *gezur* 'leugen'.

gordelari 'custodio' (C. V. III, 306): *gorde* 'verborgen'.

gorulari 'spinster' (Garibay 54): *goru* 'spinrokken'.

gudukari 'krijgsman' (vgl. Guide 159): *gudu* 'strijd'.

itchuralari 'huichelaar' (Lab. Mc. 7, 6): *i(t)chura* 'schijn'.

ikazketari 'kolenbrander' (vgl. Michel 381): *ikazketa: ikatz* (zie van Eys, Dict. 199).

jauskari 'springer' (vgl. Oih. 265): *jausi*, *jauzi* 'springen'.

jokari 'speler' (vgl. Oih. 269), naar het Romaansch. Eveneens ontleend is *jokalari* (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 203), vgl. lat. *jocularius*.

kantari 'zanger' (vgl. C. V. I, 2, 41): *kantatu*.

konfortari 'trooster(es)' (vgl. Dech. Orac.): *konfortatu*.

labekari 'fournier' (vgl. Oih. 105): *labe* 'oven'.

laborari 'arbeider' (vgl. Liz. Mt. 21, 33 sqq. Michel 360. C. V. II, 2, 24): *laboratu*.

latsari 'waschvrouw' (Oih. Suppl. 639): *latsatu*.

lausengari 'vleier' (vgl. Oih. 9. C. V. I, 4, 61. 64. 66): *lausengatu*.

letrakharreari 'brievenbesteller' (Guide 48).

limosnari 'aalmoezenier' (vgl. Oih. 28). In zijn geheel uit het Ro-

maansch ontleend (vgl. sp. *limosnero*), maar gewijzigd onder den invloed van de inheemsche woorden op *-ari*.

lukurari 'geldzuchtige' (vgl. Lab. Lc. 16, 14): *lukuru* 'lucrum'.

mandatari 'bode' (vgl. Liz. Mt. 11, 10. Lc. 7, 27. Oih. Suppl. 642. D'Urte, Gen. 32, 3. 32, 6. Lab. Jh. 11, 4). In zijn geheel uit het Romaansch ontleend, maar door de Basken als een woord op *-ari* opgevat.

merkatari 'koopman' (vgl. Oih. Suppl. 546. D'Urte, Gen. 23, 16. Michel 380). Naar het Romaansch.

mezulari 'bode' (vgl. Lab. Lc. 7, 24. 7, 27): *mezu* 'boodschap'.

mokokari 'twistzoeker' (vgl. Guide 163): *moko* 'bek (van een vogel)'.

nekezari 'arbeider' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 40. C. V. II, 4, 86): *neke-z* 'met moeite': *neke* 'arbeid'.

pasaierketari 'recruteur de passagers' (Michel 351), afgeleid van *pasaierketa*, waarvoor ik geen bewijsplaatsen heb.

salhatari 'aanbrenger' (vgl. Oih. Suppl. 577): *salhatu*.

saltokari 'springer, danser' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 83).

sokarrari 'grappenmaker' (vgl. Oih. 408).

so(i)nulari 'muzikant' (vgl. Liz. Mt. 9, 23. Oih. 409): *soinu* 'son'.

tomborrari 'muzikant' (Oih. Suppl. 640).

urkari 'beul' (vgl. Oih. Suppl. 644): *urkatu* 'ophangen'.

zamari 'paard', een Romaansch woord (lat. *sagmarius*), zoude bij den eersten blik een Baskisch afleidsel van *zama* (lat. *sagma*) kunnen schijnen (vgl. van Eys, Dict. 371).

zelatari 'spion' (C. V. III, 94): *zelatatu*.

zerbitzari 'dienaar' (vgl. Dech. voorrede. Liz. Mt. 8, 9. 10, 24 sq. Oih. 98. D'Urte, Gen. 14, 14 sq. Lab. Mc. 10, 43 sq.), afgeleid van *zerbitza* (fr. *service*), waarvoor ik geen bewijsplaatsen heb.

Maar wij vinden het suffix *-ari*, *-kari* ook op andere wijze gebruikt. Vgl.

baratzekhari 'tuingewas' (Lab. Mc. 4, 32): *baratze* 'tuin'.

edari 'drank' (vgl. Liz. Jh. 6, 55. C. V. I, 3, 83. I, 4, 47): *edan* 'drinken'.

eginkari 'werk' (Lab. Jh. 3, 20. 6, 28): *egin* 'doen'.

eltzekari 'groente' (vgl. Guide 89): *eltze* 'pot en terre pour la soupe'.

eskari 'verzoek' (vgl. C. V. III, 256): *eskatu*.

ezagutkari 'teeken' (Lab. Mc. 8, 11 sq. 13, 4): *ezagutu* (*ezagun*) 'kennen'.

gerthakari 'gebeurtenis' (vgl. Guide 71): *gerthatu*.

gozakari 'troost' (Lab. Jh. 11, 19): *gozatu*.

jan(h)ari 'spijs' (vgl. Oih. 358. D'Urte, Gen. 1, 29. Lab. Lc. 12, 23. C. V. I, 1, 104. I, 2, 41): *jan* 'eten'.

mirari 'wonder' (C. V. III, 294): *miratu.*

nahikari 'begeerte' (vgl. Dech. Am. gazt.; ook Oih. Suppl. 650 'affection'): *nahi* 'wil'.

ugari 'overvloedig, vruchtbaar' (vgl. Garibay 54). Zie van Eys, Dict. 353.

urrikari 'beklagenswaardig' (vgl. Dech. Am. erreq. Oih. 95. C. V. II, 2, 18. II, 4, 44). Is *urrikari*, dat zeker met *urriki* (zie van Eys, Dict. 360) in verband staat, soms door dissimilatie uit **urrikikari* ontstaan?

Ook vermeld ik nog *afari*, *apari*, *auhari* 'avondmaal' (vgl. Dech. Doct. Chr. Liz. Lc. 14, 12. 14, 16. 14, 24. Oih. 67. Michel 365), dat in zijn geheel uit het Romaansch ontleend is (Schuchardt, Museum 10, 397), maar door het taalbewustzijn wel als een *-ari*-afleidsel zal worden gevoeld; *askari* 'ontbijt' (vgl. Oih. 67), dat misschien een inheemsch woord is (vgl. van Eys, Dict. 34); *barazkari* (*bazkari*) 'maaltijd' (vgl. Dech. Doct. Chr. Liz. Mt. 22, 4. Lc. 14, 12. Garibay 3. Oih. 67), dat met *-ari* van een Romaansch woord schijnt afgeleid te zijn (vgl. Schuchardt, Museum 10, 404, die *barazkari* door „Zerdehnung" uit *bazkari* wil verklaren); *gosari* 'ontbijt', waarschijnlijk echt-Baskisch (vgl. van Eys, Dict. 172).

Zijn *argizagi* 'licht' (vgl. Cap. 141. D'Urte, Gen. 1, 14 sqq. Perl. col. Mt. 5, 15. Lab. Lc. 8, 16) en *buruzagi* 'princeps' (vgl. D'Urte, Gen. 12, 15. Lab. Mc. 1, 44) uit *argizari*, *buruzari* ontstaan en bevatten zij het suffix *-ari*? Vgl. Lautl. 60.

-ARO.

Het woord *aro* beteekent 'tijd, seizoen, weder' en is zeer gebruikelijk buiten samenstelling (vgl. behalve van Eys, Dict. 27 nog Refr. 1596 *aro ona* 'buen temporal' en Guide 80. 96). Het komt echter zoo dikwijls voor als tweede lid van composita, dat het eenigszins het karakter van een suffix aanneemt. Voorbeelden:

haurzaro 'kindsheid' (vgl. Oih. 223): *haur* 'kind'. Moeilijkheid geeft de *z*: vgl. *seizaro*, *zarzaro*.

azaro 'oogst, November' (vgl. van Eys, Dict. 32).

erearo 'zaaitijd, Juni' (vgl. Refr. 1596 *ereyaro* 'sazon de senbrar'. Guide 153).

gaztaro 'jeugd' (vgl. Oih. 185. 223): *gazte* 'jong'.

ostaro 'Mei': *osto* 'blad'.

otzaro 'December': *otz* 'koud'.

seizaro, mij alleen bekend uit Refr. 1596 *seyzaroa* 'el niñear'. Vgl. *sein* 'kind'.

tilista-aro, in Refr. 1596 *tilista aroan* 'por la sazon de lentejas'.
uztaro 'oogsttijd' (Lab. Mc. 4, 29): *uzta* 'oogst'.
zarzaro 'ouderdom' (vgl. Refr. 1596 *çarzaroco*), uit **za(ha)rtza -aro?* Vgl. *za(ha)rtza* 'ouderdom' bij *za(ha)r*.

-ARTE.

Ook *arte* is buiten samenstelling een gewoon woord. De beteekenis is 'tusschenruimte'. Als tweede lid van composita wordt het dikwijls door een *t* voorafgegaan (vgl. over die *t* Schuchardt, Museum 10, 397). Ik vermeld *-arte* onder de suffixen, omdat de grens tusschen compositie en afleiding zoo moeilijk te trekken is.
aldarte 'humeur' (Guide 71), vgl. *aldi* 'maal, tijdruimte, stemming'.
alhor-artean 'tusschen akkers' (vgl. Oih. 55).
antzatarten 'tusschen doornen' (C. V. I, 4, 4).
arritartetan 'tusschen steenen' (C. V. I, 4, 4).
ataartean 'en el portal' (Refr. 1596).
atheriarte 'éclaircie' (Guide 47).
begit(h)arte 'aangezicht' (vgl. Dech. Doct. Chr. Am. disp. Liz. Mt. 5, 47. 11, 10. 17, 2. 18, 10. Oih. 157. 280. Oih. Suppl. 673. Michel 307. Lab. Mc. 1, 2. C. V. II, 2, 16): *begi* 'oog'.
bidarte 'stadium' (Lab. Lc. 24, 13): *bide* 'weg'.
bitarte 'tusschenruimte' (D'Urte, Gen. 2, 17. 21, 13. C. V. II, 4, 29): *bi* 'twee'.
bizkitartean 'intusschen' (vgl. Liz. Mt. 14, 22. D'Urte, Gen. 9, 4. Lab. Mc. 6, 30. Guide 96).
guthartean 'onder ons' (Lab. Mc. 6, 3).
istartean 'tusschen de dijen' (vgl. Oih. 204), haplologisch voor *istar-artean*.
Men kan *artean* ook als een postpositie of als een casussuffix opvatten.

-ASO.

Eenige woorden, die verwantschapsgraden aanduiden, gaan uit op *-aso* en het is niet te betwijfelen, dat wij hier met een suffix te maken hebben. Het blijft echter onzeker, of wij *-aso* en niet *-so* als den eigenlijken vorm van het suffix moeten beschouwen. *Aitaso* b.v. kan even zoo goed *aita-so* als een gecontraheerd **aita-aso* wezen. Voorbeelden:
aitaso 'grootvader' (Guide 103): *aita* 'vader'.
amaso 'grootmoeder' (Guide 103): *ama* 'moeder'.

arbasoak 'voorvaderen' (vgl. Michel 249. Lab. Jh. 4, 20. 6, 31. 6, 49. Guide 103).

burhasoak (vgl. Michel 395. Lab. Jh. 9, 2. 9, 18. 9, 20. 9, 22. Guide 103), *gurasoak* (vgl. Cap. 47. 97. Eusc.-err. olgueeta &c. 32. 42) 'ouders'.

ilobaso 'kleinkind' (Guide 103): *illoba* 'neef, nicht; kleinkind'.

Het Baskische woord voor 'zee' luidt *itsaso* (vgl. Dech. Liz. passim): hebben wij hier ook een suffix *-aso?*

-AYA.

Naar analogie van uit het Romaansch ontleende woorden als *bisaya* (fr. *visage*) vormde men van het echt-Baskische *mintza* het bastaardproduct *mintzaya* 'taal' (Lab. Mc. 16, 17). In *bidaye* 'reis' hebben wij niet met een afleidsel van *bide* 'weg', maar met eene volksetymologische vervorming van sp. *viaje* te maken.

-BA.

Een aantal verwantschapsnamen eindigt op *-ba*. Hoewel de etymologie dier woorden ons duister is, schijnt dit *-ba* toch een achtervoegsel te wezen.

alaba 'dochter' (vgl. Liz. Mt. 9, 18. Lc. 8, 42. Refr. 1596. Oih. 16-18. D'Urte, Gen. 20, 12).

arreba 'broederszuster' (vgl. Liz. Mt. 13, 56. Jh. 11, 3).

asabak 'voorvaderen' (vgl. Refr. 1596 *assábaoy*).

ginharreba 'schoonvader, schoonmoeder', meestal voorafgegaan door *aita*, *ama*. Wij vinden het woord in zeer verschillende vormen (vgl. Liz. Mt. 10, 35. Jh. 18, 13. Cap. 97. D'Urte, Ex. 3, 1. 4, 18. 18, 1).

illeba, *illoba*, *llobia* 'neef, nicht; kleinkind' (vgl. Refr. 1596 *lloueа* 'la sobrina').

izeba, *izaba* (naast *izeko*, *izeka*) 'tante' (vgl. Oih. 349).

osaba, *oseba* 'oom'.

ugazaba 'heer des huizes', *ugazabak* 'huisheer en huisvrouw' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 32. 57).

Tot deze groep reken ik ook *ahizpa* 'zusterszuster' (vgl. Liz. Jh. 11, 5. 11, 28. 19, 25), hoewel daarnaast een bijvorm *aizta* staat.

-BAGE.

zie *-gabe*.

-BE.

Zeer gewoon als locaalsuffix is het woord *be* (*-be*, *-pe*), dat de plaats onder iets aanduidt. De behandeling der vormen op *-bean* (*-pean*) enz. is echter meer op haar plaats in een casusleer dan in een werk over de woordafleidende suffixen. Daarom vermeld ik slechts zulke woorden op *-be* (*-pe*), die niet uitsluitend in locale casus voorkomen.

atherbe, *atharbe* 'dak, huis' enz. (vgl. Liz. Mt. 8, 8. Lc. 7, 6. Oih. Suppl. 577. Guide 28 sq. 47). Vgl. van Eys, Dict. 36.

estalbe, *estalpe* 'bedekte plaats' enz. (vgl. C. V. III, 52. Guide 124). Vgl. van Eys, Dict. 130 sq.

galtzarbe 'oksel, boezem' (vgl. D'Urte, Gen. 16, 5. Ex. 4, 6 sq.)

ista(r)pe 'schrede': *istar* 'dij'.

ilhumbe 'duisternis' (vgl. Liz. Mt. 4, 16. 6, 23. 27, 45. Lc. 1, 79. Lab. Lc. 22, 53. Lab. Jh. 1, 5): *ilhun* 'donker'.

lurpe 'souterrain' (Guide 147): *lur* 'aarde'.

mempe 'possession, empire': *men* 'macht'. Van *mempe* met suffix *-ko mempeko* 'onderdaan' (vgl. Perl. col. Jh. 8, 33 sqq.)

Het is niet van alle woorden, die op *-be* (*-pe*) uitgaan, even zeker, dat zij dit suffix bevatten. Daarom laat ik *ospe*, *setabe*, *urkabe* e. a. onbesproken.

-BERA.

Het adjectief *bera* beteekent 'zacht, week'. Als suffix 'suele indicar propensión á alguna pasión, sensibilidad' (Azkue 351). Bij Azkue 132 vindt men o. a. deze voorbeelden:

egarbera 'sensible á la sed, sediento'.

biozbera 'sensible al corazón, compasivo'.

ozbera 'friático'.

Gèze 256 vermeldt behalve *hotzpera* (= *ozbera*) 'koudelijk' nog *minbera* 'kleinzeerig'.

-BIDE.

Als tweede lid van samenstellingen is het substantief *bide* 'weg, middel' tot een suffix verzwakt. Voorbeelden:

alhapide 'weide' (Lab. Jh. 10, 9): *alha* 'weiden'.

eginbide, *egipide* 'plicht' (vgl. Refr. 1596. Ax. 9. Lab. Mc. 7, 4. Guide 30): *egin* 'doen'.

eskubide 'vermogen, macht' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 42. C. V. III, 102. 306): *esku* 'hand'.

gaizbide 'ergernis, aanstoot' (Lab. Mc. 9, 41 sqq. Mc. 14, 27): *gaitz* 'kwaad'.

ikasbide 'leer' (vgl. Michel 513. 519): *ikas* 'leeren', vgl. *irakhasbide* (Lab. Jh. 13, 15), dat zich bij het causativum aansluit.

itzulbide, *itzulpide* 'uitweg' (Ax. 29 sq.): *itzul* 'keeren, ontkomen'.

jakinbide 'kennis' (vgl. van Eys, Dict. 222 en Michel 498): *jakin* 'weten'.

janbide 'appetijt' (vgl. Guide 18): *jan* 'eten'.

lambide 'werk, handeling': *lan* (zie van Eys, Dict. 244 sq.)

lerrabide 'verzoeking' (Lab. Mc. 14, 38): *lerra* 'glijden'.

onbide 'weldaad': *on* 'goed'.

sarbide 'ingang' (Guide 123): *sar* 'ingaan'.

zuzenbide 'recht, aanspraak, gerechtigheid' enz. (vgl. Dech. Ezc. copl. Voltoire 7. Oih. 341. Lab. Jh. 16, 8): *zuzen* (vgl. van Eys, Dict. 394).

-CH, -CHA enz.

De Baskische -(*t*)*ch*-suffixen hebben deminutieve kracht. Het is een interessant feit, dat talen, die onderling niet verwant zijn, vaak gelijkluidende elementen gebruiken om verkleinwoorden te vormen. Bijzonder treft ons de overeenstemming met de Slavische en de Hongaarsche deminutiva, maar van historisch verband kan om verschillende redenen geen sprake zijn.

Hoewel ik mij alleen de behandeling der suffixen tot taak heb gesteld, wil ik niet nalaten er op te wijzen, dat *ch*- ook als praefix voorkomt. Men vergelijke *chingar*: *inhar* 'vonk', *chingurri*: *inhurri* 'mier', *chistu*: *istu* 'speeksel', *chume* 'klein': *hume* 'kind'. Er is ook een gelijkwaardig praefix *chich*-, zooals blijkt uit gevallen als *chichari* 'ingewandsworm': *ar* 'worm', *chichkabar* 'rijshout, klein hout': *abar* 'tak' (vgl. de met *chich*- beginnende woorden bij van Eys, Dict. 80 sq.)

Een infix -*ch* (= -*š*) hebben wij in vormen als *aitzinachago* 'wat verder', *berantchago* 'wat later', *ederchago* 'wat mooier', *hertsikichago* 'wat nauwer', *gaizkichago* 'wat slechter', *gehichago* 'wat meer', *gizonchago* 'wat meer mensch', *gorachago* 'wat hooger', *lasterchago* 'wat sneller', *merkechago* 'wat goedkooper', in welke comparativi van nomina en adverbia het begrip van sterkeren graad door het element -*ch*- wordt gematigd. Maar niet alleen de kracht van het suffix -*ago* wordt door -*ch*- verzwakt: vgl. b.v. *berantchki* 'wat laat', *luzechegi* 'wat te lang'. De meeste der genoemde voorbeelden heb ik aan den Guide ontleend.

Eer ik overga tot het opsommen van verkleinwoordjes met een (*t*)*ch*-suffix, waarbij ik mij niet uitsluitend tot nomina beperk, herinner ik nog aan de omstandigheid, dat het Baskisch woorden voor 'klein' bezit, die met een (*t*)*ch* beginnen (*chiki*, *chipi*; *chehe*, *che*).

Voorbeelden van -(*a*)*tch*:

belatch 'kraai': *bele* 'raaf'.

neskatch: *neska* 'meisje'.

D'Abbadie-Chaho 27 vermelden *chourratch* (l. *chouratch*) 'tirant sur le blanc', *gorhaïtch* 'tirant sur le rouge' (vgl. *chouri* = *churi* = *zuri* 'wit', *gorri* 'rood').

Voorbeelden van -*tcha*:

alharguntcha 'weduwe' (vgl. Lab. Lc. 18, 3 *alharguntsa*): *alhargun* 'weduwnaar, weduwe'. Eigenlijk is *alharguntcha* dus zooveel als 'weeuwtje'.

chilintcha: *chiliña* 'bel'.

garkhotcha: *garkhora* 'nek, achterhoofd'.

magintcha 'schil, dop' (vgl. Liz. Lc. 15, 16): *magina* 'vagina'.

mimicha 'wezel': *Mimi*.

neska(*t*)*cha* 'meisje' (vgl. Liz. Mt. 9, 24 sq. Mc. 5, 39 sqq. C. V. I, 1, 59. I, 3, 38. I, 3, 40. II, 1, 20): *neska*.

ulitcha 'vliegje': (*e*)*uli* 'vlieg'.

Voorbeelden van -*tcho*, -*tchu*:

aberecho 'diertje' (C. V. III, 65).

adarcho 'takje' (C. V. III, 62).

aingerucho 'engeltje' (Michel 437).

aitacho 'vadertje' (Lardizabal 58*a*).

aizecho 'windje' (C. V. II, 4, 95).

alabatcho 'dochtertje (Liz. Mc. 5, 23. 7, 25).

amacho 'moedertje' (C. V. III, 304).

arbolatcho 'boompje' (vgl. D'Urte, Gen. 21, 15).

arrain(*t*)*cho* (-*chu*) 'vischje' (vgl. Liz. Mt. 15, 34. C. V. III, 1, 78).

artaldecho 'kleine kudde' (C. V. III, 356).

haurtcho 'kindje' (vgl. Liz. Mt. 2, 8 sqq. 11, 16. 18 passim. 19, 13 sq. Jh. 16, 21. C. V. II, 4, 52).

bakar-bakarchorik 'geheel alleen' (C. V. III, 336).

bakardadecho 'eenzaamheidje' (C. V. III, 336).

baratzecho 'tuintje' (C. V. III, 333).

be(*h*)*i*(*t*)*cho* 'koetje' (Refr. 1596 *beychua*).

bestiatcho 'beestje' (vgl. D'Urte, Ex. 8, 21 sqq.)

chalcho 'kalfje' (C. V. I, 4, 26).

chikicho: *chiki* 'klein', b. v. *sagu chikicho bat* 'een klein muisje' (C. V. III, 59).

chitachu 'kuikentje' (C. V. II, 4, 78).
choritcho 'vogeltje' (vgl. D'Urte, Gen. 7, 14).
chumètcho 'jong (van een dier)' (vgl. D'Urte, Ex. 12, 3 sqq.).
damacho 'juffertje' (b. v. *Iru damacho Donostiako*).
dirutcho 'geldstukje' (vgl. Liz. Mt. 10, 29. Lc. 12, 6).
egazticho 'vogeltje' (C. V. III, 331).
enecho: ene 'mijn'. Volgens van Eys (Gramm. comp. 466) beteekent *enecho* zooveel als 'mon cher, muy mio'.
esachuetan 'en las casillas' (Refr. 1596): *eche* 'huis'.
epercho 'patrijsje' (vgl. C. V. III, 90).
erdicho: erdi 'helft', b. v. *itz erdicho bat* 'een half woordje' (C. V. I, 1, 9).
ezticho: ezti 'zoet', b. v. *parre ezticho* 'zoet lachje' (C. V. III, 227).
gamb(e)ratcho 'kamertje' (Liz. Mt. 6, 6. 24, 26).
garesticho 'carito' (zie C. V. II, 4, 79).
gáztechu 'kind': *gazte* 'jong'.
gizoncho 'menschje, mannetje'.
gorricho 'rojito'.
guchicho 'heel weinig' (C. V. III, 229). Vgl. *guchiacho* (C. V. I, 4, 72): *Cembat eta daucadan Indar guchiacho, Ambat eta gañean Det golpe gueiago.*
iñorcho 'eentje': *iñor* 'wie ook'. B. v. *Nere maitea nola deitzendan Ez du iñorchoc jaquingo* (C. V. I, 1, 10), *Zer billatzéra núan Iñorchoc ez daquí* (C. V. I, 2, 71), *Bakar-bakarrik, iñorcho gabe, Nerekin nai det bizitu* (C. V. III, 331).
hirritcho 'lachje' (vgl. D'Urte, Gen. 17, 17).
irudicho 'gelijkenisje' (C. V. III, 126).
isilchurik 'stilletjes' (C. V. III, 90).
iturricho 'bronnetje' (C. V. II, 4, 95).
jhakechu 'jakje (van mannen)' (C. V. II, 2, 72).
Juanacho 'Juanita' (C. V. II, 1, 94).
karuchu 'carito' (vgl. C. V. II, 4, 79).
kaskabelcho 'belletje' (vgl. C. V. III, 126).
kofretcho 'koffertje' (vgl. D'Urte, Ex. 2, 3. 2, 5).
koplachu 'coupletje' (vgl. C. V. II, 2, 86).
lausengacho 'vleierijtje' (C. V. I, 4, 60).
leihotcho 'venstertje'.
liburucho 'boekje' (b. v. C. V. II, 4, 5).
lorecho 'bloempje' (C. V. III, 333).
lusuilchu 'emmertje' (C. V. I, 4, 31).
maitecho 'liefje' (C. V. I, 1, 42 sq. I, 1, 76. I, 4, 71. II, 1, 10. II, 1, 14. II, 1, 20).

maizcho: maiz 'dikwijls' (zie C. V. II, 2, 14). Vgl. *nolachu, ondocho, polikicho, sarricho.*

mecho: me(he) 'dun', b. v. *adar mecho bat* 'una ramita delgada' (zie C. V. III, 419 *a*).

mendicho 'bergje'.

moducho: modu 'wijze' (vgl. C. V. II, 1, 90).

neska(t)cho 'meisje' (vgl. Oih. 368). Een dubbele verkleiningsvorm van *nèska* komt voor in het liedje van de drie meisjes van San Sebastian: *Donostiaco nescachachuac.*

nolachu: nola 'hoe': *nolaxu cerasan* 'hoe zij praatte' (C. V. I, 4, 28). Vgl. *maizcho.*

ohetcho 'bedje' (Liz. Lc. 5, 19. 5, 24. 5, 25).

oincho 'voetje' (C. V. II, 2, 40).

ondocho: ondo 'goed' (adv.). B. v. *ondocho edan esquero*, d. i. *ondocho edanez gero* (C. V. I, 3, 83). Ook *ondochu* (C. V. II, 4, 78). Vgl. *maizcho.*

orducho 'oogenblikje' (C. V. I, 1, 41).

polikicho 'gentiment' (C. V. III, 47. III, 152). Vgl. *maizcho.*

sagarcho 'appeltje' (C. V. II, 2, 84).

saguchu 'muisje' (C. V. III, 124).

sarricho: sarri 'dikwijls' (zie C. V. II, 2, 14).

seinchu 'kindje'.

umilcho: umil 'nederig', b. v. *bizitz umilchoa* 'het nederige leventje' (C. V. III, 336).

untzitcho 'scheepje' (vgl. Liz. Mc. 3, 9. 4, 36. Jh. 6, 22 sq.).

urricho: urri 'karig', b. v. *mai urricho bat* 'een karig tafeltje' (C. V. III, 335).

Voorbeelden van *-che* (= *-śe*):

handiche 'un peu trop grand' ('grootjes'), zie D'Abbadie-Chaho 28.

baratche baratche 'langzaampjes' (vgl. D'Urte, Gen. 33, 14). In een gedicht bij Michel 416 lezen wij *habila baratche* 'ga wat langzamer'.

berantche 'wat te laat' ('laatjes') (C. V. III, 118).

berotuche 'un peu échauffé' (Guide 37).

qizonche 'un peu trop homme' (zie D'Abbadie-Chaho 30).

qoiche 'wat vroeg' (Michel 416).

lodiche 'wat dik' (Guide 37).

nahasiche 'wat verward' (Guide 37).

neskatoche 'te jong meisje' (vgl. Oih. 158): *neskato: neska.*

soberoche 'un peu trop' (Michel 416).

Is dit suffix *-che* identiek met het adjectief *che(he)* 'klein'? Vgl. *ilharchehe* 'kleine erwten, doperwten' (Guide 81, 89). Over het gebruik van *-che* zie nog Ithurry 38.

Het eenigszins twijfelachtige suffix *-(t)chi* laat ik terzijde.

Wat de samengestelde deminutiefsuffixen *-ch-ka* en *-ch-ko* (d. w. z. *-ška* en *-ško*) betreft, deze komen later bij de behandeling van *-ka* en *-ko* ter sprake.

-CHAR.

zie *-zar*.

-CHE, -CHO.

zie *-ch*.

-DE.

zie *-te*.

-DI.

Er zijn veel woorden, die op *-di* uitgaan, maar daar zij zich niet met eenige zekerheid laten analyseeren, hebben wij vooralsnog niet het recht om van een suffix *-di* te spreken (over *-di* uit *-tegi* zie aldaar). Men zoude echter misschien mogen onderstellen, dat *aldi* 'maal, tijdruimte, stemming' oorspronkelijk 'mogelijkheid, gelegenheid' had beteekend en van *a(ha)l* 'kunnen, vermogen, mogelijkheid' was afgeleid, en in *ardi* 'schaap' is met eenige waarschijnlijkheid een afleidsel van *a(ha)ri* 'ram' te vermoeden.

-DO.

Ook woorden op *-do* zijn niet zeldzaam, maar afgezien van duidelijk herkenbare vreemdelingen, is het niet mogelijk er ook maar een enkel te etymologizeeren. In sommige gevallen, waar eene Baskische analyse voor de hand schijnt te liggen (b. v. bij *gurdo*, *mardo*), hebben wij eerder aan ontleening uit Indogermaansche talen te denken. Over *-do* in adverbia zie *-to*.

-DU.

zie *-tu*.

-DUN.

Het suffix *-dun*, eigenlijk een relatieve vorm van *du* 'heeft', duidt den bezitter aan van hetgeen door het grondwoord wordt uitgedrukt. Voorbeelden:

ahaldun 'machtig' (Lab. Mc. 1, 7).
adardun 'gehoornd' (vgl. Refr. 1596. Oih. 344).
antsidun 'zorg hebbend, voorzichtig' (Guide 163).
hartzedun 'schuldeischer' (vgl. Liz. Lc. 7, 41. Oih. 98).
astun 'zwaar' (C. V. III, 96), uit **aztadun* (zie van Eys, Dict. 45).
behardun 'behoeftig' (Guide 160).
begibakoitzdun 'eenoogig' (vgl. Liz. Mc. 9, 47).
bihotzdun 'moedig' (vgl. Guide 157): *bihotz* 'hart'.
bizidun 'leven hebbend' (vgl. D'Urte, Gen. 9, 3 sqq.).
chahaldun 'met een kalf' (C. V. I, 4, 34).
chanchardun 'con arrapiezos' (Refr. 1596).
chapeldun 'een hoed hebbende' (Michel 323).
debrudun 'een duivel hebbende' (Lab. Mc. 1, 32. 5, 16).
dohakaizdun 'ongelukkig' (vgl. Oih. 117).
etchedun 'een huis hebbend' (vgl. Ax. 4. Michel 364).
hegaldun 'gevleugeld' (Oih. 278. D'Urte, Gen. 7, 14). Hetzelfde is *egodun* (C. V. II, 4, 87).
ekaiztun 'stormachtig' (C. V. III, 331).
erhaztun (b. v. Liz. Lc. 15, 22), *ereztun* (Refr. 1596), *erreztun* (D'Urte, Gen. 41, 42) 'ring' schijnt met het suffix *-dun* gevormd te wezen. Mogen wij denken aan een **erhi-herts-dun?* Vgl. van Eys, Dict. 117. Of is het soms een vreemd woord?
erostun 'kooper' (Oih. 74. Michel 378).
errudun 'schuldig' (C. V. III, 256).
eskerdun 'dankbaar' (Oih. 154).
eskualdun, *euskaldun* 'de Euskara hebbende', d. w. z. 'Bask'.
eskubakoitzdun 'eenhandig' (vgl. Liz. Mt. 18, 8. Mc. 9, 43).
esnedun 'melk hebbend' (vgl. D'Urte, Gen. 32, 15).
faltadun 'schuldig' (D'Urte, Gen. 42, 21. Ex. 22, 2 sq. Perl. col. Mt. 15, 6. Lab. Lc. 13, 4).
fededun 'geloovig' (C. V. III, 276).
gaizdun 'een kwaal hebbend' (Lab. Mc. 2, 17).
gaiztoasmodun 'die een kwade bedoeling heeft' (C. V. II, 4, 86).
gasnadun 'kaas hebbend' (C. V. I, 4, 62).
indardun 'kracht hebbend' (Lab. Mc. 14, 62).
hitztun eder 'mooiprater' (Ax. 23).
jaquindun (Refr. 1596), *jaquitun* (Eusc.-err. olgueeta &c. 126 sq.) 'kundig, geleerd'.
kapachardun 'een versleten mantel hebbende' (vgl. Oih. 265).
kargudun 'ambtenaar' (Lab. Mc. 6, 21. 15, 43).
khiratsdun 'bitter' (vgl. D'Urte, Ex. 12, 8).
kodañadun 'met een zeis' (C. V. III, 238).

lemamidun 'gezuurd' (vgl. D'Urte, Ex. 12, 20).
lepradun 'melaatsch' (Lab. Lc. 4, 27).
loredun 'met bloemen' (C. V. I, 3, 38).
mindun 'pijn hebbende' (Oih. 97).
negardun 'die weent (tranen heeft)' (C. V. III, 238).
hobendun 'schuldig' (Lab. Mc. 3, 29. 15, 3). Hetzelfde is *hoguendun* (Liz. Mc. 3, 29. Lc. 13, 4), *oguendun* (Lab. Lc. 11, 54).
oihaldun 'linnen hebbende' (Oih. 281).
onhassundun 'die goederen heeft' (Liz. Mc. 10, 23. Lc. 18, 24).
osasundun 'gezond' (Lab. Mc. 2, 17).
hostodun 'met bladeren' (Liz. Mc. 11, 13).
poztun 'vroolijk' (C. V. III, 331).
sabeldun '(dik)buikig' (Refr. 1596).
saltun 'verkooper' (Oih. 74).
senhardun 'een man hebbende' (Oih. 286).
sinhestedun 'die geloof heeft' (Liz. Jh. 20, 27. Lab. Mc. 9, 22).
sudun 'vuur hebbend, brandend' (Lab. Jh. 5, 35).
zaldun 'edelman' (vgl. Dech. Iud. gen. Oih. 424. 518. Oih. Suppl. 546. 705. C. V. II, 1, 104). Vgl. van Eys, Dict. 370.
zamaldun 'ruiter' (vgl. D'Urte, Gen. 49, 17. Ex. 14, 9. 14, 23).
zordun 'schuldig, schuldenaar' (vgl. Liz. Mt. 6, 12. 23, 16. 23, 18. Lc. 7, 41. Refr. 1596. Cap. 4. Oih. 212. 437. Oih. Suppl. 636. Perl. col. Mt. 6, 12. Lab. Lc. 7, 41).

-DURA.

Met *-dura* worden in het Baskisch abstracta gevormd, die zeer vaak met concrete beteekenis gebruikt worden. Ten grondslag liggen oorspronkelijke of denominatieve (vaak van adjectiva afgeleide) verbaalstammen. Over de verhouding tot het Romaansche suffix *-dura* ben ik in het onzekere (vgl. van Eys, Gramm. comp. 459). Voorbeelden van *-dura*, *-t(h)ura* zijn uiterst talrijk.

altchatura 'zuurdeesem' (vgl. Oih. Suppl. 603).
ap(h)aindura 'versiering' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 51. 56. Guide 117).
harmadura 'wapenrusting' (Liz. Lc. 11, 22), in zijn geheel uit het Romaansch, maar in het bewustzijn der Basken zeker met de andere woorden op *-dura* als gelijksoortig beschouwd.
asaldura 'oproer' (Lab. Lc. 23, 19. 23, 25).
hasarradura 'toorn' (Lab. Lc. 3, 7. 21, 23).
aztura (*astura*) 'gewoonte' (vgl. Ax. 25. 31. Oih. 229. Oih. Suppl. 548. Lab. Mc. 7, 13. Lab. Jh. 18, 39).

beztidura 'kleeding' (vgl. Liz. Mt. 6, 28), in zijn geheel uit het Romaansch (vgl. *harmadura*).

deithura 'naam' (Guide 102).

etchekidura 'band' (vgl. Liz. Mc. 7, 35).

hedadura 'uitbreiding, uitgestrektheid, firmament' (vgl. D'Urte, Gen. 1, 6 sqq. 25, 18. 34, 21).

elicatura 'mantenimiento' (Refr. 1596).

herlasdura 'heeschheid' (Guide 114).

erredura 'brandwond' (Guide 113).

estekadura 'band' (vgl. Liz. Lc. 13, 16), wel in zijn geheel uit het Romaansch.

(h)e(r)(t)stura 'angst, benauwdheid, onderdrukking' (vgl. Liz. Lc. 22, 44. D'Urte, Gen. 42, 21. Ex. 3, 9. Lab. Mc. 4, 17. 13, 19. 13, 24. Lab. Lc. 21, 25. Lab. Jh. 16, 21. 16, 33. C. V. III, 296).

ethendura 'scheur' (vgl. Liz. Mt. 9, 16. Mc. 2, 21).

gogordura 'verharding'.

ilhundura 'verduistering, droefheid' (Lab. Jh. 16, 6).

izidura 'schrik, vrees' (vgl. Liz. Mc. 4, 41. Lc. 1, 12. 2, 9. 21, 11). Minder duidelijk is *izialdura* (vgl. D'Urte, Gen. 15, 12. Lab. Mc. 16, 8. Lab. Lc. 2, 9).

jabaldura 'windstilte' (Lab. Mc. 4, 39).

jostura 'naad' (vgl. Liz. Jh. 19, 23).

laztura 'schrik' (Lab. Mc. 4, 40).

lothura 'band, omgebonden doek' (vgl. Liz. Jh. 11, 44. Guide 115).

oitura 'gewoonte' (Eusc-err. olgueeta &c. 7. C. V. III, 306).

hozidura 'kieming' (Ax. 16).

sabeldura 'flux de ventre' (Oih. Suppl. 664).

-EGI.

Het suffix *-egi* heeft de kracht van ons *te*, fr. *trop* en wordt zoowel achter substantiva, als achter adjectiva en adverbia geplaatst. Ja zelfs de infinitivus van een verbum kan van het suffix *-egi* worden voorzien. Vgl. over het gebruik van *-egi* Ithurry 37. Voorbeelden:

aphalegi 'te laag' (vgl. Guide 76).

barnegi 'te diep' (vgl. Michel 292).

berantegi 'te laat' (C. V. I, 3, 39).

bethegi 'te vol'. (vgl. Oih. 511).

ebiloqui 'andador', *arri ebil oquiac* 'la piedra mouediza' (Refr. 1596). Blijkbaar is *-oki* hetzelfde als *-egi*.

ederregi 'te schoon' (vgl. Oih. Suppl. 571).

egonegi 'te lang gebleven' (vgl. Oih. 129).
geyegi 'demasiado' (vgl. C. V. III, 314. 392).
gichiegi 'te weinig' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 13).
gizenegi 'te vet' (vgl. Oih. 110).
gizonegi 'te zeer mensch' (Ithurry).
goizegi 'te vroeg' (vgl. Oih. 519).
goregi 'te hoog' (vgl. Oih. 202. Michel 365. C. V. I, 3, 40. II, 4, 89).
handiegi 'te groot' (Guide 55).
hertsiegi 'te nauw' (vgl. Guide 73).
la(a)rregi 'te veel, te groot' (vgl. Cap. 51. 55. 101. Eusc-err. olgueeta &c. 13. 20).
lasterregi 'te snel' (vgl. Guide 47).
luzechegi 'wat te lang' (vgl. Guide 77).
nekheegi 'te veel moeite' (vgl. Guide 58).
onduegi 'al te goed' (adv.) (C. V. II, 1, 104).
onegi 'te goed' (vgl. Refr. 1596. Oih. Suppl. 659. C. V. III, 193. III, 314. Guide 22).
pissuegi 'te zwaar' (vgl. D'Urte, Ex. 18, 18).
ttipiegi 'te klein' (vgl. D'Urte, Gen. 32, 10).
urruntchegi 'wat te ver' (vgl. Guide 43).

-EHI.

Gèze 255 zegt: „*ehi* a le sens de facile: *egin-ehi*, *jan-ehi*, *sinhex-ehi*". Ik heb dienaangaande niets opgeteekend.

-EN.

De superlatief wordt gevormd met het suffix *-en* (bepaald *-en-a*), maar dit is niets anders dan de uitgang van den gen. plur. (zie van Eys, Gramm. comp. 32).

-ERA, -KERA.

Het suffix *-era* of *-kera* dient tot het vormen van verbale abstracta: vgl. Azkue 61. 354. 357, die ook een aantal voorbeelden geeft. Uit andere boeken heb ik de volgende gevallen genoteerd:
asiera 'begin' (Lardizabal 81 *b*).
dizdizera 'glans' (C. V. III, 340).
egonera, abstractum bij *egon* 'blijven' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 199).

esaera, abstractum bij *esan* 'zeggen' (vgl. C. V. III, 229).

ibiliera, abstractum bij *ibilli* 'gaan' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 5). Daarnaast een bijvorm *ibilitera* (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 199 *ibiliteriagaz*).

jaioera 'geboorte' (C. V. III, 338).

ja(n)zkera 'kleeding' (vgl. Refr. 1596 *iazquereac*).

igoera 'hemelvaart' (C. V. III, 269).

sentiera 'gevoel' (C. V. III, 269. 363).

Niet van verbalen oorsprong is *goxera* 'mañana' (Refr. 1596): *goiz*.

-ETA, -KETA.

De woorden op *-eta*, *-keta* hebben collectieve of abstracte beteekenis. Voorbeelden vindt men bij Azkue 63. 354. 357 sq. Campion 155 (o. a. *arrieta* 'pedregal': *arri* 'piedra', *larrageta*, *larreta* 'abundancia ó sitio de muchos pastos': *larre* 'pasto'). Ik beperk mij tot de gevallen, die ik bij mijne lectuur ben tegengekomen.

aphainketa 'voorbereiding' (Lab. Mc. 15, 42. Jh. 19, 31. 19, 42). Eerder van het verbum *aphaindu* dan onmiddellijk van het substantief *aphain* (vgl. van Eys, Dict. 19 sq.).

arrainketa 'menigte van visschen' (Lab. Jh. 21, 6).

berāquetan jacanari 'al que se le tarda' (Refr. 1596): *berant* 'laat', *berandu* 'talmen, zich verlaten'. *Beranketa* is waarschijnlijk deverbatief.

berbeta, *verbeeta* 'gezegde, gesprek, taal' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 189. 199. C. V. III, 88. III, 308).

berriketa 'nieuwtje, praatje' (vgl. C. V. II, 4, 89).

chahuketa 'reiniging' (Lab. Mc. 7, 4): *chahu* 'rein', *chahutu* 'reinigen'.

egurketa (Michel 416): *egur* 'hout'.

elheketa 'woorden, gesprek, praatjes'.

gogoeta, *gogueta* 'gedachte, overleg, overpeinzing' (vgl. Liz. Lc. 12, 17. Garibay 57. Ax. 6. 15. Michel 353. Perl. col. Mt. 15, 91. Lab. Mc. 2, 8. 8, 16 sq. C. V. III, 192): *gogo* 'gedachte'.

ik(h)azketa 'charbonnage' (vgl. Michel 377. C. V. III, 213): *ik(h)atz*.

(h)i(t)zketa 'woorden, gesprek' (vgl. D'Urte, Ex. 5, 9. C. V. I, 4, 24. II, 2, 80. III, 310).

josteta 'vermaak' (vgl. Guide 53).

lapurreta 'diefstal' (C. V. III, 92): *lapur* 'dief': *lapurtu* 'stelen'.

olgeeta 'vermaak' (zie Eusc.-err. olgueeta &c. passim). Vgl. van Eys, Dict. 300 sq.

ospeketa 'eer, roem' (Lab. Jh. 8, 50).

penseeta 'gedachte' (Eusc.-err. olgueeta &c. 27).

hurrieteac 'el Otubre' (Refr. 1596). Vgl. van Eys, Dict. 360 (s. v. *urrila*).

Er zijn ook adverbia op *-keta* (*-ketan*) met de beteekenis 'naar iets zoekende':

jateko-ketan 'pour chercher la nourriture' (C. V. III, 116).

lekhukotasunketa zabiltzan 'zochten getuigenis' (Lab. Mc. 14, 55).

pasaierketa in *pasaierketari* (zie bij het suffix *-ari*).

urketa 'water halende, om water' (Lab. Jh. 4, 7. 4, 15).

-GABE, -BAGE.

Met *-gabe* of *-bage* wordt de casus privativus gevormd. Fungeeren de vormen op *-gabe*, *-bage* als adjectiva, d. w. z. worden zij van casussuffixen voorzien, dan correspondeeren zij met onze adjectiva op *-loos*. Ik geef slechts enkele voorbeelden:

ahalgegabe, *ahalkegabe* 'schaamteloos' (vgl. Oih. 9. 202. D'Urte, Gen. 49, 7. Michel 386).

antsigabe, *antsikabe* 'zorgeloos' (vgl. Ax. 7. Guide 162).

atsekabe 'droefheid, ongeluk', eigenlijk gesubstantiveerd adjectief 'vreugdeloos' (vgl. Ax. 28. 29. Lab. Mc. 3, 5. 6, 26. C. V. II, 4, 38. III, 269).

bidegabe 'onrecht', evenals het vorige woord een gesubstantiveerd adjectief, afgeleid van *bide* 'weg' enz. (vgl. Dech. Doct. Chr. Cant. Liz. Mt. 20, 13. Lc. 19, 8. D'Urte, Gen. 31, 39. 43, 6. Lab. Lc. 19, 8. C. V. II, 4, 84).

do(h)akabe 'ongelukkig' (vgl. Michel 345. C. V. II, 4, 45. III, 320).

eskergabe 'ondankbaar, ondankbaarheid' (vgl. C. V. III, 53). De Refr. 1596 hebben *esquerga*.

forubage 'van de fuero's beroofd' (vgl. C. V. III, 306).

illegabe 'haarloos' (vgl. D'Urte, Gen. 27, 11).

indargabe 'krachtloos' (Oih. Suppl. 631).

lemamigabe 'ongezuurd' (vgl. D'Urte, Ex. 12, 8. 12, 15. 12, 18).

lotsagabe, *lotsabage* 'schaamteloos' (vgl. C. V. III, 92). De Refr. 1596 hebben *lotsaga*, *losauagueac*.

na(h)igabe, *naibage* 'ongeluk, wederwaardigheid', eigenlijk een adjectief 'van genoegen beroofd' (vgl. Michel 359. Lab. Lc. 21 opschrift, C. V. I, 3, 55. II, 1, 22).

(h)ogengabe (vgl. Dech. Cant. Liz. Mt. 12, 5. 12, 7), *hobengabe* (Guide 160), *obenbaga* (C. V. III, 102) 'schuldeloos'.

odolbage 'zonder bloed' (vgl. Refr. 1596).

sinhestegabe 'van geloof verstoken' (vgl. Liz. Jh. 20, 27. Lab. Jh. 3, 36).

ustegabe 'onverwachtheid', eigenlijk 'onverwacht' (vgl. Liz. Mc. 13, 36. Lc. 2, 9. D'Urte, Gen. 43, 12. Lab. Mc. 13, 36. C. V. II, 2, 26).

-GAI, -KAI.

Als zelfstandig woord beteekent *gai, kai* volgens van Eys (Dict. 146 sq.): 'apte, capable, propre à; matière, sujet, étoffe'. In het Oudnoordsch zoude men het meestal door *efni* kunnen weergeven. Als suffix heeft het dezelfde beteekenissen, hoewel vaak min of meer verzwakt. In hoofdzaak wordt het suffix *-gai, -kai* (*-gi, -ki*) op tweeërlei wijze gebruikt: 1° om de geschiktheid als materiaal tot iets te kennen te geven (= Oudnoordsch *-efni* in *víkingsefni* en dergelijke woorden), 2° in den zin van materiaal uit de substantie, door het grondwoord aangeduid. Ik laat eenige voorbeelden tot opheldering volgen, na eerst naar Lab. Lc. 3, 16. 7, 4. 7, 6 sq. te hebben verwezen, waar men *gai* (*gay*) als afzonderlijk woord gebezigd vindt.

abrebestiaki 'vee' (vgl. D'Urte, Gen. 30, 29. 31, 9. 31, 18): *abre, bestia.*

alhagi 'weide' (vgl. Michel 270): *alha* 'weiden'.

andregei 'een vrouw, die geschikt of bestemd is om met haar te trouwen' (vgl. Oih. 168. C. V. I, 1, 57 sqq.): *and(e)re* 'huisvrouw'.

aratcheki 'kalfsvleesch' (Michel 418. Guide 38): *aratche* 'kalf'.

haragiki '(levend) vleesch' (vgl. D'Urte, Gen. 7, 15 sq. 7, 21), uit *haragi* 'vleesch' en *gai* 'materiaal'. Hetzelfde woord vinden wij bij Liz. Mt. 22, 4 in den minder herkenbaren vorm *haraquey*. Van Eys, Dict. 21 geeft *arakai, arkai* 'viande salée', dat niet van *haraquey* kan worden gescheiden.

arrainki 'visch (als voedsel)' (Lab. Jh. 21, 13. Guide 15).

arrapaki 'vangst, buit' (vgl. D'Urte, Gen. 49, 27): *arrapatu.*

arropagei 'stof voor kleederen' (vgl. Guide 91).

askai 'iets waarmede men zich kan verzadigen' (C. V. III, 322).

atzemanki 'vangst, buit' (vgl. D'Urte, Gen. 49, 27): *atzeman.*

barazki 'groente': *baratz(e)* 'tuin'.

beharki 'zaak' (vgl. Liz. Mt. 19, 10. Mc. 1, 45): *behar* 'noodig'.

belharki 'kruid' (vgl. D'Urte, Ex. 9, 25): *belhar* 'kruid, gras'.

bermatzaki, bernatzaki 'kuit' (vgl. Refr. 1596, waar naast den vorm met *m* de oorspronkelijke met *n* bewaard is: *bernazaquian* 'en la pantorilla'). Over de etymologie zie van Eys, Dict. 63.

bildozki 'lamsvleesch' (Guide 121).

bizkarki 'top' (vgl. D'Urte, Ex. 17, 9 sq.): *bizkar* 'rug'.

chahalki 'kalfsvleesch' (Michel 429).

deusgai, *deuskai* 'voor wat ook dienstig', met *ez* 'tot niets dienstig' (vgl. Liz. Mt. 5, 13. Lc. 14, 35. Oih. Suppl. 592).

emaztegei 'verloofde, toekomstige vrouw' (vgl. Guide 103): *emazte*. Is *emazteki* (= *emazte*) 'vrouw' oorspronkelijk iets anders dan *emazte* + *gai?*

errakai 'brandstof' (C. V. III, 322).

erreki 'gebraad' (vgl. Oih. 514. D'Urte, Gen. 25, 30. Guide 5). Dit woord bestaat eigenlijk uit dezelfde elementen als het voorgaande.

herrestaki 'reptiel' (vgl. D'Urte, Gen. 6, 20. 7, 14. 7, 21). In dezelfde beteekenis *herrestazibilki* 'geschikt om kruipende te gaan' (vgl. D'Urte, Gen. 1, 20 sqq.).

estalgi, *estalki* 'waarmede men iets bedekt', in allerlei toepassingen (vgl. Refr. 1596. D'Urte, Gen. 8, 13. 20, 16. Eusc.-err. olgueeta &c. 63. Michel 417. Guide 30. 33. 90. 94. C. V. II, 4, 85).

ezingi 'onmogelijkheid (geen middel) om iets te doen' (vgl. Michel 349); *ezin* (vgl. van Eys, Dict. 97).

ezkon(t)gai (*-gei*) 'ongehuwde, verloofde', zoowel van mannen als vrouwen gezegd (vgl. Oih. 17. 521. Michel 265. Guide 8): *ezkondu* 'trouwen'.

gizongei 'aanstaande echtgenoot' (Guide 103). Hetzelfde woord is *gizonki* 'mannelijk kind' (Lab. Jh. 7, 22). D'Urte (Gen. 2, 23) gebruikt *guiçónquia* als 'de mannin' voor Eva.

ichurki 'helling' (Michel 299): *ichuri* (vgl. C. V. I, 1, 91).

idiki 'rundvleesch' (Guide 120).

ihiz(i)ki 'wild' (vgl. D'Urte, Gen. 25, 28. 27, 3. 27, 5. 27, 7. Guide 15): *ihizi* 'jacht'.

ilharki 'linzengerecht' (vgl. D'Urte, Gen. 25, 34).

jaki 'toespijs' (vgl. Liz. Jh. 21, 5), uit **ja-gai* (maar anders van Eys, Dict. 222).

jaungei 'toekomstig echtgenoot' (vgl. Michel 265): *jaun* 'heer'.

jendaki 'geslacht' (vgl. Lab. Mc. 8, 38. Lab. Lc. 7, 5. 21, 10): *jende* 'menschen'.

jokai 'plectro' (C. V. III, 335): *jo* 'slaan'.

kirtengai 'materia para mango' (C. V. III, 62).

lak(h)e(t)gi 'lieu de plaisance' (vgl. Oih. 197. Guide 133).

lastogei 'materiaal tot stroo' (vgl. Oih. 306).

potikei 'iemand die geschikt is om gekust te worden' (vgl. Oih. 168), dus uit **pot-egi(n)-gai.*

sarraski 'aas' (vgl. Liz. Mt. 24, 28): *sarratz.*

sen(h)argai (*-gei*) 'toekomstig echtgenoot' (vgl. Michel 389. C. V. II, 1, 32).

sorki 'gewas' (vgl. D'Urte, Gen. 19, 25): *sortu* 'ontkiemen'.

urkagei 'materiaal om op te hangen' (vgl. Oih. 395).

zikiteki 'schapevleesch' (vgl. Guide 15).

-GAILLU, -KAILLU.

Over dit suffix vergelijke men D'Abbadie-Chaho 24; van Eys, Gramm. comp. 459 sq.; Campion 155. De woorden op *-gaillu* zijn, naar het schijnt, nomina instrumenti. In gevallen als *handikaillu* 'ce qui sert à agrandir', *ederkaillu* 'ce qui sert à embellir' moeten wij niet onmiddellijk van de adjectiva *handi, eder* uitgaan, maar veeleer van denominatieve verba *handitu, edertu.* Ik heb slechts weinig genoteerd.

estekaillu 'band' (vgl. Liz. Lc. 8, 29): *estekatu* (vgl. Schuchardt, Museum 10, 398). Dus *estekaillu* uit **esteka-kaillu?*

ferdegaillu 'groen' (subst.), niet direct van het adjectief *ferde*, maar van een verbum met de beteekenis 'groen maken'. Een citaat vindt men bij Schuchardt, Zs. f. rom. phil. 11, 477.

gantzugailu 'balsem' (Lab. Mc. 14, 3 sq. Lab. Jh. 11, 2): *gantzutu* 'zalven'.

onkhailu 'middel om te verbeteren', in verschillende toepassingen (vgl. Guide 119; van Eys, Dict. 302). Niet van *on*, maar van het verbum *ondu.*

Vgl. ook *sendagaila* 'wonderbare genezing, wonder' (Lab. Mc. 6, 2. 6, 5. 6, 14. 16, 17. 16, 20): *sendatu.*

Ohoragailla (Michel 247) is eene verbastering van fr. *orgueil.*

-GAITZ, -KAITZ.

Het adjectief *gaitz* 'kwaad', achter een verbaalstam geplaatst, heeft de beteekenis 'moeilijk' (Azkue 133. 355. Gèze 255), b.v. *hetzgaitz* 'moeilijk om te temmen', *sinhetsgaitz* 'moeilijk om te gelooven'.

-GALE.

Het substantief *gale* 'lust' vormt als suffix adjectiva met de beteekenis 'geneigd tot iets'. Zoo beteekent *logale* 'geneigd om te slapen, slaperig' (Liz. Mt. 25, 5. Michel 302. C. V. I, 3, 38). Maar

het kan ook een substantief zijn, bv. *logalez cargatuac* (Liz. Lc. 9, 32). Vgl. *-zale*.

-GARREN.

Ordinale telwoorden worden van de cardinalia met het suffix *-garren* afgeleid: zie de grammatica's. Voorbeelden uit oude en nieuwe auteurs zijn voor het grijpen. Afwijkende formaties gebruikt men voor 'eerste' (zie van Eys, Dict. 251) en naast *(h)iru(r)garren* 'derde' staat *heren* (t. a. p. 209).

-GARRI.

Met *-garri* worden tallooze adjectiva gevormd. Er zijn ook substantiva op *-garri*, maar die schijnen als gesubstantiveerde adjectiva te moeten worden opgevat. De eigenlijke beteekenis van het op velerlei wijze gebruikte suffix is moeilijk te bepalen (vgl. van Eys, Gramm. comp. 463 sq. Campion 155 sq. Azkue 132). In hoofdzaak kunnen wij twee groepen onderscheiden. In de eerste beteekent *-garri* 'geneigd tot iets', in de tweede correspondeert het met ons *-baar* of het Latijnsche *-bilis*.

aberasgarri 'rijk makend' (vgl. Refr. 1596 *aueras garri* 'aparejo para enriquecer'), niet van *aberats*, maar van het denominatieve verbum *aberastu*.

adigarri 'begrip' (Lab. Mc. 8, 17. 12, 33), eigenlijk 'geneigd of geschikt tot begrijpen', van *aditu*.

agradagarri 'aangenaam' (vgl. D'Urte, Gen. 3, 6. 49, 15. Lab. Lc. 4, 19), naar sp. *agradable*.

ahalkegarri 'schandelijk' (Guide 160).

altchagarri 'zuurdeesem, gist' (vgl. Liz. Mt. 13, 33. 16, 6. 16, 11 sq. Lc. 12, 1. 13, 21), eigenlijk 'geschikt om te doen rijzen': *altchatu*.

arbuiagarri 'verachtelijk' (Guide 162): *arbuiatu*.

harrigarri 'verschrikkelijk, ontzettend' (vgl. D'Urte, Gen. 27, 34. 28, 17. Ex. 9, 24. Lab. Mc. 13, 22. Guide 158): *harritu*.

as(s)egarri 'verzadigend, vervelend' (vgl. Oih. 130. Guide 158): *asetu*.

hastangarri 'afstootend, ontmoedigend' (vgl. Oih. 461).

hastiagarri 'afschuwelijk' (Guide 157): *hastiatu*.

auhendagarri 'betreurenswaardig' (Guide 71): *auhendatu*.

hazgarri 'voedsel' (Perl. col. Mt. 6, 25), eigenlijk 'geschikt tot voeden, voedzaam': *hazi*.

berantgarri 'talmen veroorzakend' (vgl. Oih. 300): *berandu.*

bildurgarri 'verschrikkelijk' (C. V. II, 1, 106. III, 274. 308).

charmagarri 'bekoorlijk' (Michel 314. 321. C. V. I, 87. Guide 43), naar fr. *charmant.*

desegingarri 'verderfelijk' (vgl. D'Urte, Ex. 12, 13).

desondragarri 'smadend, onteerend' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 86), naar het Romaansch.

dolugarri 'beklagenswaardig' (Michel 361): *dolutu.*

edere(t)sgarri 'wonderbaar' (vgl. Lab. Mc. 12, 11): *ederets.*

edergarri 'sieraad' (vgl. D'Urte, Gen. 24, 22. 24, 30. C. V. III, 294): *edertu* 'versieren'.

egarri 'dorstig, dorst' (Liz. Mt. 25, 35. 25, 37. 25, 42. 25, 44), vgl. Van Eys, Dict. 94.

eihargarri 'verderfelijk' (Dech. Am. part.): *eihartu.* Vgl. Stempf, Gloss. 158.

emongarri 'in staat om te geven' (C. V. III, 312).

engañagarri 'geneigd tot bedriegen' (C. V. I, 3, 83).

erakatsgarri 'leerzaam, instructief' (vgl. Oih. Suppl. 601).

erdeinagarri 'dégoûtant' (Oih. 408).

ergarri 'causa de riña' (Refr. 1596).

espantagarri 'ontzettend' (Lab. Lc. 9, 43. Guide 68), naar sp. *espantable.*

etsigarri 'wanhopig' (Guide 71): *etsi.*

gaizgarri 'schadelijk' (Guide 162): *gaitz.*

galdugarri 'verderfelijk, verderf' (Eusc.-err. olgueeta &c. 86). Hetzelfde is *galgarri* (vgl. Ax. 13. 24. Michel 344. 384. C. V. III, 88. III, 174) en *galtsaigarri* (vgl. Garibay 5. Refr. 1596 *galçaygarria* 'causa de perdicion'. C. V. II, 2, 76).

gogoragarri 'gedenkwaardig' (C. V. III, 204): *gogoratu.*

gosegarri 'honger veroorzakend' (vgl. Oih. 130).

gozogarri 'vermakelijk' (vgl. Oih. 408).

gutiziagarri 'begeerlijk (vgl. D'Urte, Gen. 3, 6): *gutiziatu.*

higuingarri 'gehaat' (vgl. D'Urte, Ex. 1, 12. 8, 26): *higuindu.*

isilgarri 'tot zwijgen brengend' (vgl. C. V. II, 4, 84).

ik(h)aragarri 'verschrikkelijk' (vgl. Michel 447. C. V. II, 4, 21. II, 4, 26. II, 4, 31).

ikhusgarri 'bezienswaardig' (Guide 7), gesubstantiveerd 'schouwspel' (Lab. Lc. 23, 48).

ikuzgarri 'bad' (Liz. Jh. 5, 2. 5, 4. 5, 7. 9, 7), eigenlijk 'geschikt om te baden'.

(h)ilgarri 'doodelijk' (vgl. Oih. 489. D'Urte, Gen. 42, 4. Eusc.-err. olgueeta &c. 120. 164): *(h)il* 'sterven'.

irakurgarri 'leesbaar' (vgl. Guide 161).

irrigarri 'belachelijk' (vgl. Dech. Am. disp.). Bij Michel 295 als 'objet de risée'.

izigarri 'verschrikkelijk' (vgl. Dech. Doct. Chr. Iud. gen. Orac. Guide 96). Hetzelfde is *izugarri* (C. V. III, 272. 320).

kompligarri 'aanvulling, lap' (vgl. Liz. Mt. 9, 16. Mc. 2, 21), eigenlijk 'geschikt om aan te vullen'.

konsolagarri 'troostend' (vgl. Michel 311).

kupigarri 'beklagenswaardig' (vgl. C. V. I, 2, 83. III, 148).

laburgarri 'verkortend' (Oih. Suppl. 576): *laburtu.*

laidagarri 'smadelijk' (vgl. D'Urte, Gen. 37, 2).

la(t)zgarri 'verschrikkelijk' (vgl. Michel 447. C. V. II, 2, 16. III, 96): *latztu* (vgl. Van Eys, Dict. 248).

lok(h)arri 'band' (vgl. D'Urte, Gen. 14, 23. Lab. Mc. 1, 7. 7, 35. C. V. III, 80), eigenlijk 'geschikt om te binden'.

lotsagarri 'schande veroorzakend, schandelijk' (vgl. Eusc.-err. olgueeta 86. 150. Michel 378. 447. C. V. III, 66).

maitagarri 'beminnelijk' (vgl. Michel 345. C. V. I, 1, 40. I, 2, 56. I, 3, 83. I, 4, 52).

mingarri 'pijn veroorzakend' (vgl. Refr. 1596. Oih. 69. Eusc.-err. olgueeta &c. 204).

miragarri 'bewonderenswaardig' (vgl. Dech. Am. gel. Liz. Mt. 21, 42. Mc. 12, 11. D'Urte, Gen. 19, 19. Ex. 15, 11. C. V. II, 4, 23. III, 306. III, 308): *miratu.* Zoo ook *miresgarri* (C. V. II, 1, 110): *miretsi.*

neurgarri 'maatstaf' (Eusc.-err. olgueeta &c. 87. 103. 172): *neurtu* 'meten'.

nigaregingarri 'beweenenswaardig' (vgl. Michel 344. Guide 71). Onmiddellijk van *negar*, *nigar* afgeleid is *negargarri* (C. V. II, 4, 31. III, 276. III, 304).

ohoragarri 'geëerd' (D'Urte, Gen. 34, 19): *ohoratu.*

okhagarri 'braken veroorzakend' (Michel 378).

ongarri, *ungarri* 'mest' (vgl. Liz. Lc. 13, 8. 14, 35. Guide 135), eigenlijk 'geschikt om te verbeteren'. Dezelfde beteekenisontwikkeling bij *onkhailu*, dat ook in den zin van 'mest' wordt gebruikt. Van *ondu* (: *on*).

oroigarri 'gedenkwaardig' (C. V. II, 4, 62): *oroitu.*

osagarri 'geneesmiddel, gezondheid' (vgl. Dech. voorrede. Iud. gen. Oih. 94. 227. Oih. Suppl. 676. Michel 357. 359. Perl. col. Mt. 9, 12. Lab. Mc. 5, 34. C. V. III, 186. III, 308. Guide 19), gesubstantiveerd adjectief: *osatu.*

ospagarri 'roem veroorzakend' (Lab. Jh. 11, 4).

parkagarri 'vergefelijk' (C. V. III, 96).

penagarri 'laboriosus' (Ax. 2).

pitzgarri 'geschikt om aan te steken, aan te wakkeren', als substantief 'aanwakkering, bevordering' (Ax. 4): *pitztu*.

pozgarri, *pozkarri* 'vreugde veroorzakend' (vgl. Refr. 1596. Eusc.-err. olgueeta &c. 21. C. V. III, 338).

progotchugarri 'voordeelig' (Michel 250).

punigarri 'strafbaar' (Perl. col. Mt. 5, 21 sq.).

salvagarri 'heil' (vgl. Liz. Lc. 2, 30. 3, 6), gesubstantiveerd adjectief.

seducigarri 'verleiding' (Liz. Mt. 24, 24), evenals het vorige woord.

sendogarri 'gezond makend, goed voor de gezondheid' (Oih. 489): *sendotu*.

trublagarri 'lastig' (D'Urte, Ex. 5 opschrift).

trumpagarri 'bedriegelijk' (Michel 297).

ukagarri 'verloochening veroorzakend' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 86).

unhagarri 'vermoeiend, vervelend' (Guide 12).

urrikigarri 'beklagenswaardig' (vgl. C. V. I, 3, 8).

zoragarri 'enloquecedor, admirable' (vgl. C. V. I, 1, 75. III, 278): *zoratu*.

-GI.

zie *-gai* en *-ki*.

-GILLE.

zie *-le*.

-GIN.

Het suffix *-gin* (: *egin* 'doen') beteekent 'doende, makend, verrichtend'. Zeer vaak duiden de woorden op *-gin* personen aan, die een ambacht uitoefenen, maar wij vinden er ook zuivere adjectiva onder. Voorbeelden:

adulteriogin 'die tot overspeler maakt' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 86).

arakin 'slager' (vgl. Oih. 30. C. V. I, 4, 72 sqq.), uit **aragi-gin* 'vleeschmaker'.

hargin 'steenhouwer' (vgl. Lab. Mc. 12, 10): *harri*.

auzquin 'pleytista' (Refr. 1596): *auzi* 'proces'.

bakegin 'vredemaker' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 170).
beargin 'obrero' (vgl. Refr. 1596).
ber(t)zgin 'koperslager' (vgl. Oih. Suppl. 563): *bertz* 'ketel'.
eltzekin 'pottebakker' (vgl. Lardizabal 57*a*): *eltze* 'pot'.
emagin 'vroedvrouw' (vgl. D'Urte, Gen. 35, 17. 38, 28. Ex. 1, 15. 1, 17), eigenlijk 'die iemand tot vrouw maakt'?
gaichtagin, *gaistagin*, *gaxtagin* 'boosdoener' (vgl. Liz. Mt. 21, 13. 26, 55. 27, 38. Oih. 459. Oih. Suppl. 577. Lab. Mc. 14, 41. Lab. Lc. 23, 33. 23, 39. C. V. II, 4, 40): *gaichto*. Van *gaitz* afgeleid is *gaiskin* (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 199).
gorrotogin 'toorn verwekkend' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 86).
ik(h)azkin 'kolenbrander' (vgl. Michel 380. Guide 127): *ikatz*.
ilhagin 'wolwerker, wolkoopman' (vgl. Michel 393. 431): *ille*.
langin 'handwerksman' (vgl. Refr. 1596).
lapurgin 'tot dief makend' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 86).
legegin 'wetgever' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 149. 152).
okerriagin 'die verkeerdheden doet' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 199).
(h)ok(h)in 'bakker' (vgl. Refr. 1596. D'Urte, Gen. 40, 17. Guide 127), uit **ogi-gin* 'broodmaker'.
onegin 'weldadig'.
sorgin 'toovenaar' (C. V. III, 216), naar fr. *sorcier*.
umagin 'kinderen makend' (vgl. Refr. 1596).
zapatagin, *zapatakin* 'schoenmaker' (vgl. Lardizabal 57*a*).
zilhargin 'zilversmid' (vgl. Guide 128).
zurgin 'timmerman' (vgl. Oih. 444. Lab. Mc. 6, 3. Guide 127): *zur* 'hout'.

Op andere wijze vinden wij het suffix *-gin* gebruikt in gevallen als:
atsegin 'genoegen, vreugde' (vgl. Dech. Am. disp. Liz. Mt. 3, 17. Mc. 6, 22. Lc. 3, 22. Oih. 328. D'Urte, Ex. 18, 9. C. V. I, 4, 75. II, 4, 68. III, 64): *(h)ats*. Zie van Eys, Dict. 37.
itogin, *itokin* 'goot' (vgl. Refr. 1596): *itoi*. Zie van Eys, Dict. 212.

De formatie van *ethorki(n)* 'geslacht, nakomelingschap' is mij niet duidelijk.

-GINTZA.

Met het suffix *-tza* worden van de woorden op *-gin* afleidsels gevormd, die de plaats aanduiden, waar een ambacht wordt uitgeoefend. Voorbeelden geeft Azkue 63. 355. Uit eigen lectuur noteerde ik *arakintza* 'slagerswinkel, slagerij' (vgl. Oih. Suppl. 683 *araquinzean*). Ook van *gaiskin* bestaat eene *-tza*-afleiding (zie Oih. Suppl. 555).

-GIRO.

Over het suffix *-giro* heb ik niets mede te deelen dan het weinige, dat ik bij Campion 156 vind. Volgens dezen grammaticus dient het „para formar sustantivos que indican 'tiempo ó estacion'." Zoo beteekent *belhargiro* 'hooitijd', *mahatsgiro* 'druiventijd' enz.

-GO.

Zie *-ko*.

-GOI, -KOI.

Het suffix *-goi*, *-koi*, of met verlies van de gutturaal *-oi*, beteekent 'tot iets geneigd'. Voorbeelden vindt men bij D'Abbadie-Chaho 26 sq., Campion 156, Azkue 132 en andere grammatici (vgl. b. v. *arnokoi* 'aficionado al vino', *berekoi* 'egoista', *ibilkoi* 'andariego').

-GOR, -KOR.

Dit achtervoegsel heeft dezelfde beteekenis als het voorafgaande. Voorbeelden (vgl. *-gure*):

ahalgor 'tot schaamte geneigd, bedeesd, bescheiden' (Oih. 9), uit *ahalgegor*.

ahantskor 'vergeetachtig' (vgl. Oih. 254).

han(t)kor 'opgeblazen, ijdel' (vgl. Oih. 518), eigenlijk 'geneigd om zich op te blazen'.

hasarrekor 'geneigd tot toorn' (vgl. Guide 161).

askor 'vroolijk' (vgl. C. V. III, 128): *(h)ats*. Vgl. van Eys, Dict. 37.

(h)au(t)skor 'breekbaar' (vgl. C. V. II, 4, 81. Guide 159).

beran(t)kor 'traag, langzaam' (vgl. Liz. Lc. 24, 25. D'Urte, Gen. 30, 42. Guide 164), eigenlijk 'geneigd tot talmen'.

bethakor 'vruchtbaar' (vgl. Ax. 17), eigenlijk 'geneigd om zich te vullen'.

bihikor 'vruchtbaar' (vgl. Oih. Suppl. 564), eigenlijk 'geschikt voor koren'.

biz(i)kor, *pizkor* 'levendig' (vgl. C. V. I, 4, 51. III, 86. 238).

emankor 'geneigd tot geven, vrijgevig' (vgl. Guide 161).

enganakor 'bedriegelijk' (Michel 506).

erikor 'ziekelijk' (Guide 84).

erorkor 'geneigd tot vallen' (Lab. Mc. 14, 38).

errukior 'medelijdend' (C. V. II, 4, 26), uit **errukikor* (**urriki-kor*).

galkor 'broos' (vgl. Michel 417): *galdu*.
gilikor, *kilikor* 'chatouilleux' (vgl. Oih. 204): *kilikatu*.
ibilkor 'andariego' (vgl. Lardizabal 57*a*).
higikor 'bewegelijk' (vgl. Guide 162).
iheskor 'geneigd tot vluchten, voortvluchtig' (vgl. Michel 388).
ikarakor 'geneigd tot beven, vreesachtig' (C. V. III, 69).
(*h*)*ilkor* 'sterfelijk' (vgl. C. V. III, 329).
iragankor 'transitorio' (vgl. Lardizabal 57*a*).
iraunkor 'duurzaam' (vgl. Guide 163).
irrikor 'lacherig' (vgl. Oih. 204).
izi(*k*)*or* 'vreesachtig' (vgl. Liz. Mc. 4, 40. Guide 84).
jautskor 'opvliegend' (vgl. Guide 161).
jeloskor 'jaloersch' (vgl. D'Urte, Gen. 30, 1. Ex. 20, 5. Michel 319. 389), naar het Romaansch.
kaltekor 'schadelijk' (vgl. Guide 162).
lotz(*k*)*or* 'vreesachtig' (vgl. Oih. 108).
luzakor 'lankmoedig' (vgl. Oih. 254. 502): *luzatu* 'uitstellen' (: *luze* 'lang').
mendekor 'wraakzuchtig' (vgl. Guide 165), uit **mendeka-kor*?
sinhe(*t*)*skor* 'lichtgeloovig' (vgl. Michel 392).
ustelkor 'vergankelijk' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 5).

-GUNE.

Als zelfstandig woord beteekent (*g*)*une* 'endroit, lieu; moment; maintien, geste'. Als tweede lid van samenstellingen is het door het verzwakken van zijn beteekenis niet veel meer dan een suffix: zie van Eys, Dict. 355 (vgl. D'Abbadie-Chaho 24). Zoo is *aterrune* 'heldere lucht' (: *ateri*), *uspelgune* 'enfoncement dans les landes' (: *uspel*), (*h*)*uts*(*g*)*une* 'leege plaats, gebrek' (: *huts*).

-GURE.

De woorden op *-gure* hebben de functie van substantiva en adjectiva. Zij beteekenen zoowel 'neiging tot iets' als 'geneigd tot iets'. Van Eys (Dict. 175) verklaart *logure* met 'enclin à dormir' en 'envie de dormir', *azkure* met 'envie de se gratter'. Een oud voorbeeld van een adjectief op *-gure* (*-kure*) is *çaarrago ycascurago* (Refr. 1596) 'hoe ouder, hoe leergieriger'. Vgl. *-gor*.

-I.

Met het suffix *-i* wordt een groot aantal van verbale adjectiva

met intransitieve of passieve beteekenis gevormd. Voorbeelden vindt men in elke grammatica.

-IDE.

zie *-kide*.

-IL.

zie *-l*.

-KA.

Er zijn veel substantiva, die op *-ka* eindigen. Dikwijls hebben zij abstracte of collectieve beteekenis, zooals men uit de voorbeelden bij Azkue 61 kan zien. Vgl. nog:

burruka 'twist' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 95).

gaitzerraiteka 'kwaadsprekerij, lastering' (vgl. Liz. Mt. 15, 19).

hiltzeka 'doodslag' (vgl. Liz. Mt. 15, 19. Mc. 7, 21. Lab. Lc. 23, 19. 23, 25).

De abstracta op *-ka* schijnen van verba op *-katu* te zijn afgeleid (b.v. *burruka* van *burrukatu*), die zelve weder op modale adverbia berusten. Voorbeelden van zulke adverbia op *-ka* zijn talloos:

agika 'met tanden' (vgl. Refr. 1596).

algaraka 'à carcajadas' (C. V. III, 152).

andanaka 'oogstgewijze, groepsgewijze' (Lab. Mc. 6, 40).

(h)arrika 'met steenen' (vgl. Refr. 1596).

ahurka 'bij handen vol' (vgl. Michel 343).

beldurka 'vreezend' (vgl. Michel 345).

birazka 'twee aan twee' (vgl. D'Urte, Gen. 7, 9. 7, 15. Lab. Lc. 10, 1).

burhoka 'met lastering' (Lab. Mc. 15, 29).

chistuka 'met gefluit' (C. V. III, 288).

dindika 'gota a gota' (vgl. Refr. 1596).

herrestaka 'kruipend' (vgl. D'Urte, Gen. 7, 21).

ehunka 'bij honderden' (Lab. Mc. 6, 40).

heyagoraka 'met luide stem' (Lab. Mc. 5, 7).

galdeka 'vragend' (Lab. Mc. 1, 27).

gibelka 'achterwaarts' (Lab. Jh. 18, 6).

gordeka 'heimelijk' (Lab. Jh. 7, 4).

ichilka 'stilletjes' (Lab. Jh. 7, 10).

inguruka 'in het rond' (Lab. Mc. 5, 32).

jauzika 'springend' (C. V. III, 118).
joka 'slaande' (Lab. Mc. 14, 65).
khurka 'met begroeting' (Lab. Mc. 15, 18).
lasterka 'met snelheid' (vgl. Liz. Mc. 9, 25. Jh. 20, 4).
laurnazka 'vier aan vier' (vgl. Guide 53).
lehiaka 'met haast' (vgl. Lab. Lc. 1, 39).
mazelakoka 'met wangslagen' (Lab. Mc. 14, 65).
millaka 'bij duizenden' (C. V. III, 296).
multzoka 'bij hoopen' (vgl. D'Urte, Ex. 8, 14. Michel 343. Lab. Lc. 9, 14).
oihuka 'roepend, schreeuwend' (Lab. Mc. 3, 11, 5, 5).
othoizka 'biddend, smeekend' (vgl. Lab. Mc. 1, 40. 5, 12).
pareka 'bij paren' (vgl. D'Urte, Gen. 6, 19 sq.).
pirritaka 'rollend' (C. V. III, 118).
soka 'met blikken'.
tokika 'plaatsgewijze' (Lab. Mc. 13, 8).
thuka 'spuwend' (Lab. Mc. 14, 65).
zaldika 'te paard'.

Er zijn ook verkleinwoorden op *-ka*. Deze hebben waarschijnlijk met de adverbia op *-ka* en de daarvan afkomstige abstracta niets te maken. Voorbeelden:

behoka 'merrieveulen': *behor* 'merrie'.
bitika, pitika, ttipika: *bitiña, pitina* 'bokje, sik'.

Over *buruka* 'korenaar, korenaren' (met collectieve beteekenis bij Liz. Mt. 12, 1. Mc. 2, 23. Lc. 6, 1) ben ik in onzekerheid, of wij het wel als een deminutivum mogen beschouwen. In elk geval behoort het bij *buru* 'hoofd'.

Zeer gewoon zijn verkleinwoorden op *-ch-ka* (*ch* = *š*), *-s-ka, -z-ka*. Voegt men dit suffix achter adjectiva, die eene kleur aanduiden, dan heeft het de waarde van ons *-achtig*. Voorbeelden:

baltzizka 'zwartachtig' (Azkue 133).
bidechka, bideska 'pad' (vgl. Liz. Mt. 3, 3. Mc. 1, 3. Lc. 3, 4. Ax. 15. Lab. Mc. 1, 3. Guide 147): *bide* 'weg'.
buruchka: *buruka* 'korenaar'.
herrichka 'dorpje' (vgl. Lab. Mc. 6, 36. 6, 56. Lab. Lc. 9, 12. Guide 43).
gizachka, minachtend verkleinwoord van *gizon* 'mensch' (vgl. Guide 99).
gorrichka, gorrizka 'roodachtig' (vgl. Guide 118. Azkue 133).
mendiska, mendizka 'bergje' (vgl. Liz. Lc. 3, 5. 23, 30. C. V. III, 419).
orizka 'geelachtig' (Azkue 133).

untzichka 'scheepje' (Lab. Mc. 3, 9).
zurizka 'witachtig' (Azkue 133).

-KABE.

Zie *-gabe.*

-KADA.

Volgens Lardizabal 56*b* worden van de adverbia op *-ka* substantiva op *-ka-da* afgeleid, b.v. *arrikada* 'pedrada' van *arrika* 'á pedradas'. Nadere bijzonderheden omtrent het gebruik van *-ka-da* vindt men bij Azkue 59. Deze neemt ook een suffix *-ada* aan: het maakt echter den indruk, dat wij met een Romaanschen uitgang te maken hebben. Bij gebrek aan betrouwbaar materiaal moet ik mij van een oordeel onthouden.

-KAI.

Zie *-gai.*

-KALDE.

Zie *-alde.*

-KARI.

Zie *-ari.*

-KARRI.

Zie *-garri.*

-KERA.

Zie *-era.*

-KERI(A).

Het suffix *-keri(a)*, waarnaast de jongere vormen *-teri(a)* en *-eri(a)*, vormt abstracta met ongunstige beteekenis. Het is niet te scheiden van *eri* 'ziek', welks oorspronkelijke vorm **keri* zal hebben geluid.

Vgl. Van Eys, Dict. 117. Gramm. comp. 460. Azkue 58. In de voorbeelden, die ik laat volgen, schrijf ik overal een *-a* aan het einde.

alperkeria, *alperreria*, *alferkeria* 'luiheid' (vgl. Refr. 1596. Ax. 1 sqq. Eusc.-err. olgueeta &c. 38 sq.).

handikeria 'ijdelheid' (vgl. Oih. Suppl. 618 sq.): *handi* 'groot'.

handurreria, *hantureria* 'opgeblazenheid' (vgl. Oih. 208). De formatie is niet geheel duidelijk (vgl. van Eys, Dict. 178).

harrapakeria 'roofzucht' (vgl. Liz. Lc. 11, 39): *harrapatu*.

hasgarrikeria 'gruwel' (Lab. Mc. 13, 14).

astakeria, *astokeria* 'ezelachtigheid' (vgl. C. V. III, 62).

haurkeria 'kinderachtigheid' (Michel 345).

bekaizteria 'afgunst' (vgl. Liz. Mc. 7, 22. Oih. Suppl. 618): *bekaitz*. *Bekaizteria* uit **bekaizkeria* door dissimilatie.

bihurkeria 'verkeerdheid' (vgl. D'Urte, Gen. 6, 11. 6, 13).

charkeri(a) 'slechtheid' (vgl. C. V. III, 274).

cheheria uit **chehekeria*, pejoratief abstractum van *chehe* 'klein', als collectivum 'kinderen' (vgl. D'Urte, Gen. 34, 31).

ergelkeria 'onnoozelheid, dwaasheid' (vgl. Liz. Lc. 24, 11. Ax. 18).

erhokeria 'dwaasheid' (vgl. Ax. 7. Michel 343).

errumeskeria 'volslagen armoede, bedelarij' (vgl. Ax. 21): *errumes* 'havelooze, bedelaar'.

gaichtakeria, *gaistakeria* 'slechtheid' (vgl. Liz. Mc. 7, 22 sq. Lc. 3, 19. Ax. 10. D'Urte, Gen. 6, 5. Perl. col. Mt. 7, 23. C. V. III, 94. III, 98. III, 100). Hetzelfde is *gayxteria* (Dech. Am. gazt. Em. fau. Am. gog. desp.).

gizonkeria, pejoratief abstractum van *gizon* 'mensch' (vgl. C. V. III, 240).

gurikeria 'weekheid, verwijfd genot' (vgl. Lab. Lc. 8, 14).

irudikeri(a) 'inbeelding' (vgl. C. V. I, 4, 31).

itsuskeria 'gemeenheid' (vgl. D'Urte, Gen. 34, 7. Guide 72).

jalekeria 'vraatzucht' (vgl. Lab. Lc. 21, 34): *jale* 'eter'.

labankeria 'verleiding' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 66).

larderia 'vrees', uit **lardekeria* (vgl. Lab. Mc. 8, 30, waar het in den zin van 'bedreiging' wordt gebruikt).

lik(h)itskeria 'vuilheid, hoererij' (vgl. Ax. 20 sq. Lab. Jh. 8, 41).

lo(h)ikeria 'vuilheid, hoererij' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 101. Perl. col. Mt. 15, 19. Lab. Mc. 7, 22. 10, 11): *lo(h)i* 'modder, slijk'.

lotseria 'schrik' (vgl. Michel 447).

maitekeria 'afkeurenswaardige genegenheid' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 160. 198).

maltzurkeria 'geveinsdheid, bedrog, valschheid' (vgl. Lab. Mc. 12, 15. Lab. Jh. 1, 47). Oih. 410 heeft *mulsurkeria*.

moldegaizkeria 'onhandigheid, lompheid' (Guide 94).
nahaskeriak 'troebelen' (vgl. Lab. Lc. 21, 9). Hetzelfde is *nahasteriak* (vgl. Ax. 10).
okerreria 'verkeerdheid' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 197).
ohoinkeria 'diefstal' (vgl. Liz. Mt. 15, 19. Mc. 7, 22. Ax. 11. D'Urte, Gen. 30, 33. Ex. 22, 3 sq. Perl. col. Mt. 15, 19).
(h)ordikeria 'dronkenschap' (vgl. Liz. Lc. 21, 34. Eusc.-err. olgueeta &c. 138).
pelegrinkeria 'vreemdelingschap' (vgl. D'Urte, Ex. 6, 4).
sorginkeria 'toovenar' (vgl. D'Urte, Ex. 8, 7. 8, 18).
tontakeria, *tontokeria* 'domheid, dwaasheid' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 163 sq. C. V. I, 4, 66).
u(t)skeria 'nietigheid' (vgl. C. V. III, 102. III, 104).
zalekeria 'begeerte' (vgl. Lab. Mc. 4, 19).
zatarkeria 'leelijkheid, slechtheid' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 182).
zikinkeria 'vuilheid, gemeenheid' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 111).
zitalkeria 'vuilheid, laagheid' (vgl. C. V. II, 2, 74).
zorakeria, *zorokeria* 'dwaasheid' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 138. 163 sq. Lab. Mc. 7, 22).

-KETA.

zie *-eta*.

-KI.

De woorden op *-gi*, *-ki* uit *-gai*, *-kai* heb ik reeds besproken (zie *-gai*). Er bestaat evenwel een ander suffix *-ki* (*-gi*), waarmede adverbia worden gevormd. Somtijds fungeeren deze adverbia als substantiva, zooals men uit enkele van mijn voorbeelden zal kunnen zien.
aski 'genoeg' (vgl. van Eys, Dict. 33).
bal(t)zki 'zwart' (vgl. Refr. 1596 *bioza balzqui* 'coraçon denegrido').
bardinki 'gelijkelijk' (Michel 419).
bereziki 'afgezonderd' (vgl. Liz. Mt. 14, 23).
beroki 'chaudement' (Guide 38).
bidegabeki 'onrechtvaardiglijk' (vgl. Liz. Lc. 19, 8).
biziki 'levendig, zeer' (vgl. Guide 43).
choilki 'alleen' (vgl. D'Urte, Gen. 19, 9. Perl. col. Mt. 4, 4).
diligentki 'ijverig, nauwkeurig' (vgl. Liz. Mt. 2, 7 sq.).
ederki 'op schoone wijze' (vgl. Lab. Mc. 7, 9. Lab. Lc. 7, 25).

egiazki 'in waarheid' (vgl. Liz. Mt. 14, 33. Lab. Mc. 15, 39), afgeleid van den ablatief *egiaz*.

emeki 'op zachte, langzame wijze' (vgl. Liz. Mc. 6, 11. C. V. III, 118. Guide 11).

erhoki 'dwaselijk' (vgl. D'Urte, Gen. 31, 28).

gaizki 'op slechte wijze' (vgl. Dech. passim, Liz. Mc. 1, 32. 3, 4. Oih. 90). Hetzelfde is *gaichtoki* (vgl. Dech. Ham. man.). Zeer dikwijls vinden wij *gaizki* als substantief gebruikt in den zin van 'het op kwade wijze gebeurende, het kwade, kwaad' (Stempf, Gloss. 172). Vgl. Dech. Cant. Liz. Mt. 5, 39. Jh. 18, 23. Oih. 84. 429. Lab. Mc. 7, 23. 11, 25 sq.).

garbiki 'zuiverlijk, duidelijk' (vgl. Lab. Mc. 8, 25. 8, 32. Guide 72).

garrazki 'bitterlijk' (vgl. Perl. col. Mt. 26, 75. Lab. Lc. 4, 35).

gogorki 'op harde wijze' (vgl. Liz. Mt. 13, 15. Lab. Mc. 3, 12. Michel 400).

goraki 'luide' (vgl. Lab. Lc. 1, 42).

lehiatuki 'met spoed, haastig, schielijk' (vgl. Liz. Lc. 1, 39. 2, 16. 19, 5 sq.).

luzeki, luzaki 'lang' (vgl. Dech. Ham. man. Liz. Mt. 23, 24. Mc. 12, 40).

mingi 'bitterlijk' (vgl. Liz. Mt. 26, 75. Lc. 22, 62). In de beteekenis van 'zeer' vinden wij *minki* Lab. Mc. 5, 23.

muthilki 'mannelijk' (Lab. Lc. 2, 23 *muthilki lehen sorthu guciac*).

naski 'misschien' (C. V. III, 116. Guide 2).

hobeki 'beter' (vgl. Liz. Lc. 1, 4. Jh. 4, 52. Lab. Mc. 15, 11. Guide 4). In de uitdrukking *hobekienik* 'au mieux' (Guide 4) is *hobeki* als nomen behandeld.

(h)onki, (h)unki, (h)ongi, (h)ungi 'op goede wijze' (vgl. Dech. Doct. Chr. Am. gog. desp. Liz. Mt. 12, 34. 15, 7. Oih. 103). Niet ongewoon als substantief 'het goede, goed' (vgl. Oih. 84. 429. Lab. Mc. 5, 20. 14, 7).

ozengi 'luide' (vgl. Liz. Mt. 27, 46. 27, 50. Mc. 1, 26).

osoki 'geheel' (vgl. Liz. Jh. 7, 23. D'Urte, Gen. 15, 17. 20, 18. Lab. Lc. 1, 1. Guide 29).

segurki 'zekerlijk' (vgl. Dech. Doct. Chr. Liz. Mc. 14, 44. Guide 17, 26).

sekretuki 'heimelijk' (vgl. Liz. Mt. 1, 19. 2, 7).

zorrozki 'scherp, met nadruk' (Lab. Mc. 5, 43).

zuhurki 'wijselijk' (vgl. Liz. Mc. 12, 34. Lab. 16, 8).

zuzenki 'rechtvaardiglijk', naar recht' (vgl. Lab. Lc. 23, 41).

-KIDE, -(H)IDE.

Buiten samenstelling beteekent *kide*, *ide* 'gelijk, gelijke, gezel' (Refr. 1596 *yre ydeaz* 'con tu igual'). Als tweede lid van composita is het zoo gewoon, dat wij het dan als suffix kunnen beschouwen. Voorbeelden:

adiskide 'vriend' (vgl. Dech. Am. disp. Sautr. Liz. Mt. 5, 25. Refr. 1596. Oih. 2—6. 111 sq. 115. 325. 375. 522. C. V. I, 4, 59), eigenlijk 'gelijk in gezindheid'.

atsekide 'troost' (vgl. Lab. Lc. 2, 25. 6, 24), eigenlijk 'aan herademing, aan genoegen gelijk'.

(h)aur(h)ide 'bloedverwant' (vgl. Dech. Am. secr. Oih. 55. 115. Lab. Lc. 18, 29), d. i. 'kinds-gelijke'.

bakide 'vereenigd, gemeenschappelijk, vereeniging' (vgl. C. V. III, 316 *bakite*), uit **bat-kide* 'aan één gelijk'.

bizikide 'levenswijze' (vgl. Refr. 1596 *viciquidea* 'manera de viuir').

burkide 'gelijke' (vgl. Refr. 1596 *burquide*), uit **burukide*, d. i. 'hoofd-gelijke, gelijke van iemand zelf'.

ezkontide 'echtgenoot(e)' (vgl. Oih. 350 sq.): *ezkondu* 'trouwen'.

gaizkide, van *gaitz* 'slecht' (Oih. 526). Hetzelfde is *gaxtokide* (Oih. 362).

lankide 'gezel (in den arbeid)' (vgl. Oih. 255. 526): *lan* 'arbeid'.

mugakide 'aangrenzend' (vgl. Ax. 8): *muga* 'grens'.

na(h)ikide 'mededinger' (vgl. Oih. 325. C. V. II, 1, 112), eigenlijk 'in begeerte gelijk'.

ohaide 'bedgenoot(e)' (Oih. 350 sq.), uit **oha-kide*, vgl. *ohe* 'bed'.

onkide, van *on* 'goed' (Oih. 362).

zerbitzarikide 'mededienaar' (vgl. Liz. Mt. 18, 28 sq. 18, 31. 18, 33).

Ook *a(ha)ide* 'bloedverwant' (vgl. Dech. Doct. Chr. Liz. Mc. 3, 21. 6, 4. Jh. 18, 26. Oih. 522. D'Urte, Gen. 12, 1) en *unhide* 'min, voedster' (vgl. Ax. 21. D'Urte, Gen. 24, 59. Lab. Mc. 13, 17. Lab. Lc. 21, 23) schijnen hetzelfde element te bevatten. Beteekent *unhide* soms 'gelijk aan een koe (als melkgeefster)'? Vgl. *unhai(n)* 'koeherder'.

-KIN.

zie *-gin*.

-KINTZA.

zie *-gintza*.

-KIZUN.

Met *-kizun* worden nomina van verbaalstammen of van verbale adjectiva gevormd. Soms fungeeren zij als substantiva, soms ook als adjectiva. Het maakt op mij den indruk, dat wij met een soort van gerundiva te maken hebben. Vgl. Campion 156. Azkue 62. 358.

egi(n)kizun, bij *egin* 'doen' (vgl. Oih. 125. Eusc.-err. olgueeta &c. 20. Lab. Mc. 10, 27).

emonkizun, bij *emon* (*eman*) 'geven' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 108).

et(h)orkizun, bij *et(h)orri* 'komen' (vgl. Garibay 29. Ax. 10. Cap. 62. Perl. col. Jh. 8, 33. Lab. Mc. 10, 30. Lab. Lc. 7, 31. Lab. Jh. 16, 13. C. V. I, 2, 71. II, 4, 88).

kontakizun, bij *kontatu*, sp. *contar* (vgl. Garibay 29).

pensa(t)ukizun, bij *pensatu*, sp. *pensar* (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 163).

sinistukizun, bij *sinistu* 'gelooven' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 104).

urrikalkizun, bij *urrikal(du)* 'beklagen' (vgl. Ax. 23).

-KO, -GO.

De adjectiefuitgang *-ko*, *-go* is eigenlijk een genitief-suffix, zooals blijkt uit de omstandigheid, dat de hiermede afgeleide vormen meestal aan het bepaalde woord voorafgaan. Het genitivische gebruik van *-ko*, *-go* behoort tot het gebied der casusleer. Hier kan ik mij beperken tot het vermelden van eenige afleidsels met dit suffix, die tot echte of gesubstantiveerde adjectiva zijn geworden.

ahaidego 'familie' (Lab. Mc. 6, 4): *ahaide* 'bloedverwant'.

aitzinekoak 'de vroegeren' (vgl. Lab. Mc. 7, 5): *aitzin* (vgl. van Eys, Dict. 9).

ararteko 'bemiddelaar' (vgl. Dech. Doct. Chr. Iud. gen. Orac. Am. gazt.). Omtrent de etymologie zie van Eys, Dict. 32.

atzoko 'van gisteren' (vgl. Oih. 213): *atzo* 'gisteren'.

aurtengo 'van dit jaar' (vgl. Refr. 1596): *aurten* 'dit jaar'.

(h)auzoko 'naburig, buurman' (vgl. C. V. I, 4, 27 *hiri hauzocora* 'naar een naburige stad'): *(h)auzo* 'nabijheid, naburig'.

azpiko 'slaaf': *azpi* (vgl. van Eys, Dict. 45).

barneko 'binnenste' (vgl. Liz. Mt. 23, 26), 'vest' (vgl. Guide 74): *barne* (vgl. van Eys, Dict. 50 sq.).

bekhaizgo 'afgunst' (Lab. Mc. 7, 22): *bek(h)aitz* 'afgunstig'.

bet(h)iko 'voortdurend, eeuwig' (vgl. C. V. III, 229): *bet(h)i* 'altijd'.

buruko 'vrouwenhoofddoek' (vgl. Refr. 1596): *buru* 'hoofd'.

chazko (vgl. Oih. 213. 478 sqq.), *igazko* (vgl. Refr. 1596) 'van vorig jaar': *chaz*, *igaz* 'vorig jaar'.

egunko, *egungo* 'van heden' (vgl. Oih. 213): *egun* 'heden'.

erhogo 'dwaasheid (vgl. Dech. Ezc. copl. Am. gazt. Liz. 2 Cor. 11, 1): *erho* 'dwaas'.

etsaigo 'vijandschap' (C. V. III, 316): *etsai* 'vijand'.

gaineko 'bovenste, buis' (vgl. Guide 78): *gain* (vgl. van Eys, Dict. 150).

gaitzirizko 'haat' (Lab. Mc. 13, 13), vgl. van Eys, Dict. 148.

gaurko 'van heden' (vgl. D'Urte, Gen. 19, 2. 19, 37 sq.): *gaur* 'heden'.

geroko 'later(e)' (vgl. Oih. 190): *gero* 'later'.

gerriko 'gordel' (vgl. Liz. Mt. 3, 4. D'Urte, Gen. 3, 7): *gerri* 'gordelstreek'.

geur(t)zko 'van volgend jaar' (vgl. Oih. 480): *geurtz* 'volgend jaar'.

ideko 'gelijke' (vgl. Refr. 1596): *ide* 'gelijk'.

idiko 'kalf' (vgl. Voltoire 8): *idi* 'rund'.

kampoko 'buitenst' (vgl. Liz. Mt. 23, 25 sq.): *kampo* (vgl. van Eys, Dict. 231).

lephoko 'das' (vgl. Guide 78): *lepho* 'nek'.

ondoko 'later', *ondokoak* 'nakomelingen' (vgl. D'Urte, Gen. 12, 7): *ondo* (vgl. van Eys, Dict. 304 sq.).

ohoingo 'diefstal': *ohoin* 'dief'. Daarnaast *ohorgo* (Lab. Mc. 7, 22).

oraiko 'tegenwoordig' (vgl. Oih. 190): *orai(n)* 'thans'.

ostiko 'schop' (vgl. Refr. 1596 'coz'), vgl. van Eys, Dict. 315.

soñeko, *soineko* 'kleeding' (vgl. Cap. 99. Lab. Mc. 5, 15. 5, 27 sq. 5, 30): *soñ*, *soin* 'rug, kleeding'.

suphizteko 'lucifer' (vgl. Guide 6): *suphizte* 'vuurmaken'.

(h)urko 'naast(e)' (vgl. Liz. Lc. 10, 27. 10, 29).

In dit verband moet ook de comparatief worden vermeld, die met het suffix *-go* van het door het lidwoord *-a* bepaalde nomen of adverbium wordt gevormd. Voorbeelden vindt men in iedere grammatica. Ik verwijs nog naar eenige spreekwoorden van Oih., waar comparativi voorkomen: *agueriago* 481. *handiago* 371. *ascarrago* 161. *xarrago* 371. *errazago* 150. *gaizago* 174. 177. *gora iganago* 481. *maisago* 84. *nahiago* 190. *osenago* 452. *hutsago* 452. *saharrago* 419. *soroago* 419.

Eene bijzondere groep onder de adjectiva op *-ko* vormen die, welke van ablativi op *-z* zijn afgeleid. Voor het meerendeel behooren zij bij stofnamen en correspondeeren dan met onze adjectiva op *-en*. Voorbeelden:

amodiozko 'van liefde' (vgl. C. V. I, 1, 88).

amukozko 'de estopa' (vgl. Refr. 1596).

(h)aragizko 'vleeschelijk' (vgl. C. V. II, 4, 20).
bakezko 'van vrede' (vgl. Liz. Lc. 1, 79. Guide 62).
bidezko 'rechtvaardig' (vgl. Dech. voorrede. Liz. Mt. 15, 26. C. V. III, 229).
burdinezko, *burnizko* 'ijzeren' (vgl. Oih. 314 *burdinasco*. Guide 1. 2. C. V. III, 70).
elhorrizko 'van doornen' (vgl. Liz. Mt. 27, 29).
emoiezko: eman (vgl. Oih. 397).
erderazko 'en lengua extraña' (vgl. C. V. III, 312).
erosizko: erosi (vgl. Oih. 397).
erurrezko 'van sneeuw' (vgl. Refr. 1596). De moderne vormen zijn *el(h)urrezko*, *edurrezko*.
eskarlatazko 'scharlaken' (vgl. Liz. Mt. 27, 28).
(h)euskarazko 'Baskisch' (vgl. Dech. voorrede).
eztizko 'van honig' (vgl. Refr. 1596. Oih. 24).
garizko 'van koren' (vgl. Refr. 1596).
gauazko, *gabazko* 'nachtelijk, nacht-' (vgl. Liz. Lc. 2, 8. C. V. I, 1, 87).
gerezizko 'van kerseboomenhout' (vgl. Guide 90).
intzaurrezko 'van noteboomenhout' (vgl. Guide 90).
jainkozko 'goddelijk' (C. V. III, 230).
jatorrizko 'aangeboren' (C. V. III, 67).
laidozko 'smadelijk' (C. V. III, 324).
larruzko 'van huiden, van leder' (vgl. Liz. Mt. 3, 4. D'Urte, Gen. 3, 21). Hetzelfde is *narruzko* (C. V. III, 128).
lastozko 'van stroo' (vgl. Refr. 1596).
lorezko 'van bloemen' (C. V. III, 202).
lumazko 'van veeren' (C. V. II, 1, 104).
naturazko 'natuurlijk' (vgl. Dech. Em. fau.).
odolezko 'van bloed, bloedig' (vgl. Dech. Iud. gen.).
oinezko 'te voet' (vgl. Oih. 518).
ohorezko 'geëerd' (Lab. Mc. 15, 43).
suzko 'van vuur' (vgl. Liz. Mt. 5, 22. C. V. III, 320).
urhezko, *(h)urrezko* 'gouden' (vgl. Refr. 1596. Guide 93. C. V. III, 204).
zillarrezko, *zilharrezko* 'zilveren' (vgl. Oih. 314. Guide 93).
zurezko 'houten' (vgl. D'Urte, Gen. 6, 14. C. V. III, 288).

Er bestaat ook een suffix *-ko*, waarmede augmentativa en deminutiva worden gevormd. Voorbeelden van augmentativa zijn:
gaiztoko 'malvadazo' (Azkue 130).
mut(h)i(l)ko 'knaap' (vgl. Liz. Jh. 6, 9. Lab. Jh. 6, 9. Guide 99). Lardizabal 58 *b* vertaalt het met 'muchachon'.

zathiko 'groot stuk' (vgl. Oih. Suppl. 563).

Als deminutiva te beschouwen zijn:

izeko 'tante' (vgl. Refr. 1596 *yçecoa* 'la tia').

ohako 'wieg' (vgl. Oih. Suppl. 655): *ohe* 'bed'.

Met *-s-ko* gevormd is *ollasko* 'kuiken' (vgl. C. V. I, 4, 25. II, 4, 78. Guide 88): *ollo* 'kip'. Zeer gewoon zijn verkleinde adjectiva op *-z-ko*, *-s-ko*, *-ch-ko* (*ch* = *ś*): vgl. Ithurry 37 sq. Ik laat enkele voorbeelden volgen:

haiñichko 'vrij veel' (vgl. C. V. I, 4, 28).

churichko 'een beetje wit' (vgl. Guide 48).

hertchizko 'wat smal' (vgl. Guide 85).

gorachko 'wat hoog' (vgl. Guide 27).

gutichko 'wat weinig' (vgl. C. V. III, 396).

Ook achter adverbia vinden wij hetzelfde verkleiningssuffix, b. v. *urrunchko* 'wat ver' (Lab. Lc. 5, 3). Zoo geeft van Eys (Dict. 247) van *lazoki* een deminutivum *lachosko*, Ithurry t. a. p. van *arinki* een deminutivum *arinkisko* (*arinkichko*).

-KOITZ, -KOCH.

Achter telwoorden gevoegd, heeft dit suffix de kracht van ons *-voudig:* zie Azkue 105. 358. Bijzondere vermelding verdient *bakoitz*, *bak(h)o(t)ch* 'elk' (vgl. Liz. Mc. 6, 5. Lc. 7, 12. 8, 42. Cap. 5. D'Urte, Gen. 15, 10. Lab. Lc. 2, 3): *bat* 'één' De pluralis van *bikoitz*, *bikoch* 'dubbel' (: *bi* 'twee') beteekent 'jumeaux' (van Eys, Dict. 66).

-KOR.

zie *-gor*.

-KUME.

Het woord (*h*)*ume* beteekent 'kind'. Als tweede lid van composita heeft het meestal zijn oorspronkelijken vorm *-kume* bewaard en vervult het de rol van russ. *-ënok*. Voorbeelden:

arkume 'lam' (vgl. C. V. III, 68. III, 138. III, 144): *a(ha)ri* 'ram'. Niet te verwarren met *ar ume* 'mannelijk kind' (Liz. Lc. 2, 23 *Ar vme*).

asto(k)ume 'ezelsveulen' (vgl. Liz. Mc. 11, 2. 11, 4. 11, 7. Jh. 12, 14 sq. Oih. 39. D'Urte, Gen. 32, 15. 49, 11).

bestiakume 'jong van een dier' (vgl. D'Urte, Ex. 13, 2).

chakurkume 'jong van een hond' (C. V. III, 142).
erbikume 'jong haasje' (vgl. C. V. I, 4, 51).
lehoinkume 'jong van een leeuw' (vgl. D'Urte, Gen. 49, 9).
lukikume 'el hijo del raposo' (Refr. 1596 *luqui cume*).
usokume, *usakume* 'jong van een duif' (vgl. C. V. I, 2, 82). Liz. Lc. 2, 24 heeft *vsso columba vme*.

-KUNDE.

Met het suffix *-kunde*, *-kunte* (*-unde*, *-unte*) worden nomina abstracta gevormd: vgl. D'Abbadie-Chaho 25; van Eys, Gramm. comp. 461; Campion 157; Azkue 62. 359. Voorbeelden:
aiherkunde 'wrok': *aiher* (vgl. van Eys, Dict. 7).
handikunde 'hoogmoed': *handi* 'groot'.
beldurkunde 'vrees' (vgl. Michel 308): *beldur*.
desirkunde 'begeerte' (vgl. Ax. 24. 26. 27).
eginkunde 'uitwerking' (vgl. Guide 102): *egin*.
herrakunde 'haat' (vgl. Guide 105): *(h)erra*.
jakiunde 'kennis', uit **jakikunde: jakin*.
nahikunde 'neiging' (vgl. Ax. 24 sqq.). Uit Ax. 26 zien wij duidelijk, dat de beteekenis van *nahikunde* zwakker is dan die van *nahi: nahicundea baita eta ez nahia*.
ohikunde 'gewoonte': *ohi*.
ustekunde 'overtuiging': *uste*.

-KUNTZA.

Ook *-kuntza* (*-kuntsa*) dient tot het vormen van abstracta, zooals men uit de voorbeelden bij Azkue 62 kan zien (vgl. ook Azkue 359). Uit andere boeken heb ik genoteerd:
azarkuntze 'atrevimiento' (Refr. 1596 *azarcūzeac*): *azartu*.
behakuntza 'blik' (vgl. Guide 106): *beha(tu)*.
berezkuntza 'scheiding' (vgl. Michel 310): *berezi*.
irakhaskuntza 'onderricht, leering' (vgl. Lab. Lc. 6, opschrift): *irakhasi*.
hi(t)zkuntza 'spraak, taal' (vgl. D'Urte, Gen. 10, 20. 10, 31. 11, 1. 11, 7. Lab. Jh. 8, 43), collectivum van *hitz* 'woord'.
manakuntza 'bevel' (vgl. Lab. Lc. 1, 6. 2, 1): *manatu*.
pairakuntza 'lijden' (vgl. Lab. Lc. 18, opschrift): *pairatu*.
sorkuntza 'geboorte' (vgl. Guide 102): *sortu*.
Vgl. nog *adiunça onean* 'en buena sazon' (Refr. 1596): *adiuntza* uit **adi(n)kuntza?*

-K(H)URA.

Over dit suffix weet ik niets te zeggen. Voorbeelden van *-k(h)ura* vindt men bij D'Abbadie-Chaho 19.

-KURE.

zie *-gure*.

-L, -IL(LA).

Voor de beoordeeling dezer suffixen heb ik geen voldoende materiaal tot mijn beschikking. Een suffix *-l*, naar het schijnt met instrumentale beteekenis, vinden wij in *hegal* 'vleugel' (vgl. Liz. Mt. 23, 37. Oih. 278. D'Urte, Ex. 19, 4): *egatu* 'vliegen', *ego* 'vleugel' (vgl. Refr. 1596 *egoac* 'alas'). Niet duidelijk is de verhouding van *mardul* 'vet' (C. V. I, 4, 41 *Bildocha cegoan chit Mardul, biribilla*) tot *mardo* 'zacht'. Van de woorden op *-il(la)* is *neskatil(la)* 'meisje' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 113 sq. Michel 369. C. V. II, 4, 78 *Nescatilla bat uri batera joian*) een verkleinwoord van *neskato*. Misschien mogen wij ook in *op(h)il* 'petit pain, gâteau, galette' (vgl. Garibay 4. Oih. 20. D'Urte, Gen. 18, 6. Ex. 12, 39. Michel 400) een verkleinwoord zien, namelijk bij *ope* 'pain rond', maar Schuchardt (Zs. f. rom. phil. 23, 181) meende zoowel *ope* als *op(h)il* uit het Romaansch te mogen verklaren (vgl. mijne opmerking dienaangaande Zs. f. rom. phil. 27, 627 en het antwoord van Schuchardt, Zs. f. rom. phil. 28, 99 sqq.).

Mut(h)il 'knaap, dienaar' (vgl. Dech. Doct. Chr. Liz. Mt. 8, 6. 8, 8. D'Urte, Gen. 9, 25 sqq. 19, 2. 19, 19. Eusc.-err. olgueeta &c. 113) is uit het Romaansch ontleend (zie Diez 218 en Schuchardt, Zs. f. rom. phil. 23, 181) en hetzelfde geldt van *mak(h)il* 'stok' (vgl. Liz. Mc. 6, 8. Ax. 33. Oih. Suppl. 559. D'Urte, Gen. 32, 10. 38, 18. Ex. 21, 19 sq. Michel 365 en over de etymologie van Eys, Dict. 263). Een echt-Baskisch woord op *-il(a)* is *hostoil(a)*, dat wij Lab. Mc. 11, 8 aantreffen: *bertze batzuek aldiz, hausten zituzten arbola hostoilak*. Het is afgeleid van *(h)osto* 'blad', maar wat is hier de kracht van het suffix?

Behalve het deminutiefsuffix in *neskatil(la)*, *op(h)il* is er een suffix *-il(l)(a)*, waarmede namen van maanden gevormd zijn:

agorril(l)(a) 'Augustus' (vgl. Oih. Suppl. 669. Michel 300. 433): *agor* 'droog'.

(h)azil(l)(a) 'November' (vgl. Guide 153): *(h)azi* (zie van Eys, Dict. 32).

bagil(l)(a) 'Juni' (vgl. Refr. 1596): *ebaki* (zie van Eys, Dict. 46).

buruil(l)(a) 'September' (vgl. Guide 153): *buru(ka)* (zie van Eys, Dict. 76).

garagaril(l)(a) 'Juli' (vgl. Refr. 1596), 'Juni': *garagar* 'gerst'.

opail(l)(a) 'April' (Refr. 1596 *opeil, opeyl*), zie van Eys, Dict. 307 en vgl. Zs. f. rom. phil. 27, 627.

ostoil(l)(a) 'Mei': *osto* 'blad'.

(h)otsail(l)(a) 'Februari' (vgl. Refr. 1596. Michel 323. Guide 152), etymologie onzeker.

urril(l)(a) 'October' (vgl. Guide 153), evenals het voorafgaande woord (vgl. van Eys, Dict. 360).

urt(h)aril(l)(a) 'Januari' (vgl. Guide 152), schijnt *urt(h)e* 'jaar' te bevatten.

uzta(r)il(l)(a) 'Juli'. (vgl. Michel 300. 348. C. V. III, 108. Guide 153): *uzta* 'oogst'.

-LARI.

zie *-ari.*

-LE.

Met het suffix *-le* worden van verbaalstammen nomina agentis gevormd:

alharazle 'hoeder (van vee)' (Lab. Mc. 5, 14): *alhaerazi* 'doen weiden'.

begirale 'bewaker' (vgl. Liz. Mt. 27, 54).

ebasle 'roofzuchtig, roover' (vgl. Perl. col. Mt. 7, 15. Lab. Jh. 10, 1. 10, 8). Ook *ep(h)asle* (vgl. Oih. 478). Van *ebatsi, ep(h)atsi.*

edale 'drinkend, drinker' (vgl. Oih. 540. Michel 408. Lab. Lc. 7, 34. C. V. I, 3, 25. Guide 156).

edasle, erasle 'parleur' (vgl. Oih. Suppl. 570. Guide 156).

egil(l)e 'die iets doet, maakt' (vgl. Michel 423. Lab. Jh. 12, 16).

ehaile 'wever' (Guide 128). Ook *ehule* (Michel 401).

ekarle 'drager, brenger', b. v. in *berri-ekarle* 'nieuwsbrenger' (zie Michel 513).

email(l)e 'gevend, gever' (vgl. Refr. 1596. Ax. 23. Oih. 497. Michel 322. Guide 156). De Refr. 1596 hebben ook *emuyllea* 'el dador'. Van de samenstelling *hatzeman* (*hatzaman*) 'grijpen, pakken, vangen' vinden wij op dezelfde wijze *hatzemaile, hatzamaile* (vgl. Liz. Lc. 5, 10. Lab. Lc. 18, 11). Daarentegen is *kopa-email(l)e, kopemail(l)e* 'schenker' (vgl. D'Urte, Gen. 40, 1 sqq.) een samenstelling van *emaile.*

entzul(l)e, *entzula* 'hoorder' (vgl. Refr. 1596. C. V. I, 4, 63).
eragil(l)e 'die doet verrichten' (vgl. Ax. 9. Oih. 80).
erail(l)e, *ereil(l)e* 'zaaier' (vgl. Liz. Mt. 13, 3. Mc. 4, 3. 4, 14. Lc. 8, 5. Lab. Mc. 4, 3. 4, 14. C. V. I, 4, 3 sqq.).
erhail(l)e, *eralle* 'dooder' (vgl. Liz. Mt. 22, 7. Jh. 8, 44. Refr. 1596. C. V. III, 92).
erakharle 'brenger' (Lab. Mc. 10, 13), eigenlijk 'die doet brengen'.
erakusle 'leeraar' (vgl. Ax. 15. Eusc.-err. olgueeta &c. 17. 155).
erosle 'kooper' (vgl. Michel 382. Lab. Mc. 11, 15. Guide 84).
erraile 'die zegt' (vgl. Dech. Em. fau. Liz. Lc. 24, 10. Oih. 260. 374).
esale 'die zegt' (Refr. 1596).
eskale 'die vraagt, verzoekt' (vgl. Ax. 23).
goaille 'die gaat' in *bideangoaille* 'zwerver' (vgl. D'Urte, Ex. 18, 3).
ikasle 'leerling' (vgl. Lab. Lc. 6, 40).
ikhusle 'die ziet' (Lab. Mc. 5, 16).
irakhasle 'leeraar' (Lab. Jh. 3, 2. 3, 10).
irakurle, *irakurla* 'lezer' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 89).
irioile 'verkwister' (Liz. Lc. 16, 1).
irule, *urule* 'spinster' (vgl. Michel 98. 392).
jakile 'kenner' (vgl. Oih. 280).
jale, *jala* 'eter' (vgl. Refr. 1596. Lab. Mc. 6, 44. Lab. Lc. 7, 34). Ook in samenstellingen als *haur-jale* (vgl. Oih. 215), *ollo-jale* (vgl. Oih. 510).
jarraikile 'volger' (Michel 412).
joaile 'die gaat' (vgl. Michel 432).
joile 'die slaat' (vgl. Oih. Suppl. 629).
jorrale 'wieder' (vgl. Oih. 63).
josle 'kleermaker, naaister' (vgl. Guide 128).
on(h)e(t)sle 'die liefheeft' (vgl. Liz. Lc. 6, 32. Oih. 186).

Zeer talrijk zijn de samenstellingen van het bovengenoemde *egil(l)e* 'die doet, maakt', dat in de compositie geheel tot een suffix geworden is. Voorbeelden:
aguregile 'begroeter' (vgl. C. V. III, 174).
ametsegil(l)e 'droomer' (vgl. Gen. 37, 19).
baruregile 'die vast' (vgl. Lab. Mc. 2, 18).
behargile 'die het noodige doet' (vgl. Oih. 101).
bertzegile 'ketelmaker, koperslager' (vgl. Guide 127).
bihurriegile 'oproermaker' (vgl. Lab. Mc. 15, 7).
egurgille 'houthakker' (C. V. III, 60).
erloiegile 'horlogemaker' (vgl. Guide 127).
gaizkigile, *gaizkile* 'boosdoener' (vgl. Dech. Doct. Chr. Cant. Liz.

Mc. 15, 28. Lc. 23, 33. 23, 39. C. V. III, 274). Hetzelfde is *gachegille* (C. V. III, 92) en *gaistagille* (vgl. C. V. III, 96).

langile 'arbeider' (vgl. Liz. Mt. 9, 37 sq. 10, 10. Lc. 10, 2. Oih. 255. Lab. Mc. 1, 20. Guide 79).

legegille 'wetgever' (vgl. D'Urte, Gen. 49, 10).

ongiegile 'die weldoet' (vgl. Liz. Lc. 6, 33. 22, 25. Guide 156). Hetzelfde is *ongil(l)e* (vgl. Michel 261. Lab. Lc. 6, 35. 22, 25).

orgaegile 'wagenmaker' (vgl. Guide 127).

othoitzegille, *othoitzile* 'die bidt, smeekt' (vgl. D'Urte, Gen. 23, 8. Michel 313).

topinagile, *tupinagile* 'pottebakker' (vgl. Liz. Mt. 27, 7. 27, 10).

Tot deze groep behoort ook *arçayllea* 'el tomador' (Refr. 1596), dat van *arçayten* 'tomar' (d. i. **hartza egiten*) is afgeleid.

-LIAR.

zie *-tiar*.

-MA.

Slechts in enkele woorden is een suffix *-ma* aanwezig:

bilduma 'vereeniging, menigte' (vgl. D'Urte, Gen. 1, 10. 28, 3. Ex. 8, 21): *bildu*.

eskuma = *eskui(n)* 'rechts(ch)': *esku* 'hand'.

marruma: *marru* 'gehuil, gebrul'.

(h)orma 'rijp, ijs': *(h)otz* (**hor-tz*) 'koud'.

Er zijn wel meer woorden, die op *-ma* uitgaan, maar wie zegt ons, dat wij altijd met een suffix te maken hebben? De questie, of men ook een praefix *ma-* mag aannemen, laat ik voor het oogenblik ter zijde.

-ME.

Het adjectief *me(h)e* 'dun, fijn, klein', gevoegd achter substantiva, heeft verkleinende kracht, b.v.

ádar-me-cho bat 'una ramita delgada' (vgl. C. V. III, 419*a*).

larme 'opperhuid', uit **larru-me*, vgl. *larru* 'huid, vel, leder' (van Eys, Dict. 247).

neska-me 'meisje' (vgl. C. V. I, 4, 73).

zeha-me: *zehe* (vgl. van Eys, Dict. 377).

zume 'rijs, teen', uit **zu(r)-me(he)*, vgl. *zur* 'hout' (van Eys, Dict. 392).

Is *-me* ook in *seme* 'zoon' (: *sein* 'kind') en *(h)ume* 'kind' als suffixaal te beschouwen?

-MEN.

De meeste woorden op *-men* zijn verbale abstracta, nomina actionis (vgl. Azkue 60). Het suffix is misschien, evenals *-mendu*, van Romaanschen oorsprong. Maar in welke verhouding staat het tot het gelijkwaardige *-pen*?

aiphamen 'gewag' (vgl. Ax. 2. D'Urte, Gen. 40, 14. Guide 102): *aiphatu.*

dolamen 'weeklacht' (vgl. Michel 354. Lab. Lc. 7, 32): *dolatu.*

etsimen 'wanhoop' (Michel 354. C. V. II, 1, 110): *etsi.*

gozamen 'genot' (Lab. Lc. 19, 15. Guide 101): *gozatu.*

ichodomen 'verwachting' (C. V. III, 276): *ichodon.*

idurimen 'verbeelding' (C. V. III, 286): *iduri.*

irakhasmen 'onderwijs, leer' (vgl. Lab. Mc. 1, 22. 1, 27. 6, 2): *irakhasi.*

luzamen 'oponthoud' (Guide 46): *luzatu.*

partimen 'verdeeling' (Lab. Lc. 12, 14. 23, 34): *partitu.*

salbamen 'redding' (Lab. Lc. 2, 30. 3, 6): *salbatu.*

sinismen 'geloof' (C. V. III, 280): *sinistu.*

zoramen 'enloquecimiento' (C. V. II, 1, 22): *zoratu.*

Van nomina afgeleid zijn *ahamen* 'bete' (vgl. Liz. Jh. 13, 26 sq. 13, 30): *aho* 'mond', *eskumen* 'handvol': *esku* 'hand'. Misschien moeten wij met van Eys (Dict. 268 sq.) aannemen, dat *-men* in zulke gevallen met *men* 'macht' identiek is, maar dan hebben wij hier wel met een ander suffix te maken dan in de deverbativa. En hoe is *biharamen*, *bi(h)aramon*, *bi(h)aramun* 'de volgende dag' te beoordeelen? Het is afgeleid van *bi(h)ar* 'morgen', maar wat is *-men*, *-mon*, *-mun*?

-MENDU.

Het suffix *-mendu* is niet echt-Baskisch (vgl. lat. *-mentum*). Evenals *-men* dient het tot het vormen van abstracta. Ik geef een aantal voorbeelden van woorden op *-mendu*, daarbij in het midden latende, voor hoeverre zij in hun geheel uit het Romaansch ontleend zijn. Slechts waar *-mendu* achter een oorspronkelijk inheemschen verbaalstam is gevoegd, weten wij zeker, dat wij met eene formatie van het Baskisch, niet van het Romaansch te maken hebben.

abillamendu 'kleeding' (Liz. Mt. 3, 4. Lc. 9, 29. Guide 73), fr. *habillement.*

adimendu 'begrip, verstand' (Dech. Am. gog. desp. Liz. Mc. 7, 18. Perl. col. Mt. 7, 25. Lab. Mc. 5, 15. Guide 104): *aditu.*

altaramendu 'schrik' (D'Urte, Gen. 42, 28), vgl. fr. *altéré.*

bark(h)amendu 'vergiffenis, genade, barmhartigheid' (vgl. Dech. Doct. Chr. Or. ig. Ilh. Am. gazt. Liz. Mt. 26, 28. Mc. 3, 29. Lc. 1, 77. Lab. Mc. 1, 4), waarnaast *pharkamentu* (vgl. Michel 424), vgl. *bark(h)atu*, *parkatu*, lat. *parcere.*

beztimendu 'kleeding' (vgl. D'Urte, Gen. 49, 11. Ex. 12, 34 sq. Lab. Lc. 23, 11), ook *beztimenda* (vgl. Liz. Mt. 23, 5. Perl. col. Mt. 6, 25. 6, 28. 7, 15. Lab. Lc. 12, 23), lat. *vestimentum*, vgl. *beztitu*, lat. *vestire.*

emendamendu 'verbetering' (Lab. Mc. 1, 4): *emendatu*, lat. *emendare.*

endelgamendu 'begrip, verstand' (Dech. Or. ig.): *endelgatu*, vgl. lat. *intelligo.*

erauzimendu 'razernij' (vgl. Liz. Lc. 6, 11), vgl. de bij van Eys, Dict. 112 behandelde woorden.

etsimendu 'wanhoop' (Guide 101): *etsi.*

itsumendu 'verblinding' (Guide 106): *itsutu.*

iugemendu 'oordeel' (Liz. Mt. 12, 18. 12, 20), ook *yuyamendu* (Lab. Lc. 20, 20. Lab. Jh. 5, 22), fr. *jugement.*

iuramendu 'eed' (Liz. Mt. 5, 33), lat. *juramentum.*

komplimendu 'bevrediging' (vgl. Dech. Am. gazt.): *komplitu*, vgl. sp. *complimiento*, *complir.*

l(l)il(l)uramendu 'begoocheling, toovenarij, verleiding' (vgl. D'Urte, Ex. 7, 11. 7, 22. Lab. Mc. 4, 19): *l(l)il(l)uratu.*

luzamendu 'talmen, oponthoud, uitstel' (vgl. Dech. Doct. Chr. Iud. gen. Am. gog. desp. Ax. 23): *luzatu.*

manamendu 'gebod, bevel' (Dech. Ham. man. opschrift. Iud. gen. Liz. Mt. 5, 19. Lc. 1, 6. Lab. Mc. 7, 7 sqq.): *manatu.*

merezimendu 'verdienste' (vgl. Guide 102): *merezi.*

nahasmendu 'verwarring, oproer' (Lab. Lc. 23, 2. C. V. III, 176): *nahas.* Hetzelfde is *nahastekamendu* (vgl. Liz. Mc. 13, 8): *nahastekatu.*

neurrimendu 'voedsel' (vgl. D'Urte, Gen. 41, 35): fr. *nourrir.*

ostillamendu 'huisraad' (Liz. Mt. 12, 29. Mc. 3, 27. Lc. 11, 22): *ostillatu.*

pagamendu 'betaling' (Guide 86), sp. *pagamento*, vgl. *pagatu*, sp. *pagar.*

pen(t)samendu 'gedachte' (vgl. Liz. Mt. 9, 4. D'Urte, Gen. 6, 5), sp. *pensamiento*: *pensar.*

sagramendu 'sacrament' (Dech. Doct. Chr.), vgl. lat. *sacramentum*, sp. *sagram(i)ento.*

salbamendu 'redding' (vgl. Dech. Doct. Chr. Orac. D'Urte, Gen. 49, 18. Lab. Lc. 1, 77. 19, 9), sp. *salvamento.*

spantamendu 'schrik, ontzetting' (Liz. Mc. 5, 42. Lc. 4, 36): sp. *espantar*.

urrikalmendu 'medelijden' (vgl. Michel 79. Lab. Lc. 7, 13. 10, 33. 10, 37. Guide 105): *urrikal(du)*.

urrikimendu 'berouw' (vgl. Perl. col. Mt. 3, 8. 3, 11): *urriki(tu)*.

-MIO.

Naast *gorroto* 'wrok' staat *gorromio* in dezelfde beteekenis, maar dit is nog geen voldoende grond om een suffix *-mio* aan te nemen.

-N.

Met het suffix *-n* worden talrijke verbale adjectiva met intransitieve of passieve beteekenis gevormd. Voorbeelden vindt men in alle grammatica's.

-NA.

Met *-na* worden distributieve adverbia van telwoorden afgeleid, b.v. *bana*: *bat*, *hamarna*: *hamar*. Zie de grammatica's.

Er zijn veel substantiva, die op *-na* uitgaan, maar daaronder zijn geen gevallen, die ons het recht geven van een suffix *-na* te spreken. Een suffix *-ina* zoude men op grond van *buztarina* 'croupière d'âne': *buztan* 'queue' kunnen vermoeden, maar ook dit is te onzeker. Het schijnt, dat de uitgang van *buztarina* en dergelijke woorden niet Baskisch, maar Romaansch is.

-NAI.

Ik heb niets aan van Eys, Gramm. comp. 464 toe te voegen.

-NO.

Naast *ard(a)o* 'wijn' vinden wij *arno*, maar misschien is het verschil tusschen deze vormen slechts van phonetischen aard.

-ÑA, -ÑO, -ÑI.

De *ñ*-suffixen dienen om verkleinwoorden te vormen. Voorbeelden van *-ña*:

ahuñña 'jong geitje': *ahuntz* 'geit'.

bitiña 'jong geitje', hetzelfde als *bitika*. Daarnaast vormen met *p* (Liz. Lc. 15, 29 *pitinabat*).

Voorbeelden van *-ño* (*-ñu*):

aitaño 'vadertje' (Michel 360).
amaño 'moedertje, min' (Michel 360. Guide 104).
handiño 'un peu grand' (D'Abbadie-Chaho 28).
ahuntziño 'geitje, bokje' (vgl. D'Urte, Gen. 38, 17. 38, 20. 38, 23).
batño 'eentje' (Michel 345).
choriño 'vogeltje' (vgl. Michel 424. C. V. II, 2, 50).
gorriño, *gorrino* 'rojito' (vgl. Azkue 130).
gutiño, *gutino* 'weinig, gering' (vgl. Michel 342. Lab. Lc. 16, 10).
hitzño 'woordje' (Michel 345).
maiteño 'liefje' (C. V. II, 2, 16).
mementoño 'oogenblikje' (C. V. I, 3, 25).
sarriño 'dentro de un instante' (C. V. I, 3, 25).
sasiño 'doornstruikje' (C. V. I, 2, 42).
urdeño 'zeug(je)' (Michel 414).

Voorbeelden van *-ñi*:

handiñi 'tant soit peu grand' (D'Abbadie-Chaho 28).
chipiñi 'infiniment petit' (D'Abbadie-Chaho 29).
gizoñi 'cher petit homme' (vgl. D'Abbadie-Chaho 30).
maiteñi 'cher petit bien-aimé' (D'Abbadie-Chaho 29).
urzoñi 'duifje' (vgl. Michel 293).

-OLA.

Het suffix *-ola* duidt de plaats aan, waar het een of andere materiaal bewerkt wordt, b. v. *burniola* 'ijzerwerkplaats, smidse', *egurrola* 'houtwerkplaats, timmermanswerkplaats' (zie van Eys, Dict. 300). Het is opmerkelijk, dat *ola* als zelfstandig woord hetzelfde beteekent als *burniola*. Wij vinden *-ola* nog in *e(t)chola* 'hut' (vgl. Lab. Mc. 9, 4. C. V. III, 51. III, 186. III, 192): *e(t)che* 'huis'. Over een geheel ander gebruik van *-ola* spreekt Azkue 63.

-ONDO.

Het woord *ondo* 'fond, extrémité, bout, tronc' (van Eys, Dict. 304) wordt ook als suffix gebruikt, namelijk om boomen aan te duiden. Voorbeelden:

aritzondo 'eikeboom'.
gaztañondo 'kastanjeboom' (vgl. D'Urte, Gen. 30, 37).
mahatsondo 'wijnstok' (vgl. D'Urte, Gen. 40, 9 sq. 49, 11. Perl. col. Jh. 15, 1).

marthotzaondo 'moerbeiboom' (vgl. Lab. Lc. 17, 6).
palmondo 'palmboom' (D'Urte, Ex. 15, 27).
pikondo 'vijgeboom' (Lab. Mc. 11, 13 sq).
sagarondo 'appelboom'.

-PE.

zie *-be*.

-PEN.

De suffixen *-men* en *-pen* worden op volkomen dezelfde wijze gebruikt. Wij merken echter op, dat *-pen* niet altijd onmiddellijk achter den verbaalstam of achter een verbaal adjectief, maar ook wel eens achter een nomen op *-tza* wordt gevoegd. Voorbeelden van *-pen*:

agertzapen 'verschijning' (vgl. Lab. Lc. 1, opschrift. 24, opschrift. 24, 23).

hastapen 'begin' (Lab. Mc. 1, 1. 13, 8. 13, 19. Lab. Jh. 1, 1 sq.).

beherapen, abstractum bij *beheratu* 'dalen', in verschillende toepassingen (vgl. Oih. 160. Lab. Mc. 8, 12. Guide 150).

chahupen 'reiniging' (Lab. Mc. 1, 44. Jh. 3, 25).

erakhuspen 'onderwijs' (Guide 102).

erospen 'koop, vrijkooping' (Lab. Lc. 2, 38. 21, 28). Vgl. ook *berrerospen* 'vrijkooping' (Lab. Mc. 10, 45).

ethortzapen 'komst' (Lab. Lc. 17, opschrift).

garaitupen 'overwinning'.

gorapen, het tegenovergestelde van *beherapen*, in verschillende toepassingen (vgl. Oih. 160. Lab. Mc. 7, 34. Guide 150).

ihardespen 'antwoord' (vgl. Oih. 373).

i(t)churapen 'beeld, verschijning' (vgl. Lab. Mc. 4, 30. Lab. Lc. 1, 22. 3, 22. Guide 111).

iduripen 'gelijkenis' (Lab. Mc. 13, 28. Lab. Jh. 16, 25).

igurikitzapen 'verwachting' (vgl. Lab. Lc. 21, 26).

irak(h)a(t)spen 'onderricht, leering, leer' (vgl. Lab. Mc. 4, 2. 7, 3. 7, 5. 7, 8. C. V. I, 4, 28. Guide 102).

iraupen 'duur' (Guide 74).

iziapen 'schrik' (vgl. Liz. Mt. 28, 8. Mc. 16, 8).

jazarpen 'vervolging' (Lab. Mc. 4, 17).

minpen 'castigo' (C. V. III, 274).

oroipen 'herinnering' (vgl. C. V. I, 2, 71). Hetzelfde is *orhoitzapen* (vgl. D'Urte, Gen. 9, 15. Ex. 3, 15. 12, 14. Lab. Mc. 14, 9. Lab. Lc. 1, 72. 12, 50. Guide 105).

urrikaltzapen 'medelijden' (vgl. Lab. Lc. 15, 20).

-PIDE.

zie *-bide*.

-RA.

Is *ardura* 'zorg' (vgl. Refr. 1596. Cap. 84. Eusc.-err. olgueeta &c. 57. Lab. Mc. 4, 19. C. V. III, 329) eigenlijk een allatief op *-ra*, evenals het adverbium *ardura*, dat 'dikwijls' beteekent? Zoo vertoont de allatief *gogara* 'à plaisir' de neiging om een substantivum in de beteekenis 'genoegen' te worden (vgl. Liz. Mt. 14, 6 *eta Herodesen gogara eguin ceçan*, als ook het adjectief *gogarako*, b. v. Liz. Jh. 8, 29 *haren gogaraco gauçác*). Maar *ardura* 'zorg' zoude ook een verbaalabstractum op *-dura* kunnen zijn, al weet ik niet, van welk werkwoord.

Het allatiefsuffix *-ra* dient ook om distributieve adverbia van telwoorden te vormen, b. v. *bira*: *bi*, *zortzira*: *zortzi*.

-RE.

Er schijnt een suffix *-re* te bestaan. Uit gevallen als de volgende zoude men althans geneigd zijn dat op te maken:

deithore 'weeklacht, gejammer' (vgl. Liz. Mt. 2, 18. 11, 17. Lab. Mc. 16, 10): *dei(thu)*.

landare 'plant' (vgl. Liz. Mt. 15, 13. C. V. II, 1, 98): *landatu*.

lekore 'wat buiten is' (vgl. Liz. Mt. 25, 14 sq. 25, 30. 26, 69), zie van Eys, Dict. 250.

ondore 'nakomelingschap, gevolg' (vgl. D'Urte, Gen. 13, 15 sq. Lab. Mc. 12, 19): *ondo*.

-RI.

Een suffix *-(r)ri* is misschien aan te nemen op grond van *beharri*, *bela(a)rri* 'oor': *beha(tu)* 'luisteren, gadeslaan'. Geen van de overige op *-ri* uitgaande woorden laat zich analyseeren (de verhouding van *ageri* tot *age* is mij niet duidelijk: vgl. van Eys, Dict. 5).

-RO.

Met *-ro* worden adverbia gevormd, zoowel van substantiva als van adjectiva, b. v.

aldiro 'elken keer' (C. V. III, 206).

andiro 'grandement' (Garibay 41).
argiro 'clairement' (C. V. III, 74).
astiro 'lentement, à loisir' (Cap. 66. Oih. 512).
barriro, *berriro* 'opnieuw' (vgl. C. V. III, 80. 206).
biziro 'vivement' (vgl. Oih. 512. C. V. III, 333).
deungaro 'op slechte wijze' (Eusc.-err. olgueeta &c. 53).
eztiro 'doucement' (C. V. III, 206).
galduro 'malamente' (Refr. 1596).
guz(t)iro 'geheel en al' (C. V. III, 206. III, 329).
jakintsuro 'op kundige wijze' (C. V. III, 335).
mendaro 'met gelatenheid' (C. V. III, 336).
oparo 'rijkelijk' (C. V. III, 274).
osoro 'geheel en al' (vgl. Cap. 68).
zorigaiztoro 'op ellendige wijze' (C. V. III, 335).

-SA.

Het suffix *-sa* dient tot het vormen van adverbia van adjectiva, b. v. *(h)onsa*, *onza*, *unsa* bij *(h)on* 'goed' (vgl. Dech. Doct. Chr. Iud. gen. Oih. 251. Oih. Suppl. 558).

Over een eventueel praefix *sa-* in enkele adjectiva wil ik thans niet spreken, daar ik dienaangaande nog niet tot een vaste meening ben gekomen.

-SO, -ZO.

Afgezien van de onder *-aso* behandelde gevallen, zijn de feiten, die op een suffix *-so* of *-zo* schijnen te wijzen, niet sprekend genoeg om met zekerheid zulk een suffix aan te nemen.

-SUN.

zie *-tarzun*, *-tasun*.

-TA, -TTA.

D'Abbadie-Chaho 19 geven voorbeelden van een suffix *-ta*, dat een samenvattende beteekenis schijnt te hebben, b. v. *handita* 'quantité de ce qui est grand', *gorrita* 'quantité de ce qui est rouge', *ahurta* 'poignée', *alzota* 'plein un tablier' ('een schort-vol').

Er zijn verscheiden woorden, die op *-ta* eindigen, maar die ons geen recht geven in dien uitgang een achtervoegsel te zien.

Een deminutiefsuffix *-tta* vinden wij in *mikitta*: *miko* 'brokje', *pikitta*: *piska* 'beetje'.

-TAR.

zie *-ar*.

-TARI.

zie *-ari*.

-TARZUN, -TASUN.

De woorden, die met het suffix *-tarzun*, *-tasun*, *-arzun*; *-asun* gevormd zijn, duiden een hoedanigheid of eigenschap aan. Voorbeelden:

ab(e)ra(t)stasun 'rijkdom' (vgl. Liz. Mt. 6, 24. Mc. 10, 24. Lc. 8, 14. 16, 9. 16, 11. Ax. 22. Cap. 83).

adiskidetasun 'vriendschap' (vgl. Ax. 30. Cap. 106).

aisetasun 'gemak' (Ax. 6).

aitzindaritasun 'commandement' (Michel 250).

ajolagabetasun 'zorgeloosheid' (vgl. C. V. II, 1, 110).

alaitasun 'levendigheid, vuur' (C. V. II, 1, 58. II, 1, 112).

alfertasun 'luiheid' (Ax. 4).

haltotasun 'hoogheid' (vgl. D'Urte, Gen. 6, 15. Ex. 15, 7).

(h)a(u)nditasun 'grootte, grootheid' (vgl. Liz. Mt. 6, 27. Lc. 12, 25. Cap. 117. D'Urte, Ex. 15, 16. C. V. III, 216).

han(t)kortarzun 'opgeblazenheid, ijdelheid' (vgl. Oih. 518).

apheztasun 'priesterschap' (Lab. Lc. 1, 8 sq.).

argitasun 'licht' (vgl. Cap. 141. C. V. II, 1, 10. III, 256).

arintasun 'légèreté' (C. V. I, 4, 30).

arrotasun 'opgeblazenheid, ijdelheid' (Eusc.-err. olgueeta &c. 199. C. V. I, 4, 61).

asserretasun 'toorn' (vgl. Liz. Lc. 4, 28).

haurtasun 'kindsheid' (Guide 100).

bakhartasun 'eenzaamheid' (Lab. Mc. 4, 34. Guide 46).

barnetasun 'diepte' (vgl. Liz. Mc. 4, 5).

bat(t)asun 'eenheid, verbond' (vgl. D'Urte, Gen. 9, 12 sqq. Lab. Mc. 14, 24. Lab. Jh. 17, 23).

beheratasun 'vernedering' (vgl. Liz. Lc. 1, 48. Lab. Lc. 3, 5).

beldurtasun 'vrees' (vgl. Liz. Lc. 5, 26. D'Urte, Ex. 18, 21. 20, 20. Guide 105).

belztasun 'zwartheid' (C. V. II, 4, 87).

berdetasun 'groenheid' (C. V. III, 333).
berotazun 'warmte' (C. V. I, 2, 31).
bethetasun 'volheid' (Lab. Jh. 1, 16. 17, 13).
bihotzgogortasun 'hardheid van hart' (vgl. Lab. Mc. 10, 5).
damutasun 'kommer, spijt, berouw' (C. V. I, 1, 78. II, 1, 102).
dohakabetasun 'ongeluk' (vgl. Michel 84).
dohats(u)tasun 'geluk' (vgl. Michel 77. Lab. Lc. 10, opschrift. C. V. III, 174).
ederta(r)zun, *edertasun* 'schoonheid' (vgl. Oih. Suppl. 572. 592. Michel 358. C. V. I, 4, 59. I, 4, 61. III, 269).
erharzun 'ziekte' (vgl. Liz. Mc. 1, 34. Jh. 5, 5).
erasun 'locura' (Refr. 1596).
erbaltasun 'zwakheid' (C. V. II, 1, 102).
eritasun 'ziekte' (vgl. Liz. Mt. 4, 23 sq. 8, 17. Lab. Mc. 1, 34. Lab. Lc. 4, 40. 5, 15. 5, 17. C. V. I, 3, 55), hetzelfde als *erharzun*.
erhotasun 'dwaasheid' (vgl. Liz. Mc. 7, 22), hetzelfde als *erasun*.
esklabotasun 'slavernij' (vgl. D'Urte, Ex. 13, 14. 20, 2. Michel 311).
etsaitasun 'vijandschap' (vgl. D'Urte, Gen. 3, 15. Guide 105).
ezdeustasun 'nietigheid' (vgl. Michel 505).
hezetasun 'vochtigheid' (vgl. Liz. Lc. 8, 6. Ax. 16).
eztitasun 'zoetheid' (vgl. D'Urte, Gen. 9, 27. Michel 310. Guide 105).
funxgabetasun 'ijdelheid, nietigheid' (vgl. C. V. II, 4, 36).
garbitasun 'reinheid' (vgl. Cap. 74. 129. D'Urte, Gen. 20, 5. Lab. Lc. 5, 14. Guide 105).
gathibutasun 'gevangenschap, dienstbaarheid' (vgl. D'Urte, Ex. 1, 14. 2, 23).
gazitasun 'zoutheid' (vgl. Perl. col. Mt. 5, 13).
gaztarasun 'jeugd' (vgl. D'Urte, Gen. 8, 21. 46, 34), afgeleid van *gaztaro*. Vgl. *maitarasun*.
gaztetasun 'jeugd' (vgl. Liz. Mt. 19, 20. Mc. 10, 20. Michel 321. Lab. Lc. 18, 21. Guide 100). Daarnaast *gazteazun* (Voltoire 8 *gasteaçuna*).
gizatasun 'mensch-zijn' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 141).
gizentasun 'vetheid' (vgl. Ax. 4).
gizontasun 'mensch-zijn' (C. V. III, 240), = *gizatasun*.
gogortasun 'hardheid' (vgl. Liz. Mt. 19, 8. Mc. 10, 5. 16, 14. D'Urte, Ex. 1, 14. Guide 106).
goibeltasun 'duisternis, droefheid' (vgl. D'Urte, Ex. 14, 20. Guide 101).
goitasun 'verheffing, loftuiting' (C. V. II, 4, 89).
gortasun 'doofheid' (Guide 113).
gozotasun 'genieting, genot' (vgl. Lab. Lc. 7, 25. C. V. II, 1, 98).

il(h)untasun 'duisternis (vgl. D'Urte, Gen. 15, 12. 15, 17. C. V. I, 3, 55).

isiltasun 'stilte' (vgl. C. V. II, 1, 106).

itsutarzun, *itsutasun* 'blindheid' (vgl. Dech. Doct. Chr. D'Urte, Gen. 19, 11. Eusc.-err. olgueeta &c. 4. Lab. Mc. 3, 5. Guide 113).

itsustasun 'leelijkheid' (vgl. D'Urte, Gen. 41, 19).

jakintasun 'kennis' (vgl. Lab. Lc. 11, 52).

krueltasun 'wreedheid' (vgl. D'Urte, Gen. 6, 11. 6, 13).

laburtasun 'kortheid' (Cap. 116).

lehentasun 'eerstgeboorte' (Ax. 22).

lekhukotasun 'getuigenis' (Lab. Mc. 1, 44. 6, 11. 14, 55 sqq.).

loditarzun, *loditasun* 'dikte' (vgl. C. V. I, 4, 13).

luzetasun 'lengte' (vgl. D'Urte, Gen. 6, 15. 13, 17).

maitarasun 'echtelijk verkeer' (vgl. D'Urte, Ex. 21, 10). Van **maitaro* evenals *gaztarasun* van *gaztaro*?

maitetasun 'liefde' (Lab. Jh. 13, 35. C. V. III, 208).

mansotasun 'mansedumbre' (Cap. 147).

menpetasun 'onderworpenheid' (C. V. III, 98).

muthiritasun 'lastigheid' (vgl. Liz. Lc. 11, 8).

nagitasun 'luiheid, traagheid' (vgl. Ax. 20. Cap. 15. 66).

na(g)us(i)tasun 'macht, overmacht, gezag' (vgl. Cap. 139. Lab. Mc. 10, 42. Lab. Lc. 4, 32. 4, 36. 20, 2. 20, 8).

naitasun 'liefde' (C. V. II, 1, 10. II, 1, 84. II, 1, 86. II, 1, 98. III, 210), eigenlijk 'begeerte'.

nasaitasun 'verslapping' (Eusc.-err. olgueeta &c. 125. 132. 135).

(h)ontarzun, *ont(h)asun* 'goedheid', ook 'goed, bezitting' (vgl. Refr. 1596. Ax. 30. Cap. 24. Oih. 112. 351. Oih. Suppl. 592. D'Urte, Gen. 12, 5. Michel 342 sq. 392. Lab. Lc. 8, 3. 8, 43. C. V. I, 4, 31. I, 4, 34. II, 2, 26. II, 4, 38). Daarentegen beteekent *on(h)arzun*, *on(h)asun* uitsluitend 'goed, bezitting' (vgl. Dech. Doct. Chr. Ham. man. Liz. Lc. 12, 15. 12, 21. 15, 12. Oih. Suppl. 572).

orditasun 'dronkenschap' (C. V. II, 1, 98).

osasun 'gezondheid' (Cap. 98. 101. Eusc.-err. olgueeta &c. 7. C. V. II, 1, 10. II, 1, 20. II, 1, 86. II, 2, 26. III, 312). Hetzelfde is *osotasun* (vgl. D'Urte, Gen. 20, 5).

pelegrintasun 'vreemdelingschap' (vgl. D'Urte, Gen. 47, 9).

poztasun 'vroolijkheid' (C. V. II, 1, 96).

prestutasun 'braafheid' (Lab. Lc. 2, opschrift).

primutasun 'eerstgeboorte' (vgl. D'Urte, Gen. 25, 31 sqq.).

probetasun 'armoede' (Ax. 21).

saindutasun 'heiligheid' (vgl. Liz. Lc. 1, 75. D'Urte, Ex. 15, 11. 15, 13).

satsutasun 'onreinheid' (vgl. Liz. Mt. 23, 27).
sendotasun 'sterkte, kracht' (C. V. III, 236).
sinhetsgabetasun 'ongeloovigheid' (Perl. col. Mc. 16, 14). Hetzelfde is *sinhesgaiztasun* (Lab. Mc. 16, 14) en *sinhesgogortasun* (Lab. Mc. 6, 6).
sorhayotasun 'melaatschheid' (vgl. Liz. Mt. 8, 3. Mc. 1, 42. Lc. 5, 12 sq.).
sorgindasun 'toovenarij' (vgl. Cap. 91).
ttipitasun 'kleinheid, jonkheid' (vgl. D'Urte, Gen. 43, 33).
(h)umiltasun 'nederigheid' (vgl. Lab. Lc. 9, opschrift. C. V. II, 1, 108).
urdintasun 'blauwheid' (C. V. III, 204).
zahartasun 'oud-zijn, ouderdom' (vgl. Voltoire 8. D'Urte, Gen. 15, 15. 21, 2. Guide 100).
zabaltasun 'breedte' (vgl. D'Urte, Gen. 6, 15. 13, 17. Guide 92).
zintasun 'waarheid' (Lab. Mc. 12, 14. Lab. Jh. 4, 23 sq.).
zitaldasun 'vuilheid, gemeenheid' (vgl. Cap. 116).
zuhurtasun 'wijsheid, verstand' (vgl. Liz. Lc. 1, 17. Guide 105).
zuzentasun 'rechtvaardigheid' (vgl. Lab. Lc. 1, 75. 20, 21. C. V. III, 100).

Niet geheel duidelijk is mij de formatie van *ahalgueyçun* (Dech. Am. disp.), *ahalgueisun* (Oih. 202), *ahalquissun* (D'Urte, Gen. 9, 22 sq. Ex. 20, 26) 'schande', dat van *ahalge*, *ahalke* is afgeleid.

-TATE.

Er zijn enkele verbale abstracta op *-tate*, b.v. *egitate*, bij *egin* 'doen, bedrijven' (vgl. Liz. Lc. 23, 51. Jh. 8, 4. Lab. Jh. 3, 19).
ikhustate, bij *ikhusi* 'zien' (Lab. Jh. 4, 44).
jakitate, bij *jakin* 'kennen, weten' (Michel 319. Lab. Jh. 7, 15).

Is dit *-tate* wel echt-Baskisch? Zeker uit het Romaansch ontleend is het suffix *-dade* in *bakardade* 'eenzaamheid' (vgl. C. V. I, 1, 41. III, 336): *bakar* 'alleen'.

-TCH, -TCHA enz.

zie *-ch*, *-cha* enz.

-TE, -DE.

Met het suffix *-te* worden verbale abstracta gevormd, die een groote rol spelen in het conjugatiesysteem. Voorbeelden vindt men in overvloed in de grammatica's en woordenboeken. Ik kan vol-

staan met het noemen van enkele, die dikwijls of altijd buiten het verbaalsysteem gebruikt worden:

haste, *hatse* 'begin' (vgl. Dech. Voorrede. Doct. Chr. Liz. Mt. 12, 45. 24, 8. 24, 21. Mc. 1, 1. Jh. 1, 1).

heste 'omheining', uit **hertste* (zie van Eys, Dict. 125 sq.).

igande 'hemelvaart, zondag' (vgl. Dech. Doct. Chr. Ham. man. C. V. III, 116): *igan* 'stijgen'.

ilte in *gizonilte* 'manslag' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 75).

jakite (vgl. Liz. Lc. 21, 15), *jakinde* 'kennis'.

kalte 'schade' (vgl. Liz. Mc. 16, 18. Lc. 4, 35. Refr. 1596. Oih. 460. C. V. III, 92): *galdu* (zie van Eys, Dict. 149. 231).

Zulke gevallen zijn niet zeldzaam. Er zijn echter ook abstracta en collectiva op *-te* van nominalen oorsprong (vgl. D'Abbadie-Chaho 22 sq. Campion 158). Zoo vormt men van *elur* 'sneeuw' en *izotz* 'rijp, vorst' de collectiva *elurte*, *izozte*. Bij mijn eigen lectuur noteerde ik de volgende voorbeelden:

eurite 'overvloed van regen' (Oih. 308): *euri*.

gizate 'geslacht' (Lab. Mc. 13, 30): *giza*, *gizon*.

gosete 'hongersnood' (vgl. Liz. Mt. 24, 7. Lc. 4, 25. 21, 11. D'Urte, Gen. 12, 10. 26, 1. Lab. Mc. 13, 8): *gose*.

izurrite 'pest' (vgl. Liz. Mt. 24, 7. Lc. 21, 11): *izurri*.

mende 'macht' (C. V. III, 231): *men*. Vgl. ook *mende* 'eeuw, leeftijd, geslacht' (Dech. Am. gazt. Liz. Mt. 24, 34).

ogite 'overvloed van brood' (vgl. Oih. 308): *ogi*.

ollarite 'hanengekraai' (vgl. Liz. Mc. 13, 35): *ollar*.

Veel woorden op *-te*, *-de* zijn niet met eenige zekerheid te analyseeren. Er zijn ook uitheemsche onder, zooals *golde* (Schuchardt, Litbl. 1893, N° 8), *gorde* (Schuchardt, Zs. f. rom. phil. 23, 180), *orde* (Schuchardt, Litbl. 1893, N° 8).

-TEGI, -T(E)I.

Het ook buiten de compositie voorkomende woord *tegi* 'plaats' is tevens een zeer gewoon suffix (vgl. over *tegi* Schuchardt, Museum 10, 395). Wij vinden het ook in de vormen *-t(e)i*, *-degi*, *-d(e)i*.

amezte(g)i 'bosch van steeneiken' (vgl. Guide 133): *ametz*.

arategi 'lugar donde se vende carne' (C. V. I, 2, 61), uit *aragi-tẽgi*.

arrosategi 'met riet begroeide plaats' (vgl. D'Urte, Ex. 2, 3. 2, 5).

arditegi 'schaapskooi' (vgl. D'Urte, Gen. 27, 9. Lab. Jh. 10, 1. Guide 133). Hetzelfde is *artegi* (vgl. Liz. Jh. 10, 1. 10, 16), dat echter van *a(ha)ri* afgeleid kan zijn.

hariztegi 'met eiken begroeide plaats, bosschage' (vgl. D'Urte, Gen. 21, 33. C. V. III, 192. Guide 133): *(h)aritz.*

arnotegi 'wijnhuis' (vgl. Lab. Lc. 12, 24).

arthaldetegi 'stal voor de schapenkudde' (vgl. D'Urte, Gen. 21, 28).

bihitegi 'korenschuur' (vgl. Ax. 15. Lab. Lc. 3, 17. 12, 18. 12, 24).

bizitegi 'woonplaats' (vgl. Guide 102).

hegaztegi 'dak' (Lab. Mc. 2, 4. 13, 15).

entzutegi 'tribunal de audiencia' (C. V. III, 96): *entzun.*

herstegi 'omheining' (vgl. Ax. 19): *hertsi.*

gaztetegi 'jeugd' (vgl. Refr. 1596).

inzausti 'noteboom' (vgl. Refr. 1596 *ynsausti*): *inzaur.*

iratzegi 'met varen begroeide plaats' (vgl. Guide 133), uit *iratz-tegi.*

(h)iztegi 'woordenboek': *(h)itz.*

jauregi 'paleis' (vgl. Liz. Lc. 11, 21. Lab. Jh. 18, 28. Michel 265), 'edelman' (vgl. Oih. 262 sqq.), uit **jaur-tegi*: *jaur-etsi, jaun.*

karrotegi 'bureau des diligences' (vgl. Guide 122).

lantegi 'werkplaats'.

lartegi 'sitio ó lugar de pasto' (vgl. C. V. II, 4, 84): *larre.*

lastategi 'pajar' (vgl. Refr. 1596): *lasto.*

letrategi 'brievenbus' (vgl. Guide 49).

liburutegi 'bibliotheek' (vgl. Guide 42).

mahasti 'wijnstok, wijngaard' (Liz. Mt. 20 passim. Mc. 12 passim. Oih. Suppl. 579. D'Urte, Gen. 9, 20. 49, 11), uit **mahats-tegi.*

mindegi 'boomkweekerij' (vgl. Oih. 505. Guide 133), uit **mintegi.* Maar wat is *min-*? Vgl. van Eys, Dict. 273.

okhindegi 'bakkerij' (vgl. Guide 126), uit **okhin-tegi.*

ollategi 'kippenhok' (vgl. C. V. III, 88): *ollo.*

ondasuntegi 'bewaarplaats van goederen' (vgl. C. V. III, 312).

preso(i)ndegi 'gevangenis' (vgl. Liz. Mt. 11, 2. 14, 3. 14, 10. D'Urte, Gen. 39, 20. 39, 22. Lab. Mc. 6, 27), vgl. fr. *prison.*

sagardi 'boomgaard', uit **sagar-tegi.* Hetzelfde is *sagasti* (Refr. 1596).

sagutei 'muizenval', uit **sagu-tegi.*

sut(h)egi 'haard, keuken, smidse' (vgl. Oih. Suppl. 609. Eusc.-err. olgueeta &c. 100. Guide 125. 128), eigenlijk 'vuurplaats'.

urtegi 'bad' (Lab. Jh. 5, 2. 5, 4. 5, 7): *ur* 'water'.

urzotegi 'duiventil' (vgl. Michel 390). Ook *usategi* (vgl. Refr. 1596), *usote(g)i* (vgl. Guide 124).

zartegi 'ouderdom' (vgl. Refr. 1596).

zergabildegi 'tolhuis' (vgl. Lab. Mc. 2, 14): *zerga, bildu.*

-TELI.

Het slechts op een zeer beperkt gebied voorkomende suffix *-teli*

beteekent 'ophooping, menigte'. Ik kan volstaan met eene verwijzing naar D'Abbadie-Chaho 23 en van Eys, Gramm. comp. 462 (vgl. b. v. *harriteli* 'amas de pierres', *elhurteli* 'amas de neige', *gizonteli* 'amas d'hommes').

-TERI(A).

zie *-keri(a)*.

-TI.

Met het suffix *-ti* worden adjectiva gevormd, die in beteekenis met onze adjectiva op *-ig* en *-achtig* overeenstemmen. Voorbeelden:

azti 'waarzegger' (Refr. 1596), eigenlijk een adjectief met de beteekenis 'vergetel' (in een toestand van ecstatische concentratie) bij *a(han)z-* 'vergeten'? Daartegen pleit echter, dat wij ook in de Fransch-Baskische dialecten *azti*, geen **aha(n)zti* vinden. Vgl. van Eys, Dict. 45.

basati 'wild' (C. V. III, 94): *bas* 'wild, wildernis', *baso* 'woud'.

bek(h)aizti 'afgunstig' (vgl. Oih. 492. Michel 358. C. V. III, 193): *bekaitz*.

beldurti 'vreesachtig' (Liz. Mt. 14, 26. Lab. Mc. 4, 40. C. V. III, 69). Daarnaast *bildurti* (Refr. 1596. C. V. III, 92).

egati 'vliegend, gevleugeld' (C. V. III, 84): *ega* 'vlucht', *egaz egin*, *egatu* 'vliegen'.

egiati 'waarachtig' (vgl. Liz. Mt. 22, 16. Mc. 12, 14. Jh. 3, 33. C. V. III, 80).

gezurti 'leugenachtig, leugenaar' (vgl. Liz. Jh. 8, 44. 8, 55. Oih. 191 sq. C. V. II, 4, 36). Ook *guzurti* (C. V. III, 74. III, 88).

indarti 'krachtig' (C. V. III, 69).

izuti 'vreesachtig' (C. V. III, 65).

loti 'slaperig' (Ax. 7).

uzkarti 'pedorro' (Refr. 1596 *Badaguic su ateā ypirdia vzcarti*): *uzkar*.

Is hetzelfde suffix ook in *urruti* (: *urrun*) 'ver' aanwezig? Er zijn nog andere woorden op *-ti*, die niet geanalyseerd kunnen worden. Over *-ti* uit *-tegi* zie aldaar. Romaansch is *busti* 'vochtig' (Schuchardt, Zs. f. rom. phil. 23, 181).

-TIAR, -LIAR.

De woorden op *-tiar*, *-liar* hebben de beteekenis van 'aanhankelijk of gehecht aan iets, van iets houdend, op iets gesteld, met iets bezig'.

barazkaltiar 'dischgenoot' (Lab. Mc. 6, 22): *barazkari* 'middagmaal'.
bestaliar 'feestgenoot' (Lab. Mc. 6, 26).
bizitiar 'inwoner' (vgl. Lab. Lc. 13, 4).
etchetiar 'pachter, huurder' (Lab. Mc. 12, 1 sqq. Guide 126): *etche* 'huis'.
egoitiar 'pachter, huurder' (Guide 126): *egon*, *egoiten* 'blijven, vertoeven'.
Herodestiar (Lab. Mc. 12, 13): *Herodes*.
ezteiliar 'bruiloftsgezel' (Lab. Mc. 2, 19).
gerotiar 'wie van uitstel houdt' (vgl. Ax. 1).
goiztiar 'wie van den vroegen ochtend houdt, wie bijtijds opstaat' (Guide 162).
jainkotiar 'aanhankelijk aan God, vroom' (vgl. Oih. 197).
lurtiar 'aardsch' (Lab. Jh. 3, 31).
ordutiar 'tijdelijk, niet bestendig' (Lab. Mc. 4, 17).

-TO, -TTO.

Talrijk zijn deminutiva op *-to*, *-tto*:
amatto 'moedertje' (Guide 103).
aphurtto 'beetje' (Guide 35. 37. 47).
arraintto 'vischje' (Lab. Mc. 8, 7).
artaldetto 'kleine kudde' (C. V. III, 356).
askitto 'tamelijk' (Guide 18. 22. 58): *aski* 'genoeg'.
haurt(t)o 'kindje' (vgl. Dech. Am. gazt. Liz. Jh. 13, 33. Lab. Mc. 9, 36. 10, 13 sqq. Guide 99).
behartto in *emazteki alhargun behartto bat* (Lab. Mc. 12, 42) 'een arm weduwvrouwtje'.
chakhurtto 'hondje' (Lab. Mc. 7, 28).
choritto 'vogeltje' (vgl. Michel 325. 334).
chumetto 'kleintje' (Lab. Mc. 9, 41).
e(t)chetto 'huisje' (vgl. Guide 23).
emaztetto 'vrouwtje'.
herritto 'dorpje' (Lab. Mc. 11, 2).
gaizkichagotto 'un peu plus mal' (Guide 171).
gutitto 'een klein beetje' (Guide 18).
ithurritto 'bronnetje' (C. V. II, 2, 24).
maitetto 'liefje' (Michel 428).
menditto 'bergje' (C. V. II, 2, 24. III, 419).
neskato 'meisje' (vgl. Liz. Mt. 26, 69. 26, 71. Mc. 14, 66. 14, 69. Lc. 1, 38. 1, 48. Oih. 333. D'Urte, Gen. 12, 16. 16, 1. 16, 3).
nigartto 'traantje' (C. V. III. 216).

phuskatto 'een klein beetje' (vgl. Guide 18).
pullikitto 'netjes' (Guide 89).
sokatto 'touwtje' (Lab. Jh. 2, 15).
ttikitto in *etche ttikitto* 'klein huisje' (C. V. II, 2, 24) enz. (vgl. nog Guide 45). Hetzelfde is *ttipitto* (Ax. 15. Guide 23. 85).
urdetto 'varkentje' (C. V. I, 4, 28).

Er zijn evenwel ook augmentativa op *-to* (zie Lardizabal 58 *b*. Azkue 130). Welke waarde heeft *-to* in *gaichto*, *gaisto* 'slecht' (vgl. Dech. Am. gazt. Pot. gald. Am. disp. Liz. Mt. 5, 11. 5, 37. 5, 45. Voltoire 9. Oih. 182. 362. 399. 445. 453. 494. D'Urte, Gen. 13, 13)?

Onder de overige nomina, die op *-to* uitgaan, zijn er slechts enkele, bij welke wij dit *-to* als een suffix zouden kunnen beschouwen. Dit geldt b. v. van *gorroto* (vgl. Refr. 1596. Cap. 126. C. V. II, 1, 12. III, 65. III, 288. III, 308): *gorromio* 'wrok, haat' en *(h)o(r)sto*: *orri* 'blad' (Liz. Mt. 21, 19. Mc. 11, 13 heeft *hosto*, maar in Oihenart's gedichten vindt men den ouderen vorm *orsto*).

Eindelijk heb ik een suffix *-to* te vermelden, waarmede adverbia worden gevormd:

ederto 'op schoone wijze' (C. V. III, 104).
guextoto, *gaxtoto*, *gassoto* 'mal' (Refr. 1596): *gaichto*, *gaisto* 'slecht'.
laburto 'kortelijk' (Michel 274).
obeto (Eusc.-err. olgueeta &c. 137. C. V. III, 65): *obe* 'beter'.
ondo (Refr. 1596. Cap. 23 sq. C. V. III, 74), uit **on-to*: *on* 'goed'.

-TOKI.

Het suffix *-toki* beteekent eigenlijk 'plaats'. Ook buiten samenstelling is *toki* zeer gebruikelijk (b. v. D'Urte; Ex. 7, 19 *toquíetan* 'in de vaten'). Voorbeelden van *-toki* als suffix:

austoki 'lugar de polvo' (Lardizabal 83 *a*): *auts*.
bolatoki 'lugar destinado para jugar à bolos' (Lardizabal 57 *b*).
ehortztoki 'begraafplaats' (Ax. 21).
etzantoki 'legerstede', eigenlijk 'ligplaats' (vgl. D'Urte, Gen. 49, 4).
fletchatoki 'pijlenkoker' (vgl. D'Urte, Gen. 27, 3).
ibiltoki 'wandelplaats'.
kontutoki 'schatkamer' (vgl. D'Urte, Gen. 47, 14).
loretoki 'lugar de flores' (vgl. C. V. I, 2, 56).
mainhatoki 'badplaats' (Lab. Jh. 9, 7. 9, 11).
mortutoki (vgl. Lab. Mc. 6, 31 sq. 6, 35): *mortu* 'woestenij'.

Vgl. ook *zaltoki* 'zadel' (vgl. Oih. 127. 422): *zaldi* 'paard'? Vgl. van Eys, Dict. 371. Maar ik weet niet zeker, of het woord eigen-

lijk *zaltoki* dan wel *saltoki* (Guide 29) luidt. Oih. schrijft het met *s*, maar zijn *s* representeert zoowel *z* als *s*.

-TS, -TZ.

Onder de talrijke woorden op *-ts*, *-tz* zijn er eenige, bij welke deze uitgang een duidelijk suffixaal karakter draagt:

ab(e)ra(t)s 'rijk' (vgl. Liz. Lc. 1, 53. 12, 16. 16, 1. Rom. 10, 12. Refr. 1596. Cap. 108. Oih. 9. 430): *abere* 'dier', oorspronkelijk 'have' (zie Schuchardt, Zs. f. rom. phil. 23, 179). Het is niet noodig aan te nemen, dat *ab(e)ra(t)s* in zijn geheel uit het Romaansch ontleend zoude wezen.

adats 'hoofdhaar' (Liz. Lc. 7, 38. Jh. 11, 2. 12, 3), waarschijnlijk uit **adar-ts*, vgl. *adar* 'tak'.

(h)aitz 'rots', vermoedelijk uit **har(r)itz*, vgl. *(h)arri* 'steen'.

a(h)untz 'geit' (vgl. Refr. 1596. Oih. 14. D'Urte, Gen. 15, 9): *ahuñña* 'jong geitje'.

beltz, *baltz* 'zwart' (vgl. Refr. 1596. D'Urte, Gen. 15, 15): *bele* 'raaf'.

bildots 'lam' (vgl. Liz. Lc. 10, 3. D'Urte, Gen. 15, 9), misschien verwant met *bildur* 'vrees, bevreesd'.

eultz 'bijenkorf': *euli* 'vlieg'.

(h)otz 'koud' (vgl. Refr. 1596), uit **hor-tz*, vgl. *(h)orma* 'rijp, ijs'.

(h)ugatz 'vrouwelijke borst' (vgl. Liz. Lc. 11, 27. Refr. 1596), uit **uga(ri)-tz*, vgl. *ugari* 'overvloedig, rijkelijk'? Deze verklaring dunkt mij aannemelijker dan die bij van Eys, Dict. 358.

-TSU.

Het suffix *-tsu* vormt adjectiva, die te kennen geven, dat men het door het grondwoord uitgedrukte in rijke mate bezit. De woorden op *-tsu* hebben dikwijls nagenoeg dezelfde beteekenis als die, welke met het suffix *-dun* zijn gevormd. Voorbeelden:

antsiatsu 'zorgzaam' (Ax. 7).

ardaotsu 'rijk aan wijn' (Eusc.-err. olgueeta &c. 141. 143).

arduratsu 'zorgzaam' (Ax. 7).

(h)arritsu 'rijk aan steenen, steenig' (vgl. Liz. Mt. 13, 5. 13, 20. Mc. 4, 5. 4, 16. C. V. I, 4, 3. I, 4, 9 sqq.).

arthatsu 'bezorgd' (Liz. Mt. 6, 28. 6, 34. Lc. 12, 26).

behartsu 'behoeftig' (vgl. Guide 160).

berritsu 'nieuwtjesverteller' (vgl. C. V. II, 4, 85).

bihitsu 'met graan voorzien' (vgl. D'Urte, Gen. 41, 5. 41, 7).

biotsu 'een hart hebbend, moedig' (vgl. C. V. III, 126), uit **bi(h)otz-tsu.*

bizartsu 'baardig, met een grooten baard' (vgl. Refr. 1596. Oih. 193. C. V. I, 4, 51. III, 74).

botheretsu 'machtig' (Liz. Lc. 1, 49. 1, 52).

dirutsu 'veel geld hebbend' (Lardizabal 58 *b*).

do(h)atsu 'gelukkig' (vgl. Liz. Mt. 5, 3 sqq. Lab. Lc. 1, 45. 1, 48. C. V. I, 4, 31. II, 4, 45. III, 174. III, 192).

hedoitsu 'met wolken, bewolkt' (Guide 162).

elhetsu 'prater, die veel praatjes heeft' (Guide 156).

erditsu 'de helft hebbende, halverwege gekomen' (Lab. Jh. 7, 14).

hezurtsu 'beenig' (vgl. D'Urte, Gen. 49, 14).

fruitutsu 'vruchtbaar' (vgl. D'Urte, Gen. 24, 60).

gereitsu 'schaduwrijk' (vgl. C. V. I, 2, 71), uit **gereiz-tsu.*

gozotsu 'rijk aan genoegen' (C. V. III, 331).

gupidatsu 'medelijdend' (vgl. Oih. 21).

illetsu 'behaard' (vgl. D'Urte, Gen. 25, 25. 27, 23).

indartsu 'krachtig, sterk' (vgl. Refr. 1596. C. V. I, 4, 31. II, 4, 102. III, 65).

itzaltsu 'schaduwrijk, donker' (vgl. C. V. III, 274).

izartsu 'met sterren' (vgl. Oih. 165).

jakintsu 'kundig, geleerd' (vgl. Dech. Am. erreq. Am. gog. desp. Ax. 21. Oih. Suppl. 670. C. V. II, 2, 6. III, 236). Ook *jakintsun* (vgl. D'Urte, Gen. 3, 5. Lab. Mc. 5, 43. 6, 30. Lab. Jh. 3, 10. 15, 15), contaminatie van *jakintsu* en *jakindun.*

kementsu 'moedig, vurig' (C. V. II, 1, 106).

koipetsu 'vet' (vgl. Refr. 1596 *coypasu*).

lan(h)otsu 'nevelig' (vgl. Guide 162).

lantsu '(veel) werk hebbend' (vgl. Oih. 322).

legentsu 'melaatsch' (Lab. Mc. 1, 40. 14, 3).

loretsu 'rijk aan bloemen' (vgl. C. V. I, 2, 71).

menditsu 'bergachtig' (vgl. Liz. Lc. 1, 65).

nigartsu 'rijk aan tranen' (vgl. Oih. 165).

odoltsu 'bloedig' (vgl. Oih. 414. Eusc.-err. olgueeta &c. 141).

osasuntsu 'heilzaam' (Eusc.-err. olgueeta &c. 186).

ospetsu 'roemrijk' (Lab. Jh. 11, 40).

otsaunditsu 'met groot gedruisch' (vgl. C. V. II, 1, 108).

porutsu 'met gedruisch' (vgl. Oih. 315).

sutsu 'vurig' (Eusc.-err. olgueeta &c. 119).

thematsu 'stijfhoofdig' (Guide 158).

urgarbitsu 'zuiver water hebbend' (vgl. Oih. 457).

urtsu 'waterrijk' (vgl. D'Urte, Ex. 7, 19).

zakartsu 'schurftig' (vgl. Oih. 21).
zikintsu 'vuil' (vgl. Michel 394).

Er zijn ook woorden op *-tsu*, die ik niet goed kan ontleden, b. v. *itsu* 'blind' (vgl. van Eys, Dict. 191). Andere zijn navolgingen van Romaansche woorden, zooals *airetsu*, sp. *airoso*; *luxuriotsu*, sp. *luxurioso*; *urgullutsu*, sp. *orgulloso*.

-TU, -DU.

Een der suffixen, waarmede verbale adjectiva gevormd worden. Waarschijnlijk is *-tu* van Romaanschen oorsprong. Voorbeelden vindt men in grooten getale in de woordenboeken en grammatica's.

-TUN.

zie *-dun*.

-TURA.

zie *-dura*.

-TZ.

zie *-ts*.

-TZA, -TZE.

Met het suffix *-tza*, *-tze* worden abstracta en collectiva van verba en nomina afgeleid. Bijzonder talrijk is de categorie der verbaalabstracta op *-tze*, waarvan ik slechts enkele voorbeelden zal geven, aangezien de woordenboeken en grammatica's ze bij menigte vermelden. Over het gebruik van *-(t)za*, *-tze* vgl. Campion 158 sq. Azkue 57 sq. 60.

afaltza 'avondmaal' (vgl. Refr. 1596): *afaldu*: *afari*.
agintze, *agintza* 'beloven, belofte' (vgl. Oih. 512. Lab. Lc. 24, 48).
arantze 'pruimeboom': *aran*.
arrainkatze 'vischvangst' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 31), uit **arrainkartze*: *arrainkari* 'visscher'.
arraintza 'vischvangst' (vgl. Liz. Jh. 21, 3. Lab. Lc. 5, 9): *arrain* 'visch'.
arritza 'montón ó multitud de piedras'.
hartze 'schuld' (vgl. Oih. 310): *hartu* 'nemen'.

azkentze in *Sabbath azquencean* 'laat op den Sabbath' (Liz. Mt. 28, 1): *azken* 'laatste'.

biltze 'oogsten, oogst' (vgl. D'Urte, Gen. 8, 22): *bildu.*

bizitze, *bizitza* 'leven' (vgl. Liz. Mt. 19, 16. Refr. 1596. Lab. Mc. 9, 42. 9, 44. C. V. I, 3, 7. II, 1, 86): *bizi.*

dirutza 'montón de dinero'.

discipulutze 'discipelen' (Liz. Lc. 19, 37), collectief.

egintza 'daad, werk' (vgl. Perl. col. Mt. 16, 27. Lab. Lc. 11, 48. Lab. Jh. 8, 39. Guide 102): *egin.*

egoitza 'verblijf, verblijfplaats, woning' (vgl. D'Urte, Gen. 10, 30. 50, 22. Lab. Mc. 5, 3. C. V. III, 186. III, 329. Guide 20): *egon.*

emaitza 'geschenk' (vgl. Liz. Lc. 21, 5. Oih. 134. 238. 519. Lab. Mc. 7, 11. Lab. Lc. 21, 1): *eman.* Ook *emantza* (vgl. Perl. col. Mt. 15, 5).

ephaitza in *ingurephaitza* 'besnijdenis' (Lab. Jh. 7, 22): *ephai.*

ereintze 'zaaien' (vgl. Liz. Mt. 12, 1. D'Urte, Gen. 8, 22): *erein.*

eragintza 'veroorzaking' (Lab. Mc. 12, 36): *eragin*, causativum van *egin.*

(h)eriotze 'sterven, dood, manslag' (vgl. Dech. Cant. Orac. Liz. Mc. 15, 7. Refr. 1596. Cap. 12. 30. 31. Oih. 230. D'Urte, Gen. 2, 17. Lab. Mc. 13, 12. C. V. I, 4, 73. II, 4, 23. II, 4, 61): *herio* 'dood'.

eskaintza 'aanbieding' (vgl. Lab. Mc. 2, 26): *eskaini.*

ezaguntza 'kennis' (vgl. Dech. Doct. Chr. Lab. Mc. 8, 17. Lab. Lc. 1, 77): *ezagun.*

ezkontze, *ezkontza* 'huwen, huwelijk' (vgl. Liz. Mt. 19, 10. 22, 30. Oih. 156. Lab. Lc. 1, 27. 2, 5. Guide 63): *ezkondu.*

fikotze 'vijgeboom' (vgl. Liz. Mt. 21, 19 sq.). Vgl. *gerezitze*, *marhugatze*, *sagartze* enz.

galtze in *odolgaltze* 'bloedverlies' (Lab. Mc. 5, 25): *galdu.*

gendetze 'menigte' (Liz. Mt. 5, 1): *gende.* Ook *jendetze* (vgl. Lab. Mc. 3, 5. Lab. Lc. 5, 1).

gerezitze 'kerseboom'. Vgl. *fikotze*.

higuintza 'haat' (vgl. Lab. Jh. 15, 25).

ikaratze in *lurikaratze* 'aardbeving' (vgl. Liz. Mt. 24, 7. 28, 2. Lc. 21, 11): *ikaratu.*

ikartze 'aanblik' (Liz. Mt. 28, 3): *ikartu.*

jariatze in *odoljariatze* 'bloedvloeiing' (vgl. Liz. Mt. 9, 20): *jario.*

jayotza 'geboorte' (C. V. II, 4, 57. II, 4, 62): *jayo.*

laguntza 'bijstand, hulp' (vgl. Michel 354. Lab. 5, 7. C. V. II, 1, 102. III, 329): *lagundu*: *lagun.*

lo(h)itza 'modder' (vgl. Refr. 1596): *lo(h)i.*

marhugatze 'moerbeiboom': *marhuga.* Vgl. *fikotze.*

mintzatze 'spreken, spraak' (vgl. Liz. Mt. 26, 73. Oih. 244): *mintza(tu).*

ohatze 'nest, bed' (vgl. Liz. Mt. 8, 20. Lc. 9, 58. Oih. 97), vgl. *ohe* 'bed'. Het woord is niet heel helder, daar er ook vormen *ohatse* en *ohantze* voorkomen (zie van Eys, Dict. 298).

odoltza 'cantidad de sangre'.

ohitza 'gewoonte' (vgl. Lab. Mc. 7, 9. Lc. 2, 27. 2, 42): *ohi(tu).*

ohointza 'diefstal, roof' (vgl. Michel 344. Lab. Lc. 11, 39. Guide 106): *ohoin.*

ontasuntze 'schat' (Lab. Mc. 10, 21): *ontasun* 'goed, bezitting'.

orhoitze, orhoitza 'herinnering' (vgl. C. V. III, 222): *orhoitu.*

othoitz(e), othoitza 'bede, gebed' (vgl. Dech. Voorrede. Am. gog. desp. Liz. Lc. 1, 13. Lab. Mc. 1, 35. 14, 32. C. V. III, 220): *othoi.*

sagartze 'appelboom'. Vgl. *fikotze.*

sortze 'geboorte' (Liz. Mt. 1, 18): *sortu.*

zahartze 'ouderdom' (vgl. Liz. Lc. 1, 36. Refr. 1596. Oih. 185. 238. D'Urte, Gen. 44, 20. Lab. Lc. 1, 36): *zahar.*

zuhurtze 'wijsheid' (vgl. Dech. Iud. gen. Cant. Michel 382. Lab. Mc. 6, 2. Guide 105): *zuhur.*

Vgl. de suffixen *-gintza, -kuntza.*

-TZALLE.

zie *-zale.*

-TZAR.

zie *-zar.*

-TZE.

zie *-tza.*

-UME.

zie *-kume.*

-UNE.

zie *-gune.*

-UR.

Onder de woorden, die op *-ur* uitgaan, geven enkele ons misschien het recht van een suffix *-ur* te spreken. Vgl. b.v. *aitzur*, *ainzur* 'spade': *aitz* 'rots' (zie van Eys, Dict. 9), *beldur*, *bildur* 'vrees, bevreesd': *bildots* 'lam', *beltzur* 'kraai': *beltz* 'zwart'.

-ZAI(N).

Het woord *zai(n)* heeft zoowel buiten samenstelling als, wanneer het in composita voorkomt, de beteekenis van 'bewaker'. Wegens het groote aantal der samenstellingen met *-zain* vermeld ik het onder de suffixen.

artzai(n) 'herder' (vgl. Dech. Doct. Chr. Liz. Mt. 9, 36. 25, 32. Garibay 11. Oih. 42. 382. D'Urte, Gen. 4, 20. C. V. II, 4, 68. III, 68. III, 116—118): *ardi* 'schaap'.

athalzain 'deurwachter' (vgl. Ax. 14. Lab. Mc. 13, 34. Lab. Jh. 18, 16 sq.). Hetzelfde is *at(h)ezai(n)* (vgl. Lardizabal 57 *b*. Lab. Jh. 10, 3. Guide 126).

auntzai 'geitenhoeder' (vgl. Lardizabal 57 *b*): *a(h)untz*.

hautzain 'bonne d'enfants' (Guide 34): *haur*.

baratzezain 'hovenier, tuinier' (vgl. Liz. Jh. 20, 15. Guide 33).

behizain 'koeherder' (Guide 33).

borthalzain 'deurwachter' (vgl. Liz. Mc. 13, 34. Jh. 10, 3. 18, 16 sq.).

eiherazain 'molenaar' (Guide 127).

etchezain 'huishuurder' (vgl. Michel 424).

gambarazain 'kamerheer' (vgl. D'Urte, Gen. 37, 36. 39, 1).

gurdizai 'karreman, voerman' (vgl. Lardizabal 57 *b*).

itzain 'koeherder' (Michel 416): *idi* 'rund'.

karrozain 'koetsier, postillon' (vgl. Guide 11. 33).

mahastizain 'wijngaardenier' (vgl. Liz. Lc. 13, 7. Jh. 15, 1).

mandazai, *mandozain* 'muilezeldrijver' (vgl. Refr. 1596. Michel 410).

oihanzain 'boschwachter, houtvester' (vgl. Michel 392).

Niet duidelijk is de formatie van *un(h)ai(n)* 'koeherder' (vgl. Refr. 1596. Oih. 451) en *urdain* 'zwijnenhoeder' (vgl. Liz. Mt. 8, 33. Lc. 8, 34): *urde*.

-ZALE, -TZALLE.

Buiten samenstelling beteekent *zale* 'geneigd tot iets, van iets houdend'. Als suffix vormt het een groot aantal woorden, die

aanduiden, dat men tot iets geneigd is, op iets gesteld is, een zekere handeling verricht. Naast *-zale* staat een gelijkwaardig *-tzaile*, *-tzalle*, maar ik durf niet beslissen, of dit met *-zale* ook etymologisch gelijkgesteld mag worden (vgl. van Eys, Dict. 371. Gramm. comp. 462. Azkue 133). Om praktische redenen maak ik echter geen scheiding tusschen de woorden op *-zale* en *-tzalle*. Die op *-gale* heb ik reeds vroeger behandeld.

adiarazitzaille 'tolk' (vgl. D'Urte, Gen. 42, 23): *adiarazi* 'verklaren'.

adizale 'begrijper' (vgl. Oih. Suppl. 635).

adorazale, *adoratzaile* 'aanbidder' (vgl. Liz. Jh. 4, 23. Lab. Jh. 4, 23).

akkusazale 'beschuldiger, aanklager' (vgl. Liz. Jh. 8, 10).

aldatzaile 'wisselaar' (vgl. Lab. Mc. 11, 15. Lab. Jh. 2, 14 sq.).

aphaintzaile 'bereider', b. v. in *larruaphaintzaile* 'leerlooier' (Guide 128).

aragizale 'trek hebbend in vleesch' (vgl. C. V. II, 4, 85).

arra(i)n(t)zal(l)e 'visscher' (vgl. Liz. Lc. 5, 2. Lab. Mc. 1, 17. Lab. Lc. 5, 2. 5, 10. C. V. III, 78).

arthatzaile 'verzorger' in *mahainarthatzaile* 'hofmeester' (vgl. Lab. Jh. 2, 8 sq.).

aurthikitzaille 'werper, schutter' (vgl. D'Urte, Gen. 21, 20).

barraiatzaile 'verkwistend' (Guide 163).

barurzale 'vastend, vaster' (vgl. Oih. 104).

bazkatzaile 'hoeder' (vgl. Lab. Lc. 8, 34).

behazale 'die luistert, aanhoort' (vgl. Oih. 84. Oih. Suppl. 635).

bereganatzaile 'egoist' (Guide 158): *bereganatu*.

berozaile in *odolberozaile* 'bloedverhittend' (Eusc.-err. olgueeta &c. 118).

bil(t)za(i)le 'oogster' (vgl. Liz. Mt. 13, 30. 13, 39. Oih. 15. Lab. Jh. 4, 36 sq.).

bolazale 'voller' (vgl. Liz. Mc. 9, 3).

buruzale 'amante de sí mismo' (vgl. C. V. III, 98).

dantzazale 'danslustig' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 105. 125. 199).

destruitzaille 'verdelger' (vgl. D'Urte, Ex. 12, 23).

edifikazale 'bouwer' (vgl. Liz. Mt. 21, 42. Mc. 12, 10).

ekharzale 'drager, brenger' (vgl. Lab. Lc. 18, 15).

enganazale, *enganatzaile* 'bedrieger' (vgl. Oih. 140. Michel 526).

eperzale 'die van patrijzen houdt' (vgl. C. V. III, 88).

erakustzaille 'die wijst', b. v. *bideerakustzaille* 'die den weg wijst' (vgl. Michel 480).

erderazale 'die van vreemde taal houdt' (vgl. C. V. III, 306).

ereiñtzalle 'zaaier' (C. V. I, 4, 4).

erregiñatzaille 'heerscher' (vgl. D'Urte, Gen. 45, 8).
erreguzale 'die vraagt, smeekt' (vgl. C. V. III, 98).
euskerazale 'die van Baskisch houdt' (vgl. C. V. III, 304).
fundatzaille 'stichter' (vgl. Michel 480).
galtzaile 'die te gronde richt' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 203).
garbitzalle 'reiniger', b. v. *kalegarbitzalle* 'straatreiniger' (vgl. C. V. I, 3, 7).
gobernazale 'die bestuurt' (Michel 255).
goitasun-ta-alabanza-zaleac 'los amigos de elogios y de alabanzas' (C. V. II, 4, 89).
gomonzalle 'heler' (Refr. 1596).
gordetzalle 'wachter' (vgl. C. V. III, 96).
ibiltzaile 'voetganger, wandelaar' (Guide 46).
hiltzaile 'dooder' (vgl. Lab. Jh. 8, 44).
imprimizale 'drukker' (vgl. Dech. Sautr.).
irakhastaile 'leeraar' (Perl. col. Jh. 3, 2. 3, 10. Lab. Lc. 2, 46. 5, 17), uit **irakhastzaile*.
irakurtzal(l)e 'lezer, voorlezer' (vgl. Lardizabal 57 *a*. Guide 127).
iratzartzaille 'die wekt' (vgl. Ax. 9).
izkiribatzale 'schrijver' (Guide 127).
iotzaille 'die slaat, bespeelt' (vgl. D'Urte, Gen. 4, 21).
kantazale 'zanger' (vgl. Michel 312. 339).
kharreatzaile 'drager' (vgl. Lab. Lc. 7, 14).
konsejatzalle 'raadsman' (vgl. C. V. II, 1, 50).
konsolazale, *konsolatzaile* 'trooster' (vgl. Liz. Jh. 14, 16. 14, 26. 15, 26. 16, 7. Perl. col. Jh. 14, 16. 16, 7).
kreazale 'schepper' (vgl. Dech. Iud. gen. Liz. Mt. 19, 4).
llilluratzaille 'toovenaar' (vgl. D'Urte, Ex. 7, 11).
mendekatzaille 'wraakzuchtig' (vgl. Guide 165).
mintzazale 'die spreekt, spreker'.(Michel 297).
murritzaille 'scheerder' (vgl. D'Urte, Gen. 38, 12).
nahatsale 'opruier' (Liz. Lc. 23, 14), uit **nahastzale*.
nekhazaile, *nekhazale* 'werker, bewerker' (vgl. Ax. 28. D'Urte, Gen. 9, 20).
pagaraztaile 'tollenaar' (vgl. Lab. Lc. 3, 12. 5, 27 sqq.), uit **pagaraztzaile*: *pagarazi* 'doen betalen'.
partitzale 'verdeeler, scheidsman' (Liz. Lc. 12, 14).
pherratzaile 'die beslaat, hoefsmid' (Guide 29).
piestazale 'die van feesten houdt' (vgl. Eusc.-err. Olgueeta &c. 206).
phikatzaile in *bizarphikatzaile* 'baardsnijder' (vgl. Guide 81).
prestatzaile 'geldleener, crediteur' (vgl. Ax. 12).

sakrifikatzail(l)e 'offeraar, priester' (vgl. D'Urte, Gen. 14, 18. 47, 22. Perl. col. Mt. 26, 57 sq. Jh. 18, 35. Lab. Lc. 1, 5. 6, 4).

salatzalle 'aanklager' (vgl. C. V. III, 94): *salatu.*

salbazale, *salbatzaile* 'redder, Heiland' (vgl. Dech. Doct. Chr. Lab. Lc. 1, 69. 2, 11).

saltzale, *saltzaile*, *saltzalle* 'verkooper, verkoopster' (vgl. Liz. Mc. 11, 15. Jh. 2, 14. 2, 16. Lab. Mc. 11, 15. 14, 44. Lab. Jh. 6, 72. C. V. I, 4, 23. I, 4, 30 sqq.).

sarizale 'loondienaar' (vgl. D'Urte, Ex. 12, 45. Lab. Jh. 10, 13).

sasinatzaile 'moordenaar' (Michel 82): *sasinatu*, fr. *assassiner.*

sendozale 'genezer' (vgl. Oih. Suppl. 614), van het denominatieve *sendotu.*

sosegatzaile 'trooster' (vgl. Lab. Jh. 14, 16. 14, 26).

tentazale, *tentatzaile* 'verzoeker' (vgl. Liz. Mt. 4, 3. Perl. col. Mt. 4, 3).

tiratzaille in *fletchatiratzaille* 'pijlschutter' (vgl. D'Urte, Gen. 49, 23).

ukazalle 'loochenaar' (vgl. Eusc.-err. olgueeta &c. 145).

hullerzalla 'verstaander' (vgl. Refr. 1596): *ulertu.*

urkazalla, *urkazale* 'hanger, beul' (vgl. Refr. 1596. Oih. 478).

urrazale 'verkwister' (vgl. Oih. Suppl. 679).

zergazale 'tollenaar' (Lab. Mc. 2, 15 sq.).

-ZAR, -TZAR, -CHAR.

Met deze achtervoegsels worden pejorativa gevormd (vgl. *zar* 'oud, versleten', *char* 'slecht'). De woorden op -(*t*)*zar* hebben bovendien eene augmentatieve, die op -*char* eene deminutieve bijbeteekenis. Vgl. van Eys, Gramm. comp. 466. Gèze 55. Azkue 56. Voorbeelden:

anditzar 'grandazo' (Azkue 130).

asmutzar 'kwaad voornemen' (vgl. Lab. Mc. 7, 21).

astotzar 'lompe ezel' (C. V. III, 130).

belharzar 'onkruid' (vgl. Oih. Suppl. 564).

bordatchar 'armzalig hutje' (vgl. C. V. I, 4, 29).

elzar 'wesp', misschien uit **elzozar*, vgl. *elzo* 'mugje'.

gizatzar 'lomp mensch' (vgl. Lardizabal 58*b*).

gizonchar 'armzalig mannetje (menschje)'.

gogochar, slechte gedachte' (vgl. C. V. I, 1, 78).

iditzar 'oud afgeleefd rund' (vgl. Refr. 1596).

kapachar 'versleten mantel' (vgl. Oih. 265).

mutiltzar 'lompe groote jongen' (Lardizabal 58*b*).

narratzar 'tontazo' (C. V. III, 62).

neskatzar 'lompe meid'.

ozar 'groote hond' (vgl. D'Urte, Ex. 11, 7), uit **orzar*, vgl. (*h*)*or* 'hond'.

tonto(*t*)*zar* 'tontazo' (vgl. C. V. I, 4, 76. III, 61).

-ZARI.

zie *-kari*.

-ZKO.

zie *-ko*.

-ZO.

zie *-so*.

LIJST VAN AFKORTINGEN.

D'Abbadie-Chaho = A. Th. d'Abbadie et J. A. Chaho, Études grammaticales sur la langue euskarienne, Paris 1836.

Ax. = Pedro de Axular, Gueroco guero, Bordeaux 1642 (ik heb slechts den nieuwen druk van Bayonne 1864 tot mijn beschikking).

Azkue = R. M. de Azkue, Gramática eúskara, Bilbao 1891.

Campion = A. Campion, Gramatica de los cuatro dialectos literarios de la lengua euskara, Tolosa 1884.

Cap. = M. O. de Capanaga's vertaling van G. de Ripalda's Exposicion breue de la doctrina christiana, Bilbao 1656 (ik heb slechts Dodgson's nieuwe uitgave van Vizeu 1893 in handen).

Dech. = Lingvae Vasconum Primitiæ per Dominum Bernardum Dechepare Rectorem sancti michaelis veteris. 1545 (ik citeer volgens de nieuwe drukken van Cazals, Bayonne 1874, en Stempf, Bordeaux 1893).

Am. disp. = Amorosen disputa.
Am. erreq. = Amorez errequericia.
Am. gazt. = Amorosen gaztiguya.
Am. gel. = Amoros gelosia.
Am. gog. desp. = Amore gogorraren despita.
Am. part. = Amorosen partizia.
Am. secr. = Amoros secretugui dena.

Cant. = Mossen Bernat Echaparere cantuya.
Doct. Chr. = Doctrina Christiana.
Em. fau. = Emazten fauore.
Ezc. copl. = Ezconduyen coplac.
Ham. man. = Hamar manamenduyac.
Ilh. = Ilherrian.
Iud. gen. = Iudicio generala.
Or. ig. = Oracione igandeco.
Orac. = Oracionia.
Pot. gald. = Potaren galdacia.
Sautr. = Sautrela.

Diez[5] = F. Diez, Etymologisches wörterbuch der romanischen sprachen. Fünfte ausgabe. Bonn 1887.

Eusc.-err. olgueeta &c. = Euscal-errijetaco olgueeta, ta dantzeen neurrizco-gatz-ozpinduba Aita Prai Bartolome Santa Teresa, Marquinaco Carmen ortozeco predicadoriac prestauba, Iruñean 1816.

Van Eys, Dict. = W. J. van Eys, Dictionnaire basque-français, Paris-Londres 1873.

Van Eys, Gramm. comp. = W. J. van Eys, Grammaire comparée des dialectes basques, Paris 1879.

Garibay = Garibay's spreekwoordenverzameling (C. A. F. Mahn, Denkmäler der baskischen sprache, Berlin 1857, p. 56 sq.).

Gèze = L. Gèze, Éléments de grammaire basque, dialecte souletin, Bayonne 1873.

Guide = Guide élémentaire de la conversation français-basque (labourdin), Bayonne 1873.

Idg. forschungen = Indogermanische forschungen, herausgegeben von K. Brugmann und W. Streitberg.

Ithurry = L'Abbé Ithurry, Grammaire basque dialecte labourdin, Bayonne-Biarritz 1895.

Lab. Jh. = Johannes-evangelie in het Labourdin, Bayonne 1887.

Lab. Lc. = Lucas-evangelie in het Labourdin, London 1887.

Lab. Mc. = Marcus-evangelie in het Labourdin, Bayonne 1887.

Lardizabal = F. J. de Lardizabal, Gramatica vascongada, San Sebastian 1856.

Lautl. = C. C. Uhlenbeck, Beiträge zu einer vergleichenden lautlehre der baskischen dialecte, Amsterdam 1903.

Liz. = Lizarraga's vertaling van het N. T., la Rochelle 1571 (ik heb den nieuwen druk van Linschmann-Schuchardt, Strassburg 1900, gebruikt).

Michel = F. Michel, Le pays basque, sa population, sa langue, ses moeurs, sa littérature et sa musique, Paris 1857.

Museum = Museum. Maandblad voor philologie en geschiedenis onder redactie van P. J. Blok enz.

Oih. = Oihenart's spreekwoordenverzameling (Parijs 1657), mij toegankelijk door C. A. F. Mahn, Denkmäler der baskischen sprache, Berlin 1857, p. 57 sqq.

Oih. Suppl. = Oihenart's supplement op zijn spreekwoordenverzameling (mij bekend door Stempf's nieuwen druk, Bordeaux 1894).

Perl. col. = Perlasco colierbat. Un collier de perles ou passages extraits du Nouveau Testament de Notre-Seigneur Jésus-Christ, Paris 1879.

Refr. 1596 = Refranes y sentencias comunes en bascuence, declaradas en romance (1596). Ik citeer volgens den nieuwen druk van W. J. van Eys, Genève et Bale 1896.

Stempf, Gloss. = V. Stempf, Glossar zu Bernard Dechepares baskischen poesien nach der original-ausgabe von 1545 und versuch einer buchstäblichen übersetzung ins deutsche, auszug aus der Revue de linguistique et de philologie comparée, Januar 1887 bis October 1893.

D'Urte = D'Urte's vertaling van Genesis en Exodus (omstreeks 1700), uitgegeven in de Anecdota Oxoniensia 1894.

Voltoire = Anciens proverbes basques et gascons recueillis par Voltoire et remis au jour par G. B., Paris 1845.

Zs. f. rom. phil. = Zeitschrift für romanische philologie, herausgegeben von G. Gröber.